

»Mladi za napredek Maribora 2020«

37. srečanje

ALI JE LJUBEZEN RES DOVOLJENA VSEM? VSE LJUBEZNI SO ENAKO LEPE

Raziskovalno področje: SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

Avtorja: SKENDER FETAHI

ZALA MESARIČ

Mentorici: MATEJA SLANA MESARIČ

KSENIJA POPOŠEK

Maribor, februar 2020

»Mladi za napredek Maribora 2020«

37. srečanje

ALI JE LJUBEZEN RES DOVOLJENA VSEM? VSE LJUBEZNI SO ENAKO LEPE

Raziskovalno področje: SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

Avtorja: SKENDER FETAHI

ZALA MESARIČ

Mentorici: MATEJA SLANA MESARIČ

KSENIJA POPOŠEK

Maribor, februar 2020

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA.....	7
POVZETEK	9
ABSTRACT	9
1 UVOD	10
1.1 NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE.....	10
1.2 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE.....	11
1.3 PREDVIDENA NOVA SPOZNANJA	11
2.1 METODOLOGIJA DELA	12
2.1.1 METODA PROUČEVANJA PISNIH VIROV IN LITERATURE.....	12
2.1.2 INTERVJU.....	12
2.2.3 METODA ANKETIRANJA	13
1.2.4 OBDELAVA PODATKOV	13
2 TEORTIČNI DEL	14
2.1 TEORETIČNO OZADJE RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	14
2.1.1 KAJ JE HOMOSEKSUALNOST?	14
2.1.2 ZAKAJ PRIDE DO HOMOSEKSUALNOSTI	14
2.1.3 ODNOS DRUŽBE DO HOMOSEKSUALCEV	14
2.1.4 HOMOSEKSUALNOST IN STEREOTIPI.....	15
2.1.5 UZAKONJENOST HOMOSEKSUALNOSTI PO SVETU	16
2.1.6 VERSKI POGLED NA HOMOSEKSUALNOST.....	16
2.2 ZGODOVINSKI PREGLED ODNOSOV DO HOMOSEKSUALNOSTI	18
2.2.1 ORGANIZACIJE	20
2.2.2 ZAKONODAJA	21
2.3 KAJ PA SLOVENIJA?	21
2.3.1 SLOVENSKA USTAVA IN ZAKONODAJA.....	22
2.3.2 ZAČETKI ORGANIZIRANOSTI	23
2.4 ŠOLA, UČITELJI, STARŠI, PRIJATELJI.....	24
2.4.2 STARŠI, PRIJATELJI	28
2.5 OBLIKOVANJE SPOLNE IDENTITETE	29
2.5.1 STOPNJE RAZVOJA HOMOSEKSUALNE IDENTITETE PO VIVIENNE CASS.....	31
2 RAZISKOVALNI DEL	32
2.1 SEDANJE STANJE	32
2.3 INTERVJUJI.....	32
2.3.1 MLADOSTNIKI	33
2.3.2 ODRASLI.....	33
2.4 ANALIZA GRAFOV	36
2.4.1 UČITELJI.....	36

2.4.2 STARŠI	46
2.4.3 UČENCI	53
2.3 PREDLAGANE REŠITVE	64
3 RAZPRAVA	65
3.1 VREDNOTENJE HIPOTEZ	65
3.3 SAMOEVALVACIJA RAZISKOVALNIH METOD IN RAZISKOVALNEGA DELA	68
4 SKLEP.....	69
5 DRUŽBENA ODGOVORNOST	70
6 VIRI IN LITERATURA	71
6.1 KNJIŽNI VIRI	71
6.2 SPLETNI VIRI.....	72
7 PRILOGE	74
7.1 INTERVJUJI	74
7.1.1 INTERVJU Z MARTINO IPŠO	74
7.1.2 INTERVJU Z ANONIMNIM ODRASLIM.....	77
7.1.3 INTERVJUI Z UČENCI	79
7.2 ANKETNI VPRAŠALNIKI.....	81
7.2.1 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE.....	81
7.2.2 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE.....	83
7.2.3 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA STARŠE.....	85
7.3 TABELE IN GRAFI	87
7.3.1 UČITELJI.....	87
7.3.2 STARŠI	88
7.3.2 UČENCI	90

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketiranih učiteljev	36
Graf 2: Starost anketiranih učiteljev.....	37
Graf 3: Narodnost učiteljev	38
Graf 4: Veroizpoved učiteljev	38
Graf 5: Istospolno usmerjeni prijatelji, znanci, sorodniki, kolegi	39
Graf 6: Odobravanje istospolnih porok	39
Graf 7: Učenec/-ka, ki je istospolno usmerjena se zaupa učitelju.....	41
Graf 8: Odnos učiteljev do homoseksualnosti.....	42
Graf 9: Vpliv kolegov na odnos do homoseksualnosti.....	42
Graf 10: Pogovor o homoseksualnosti v šoli	43

Graf 11: Vsebine o homoseksualnosti v učnem načrtu	44
Graf 12: Pogovor o homoseksualnosti z učenci	45
Graf 13: Spol staršev	46
Graf 14: Starost staršev	47
Graf 15: Narodnost staršev	47
Graf 16: Veroizpoved staršev	48
Graf 17: Istospolno usmerjeni prijatelji, sorodniki, kolegi	48
Graf 18: Odobravanje istospolnih porok	49
Graf 19: Reakcija ob otrokovem razkritju, da je homoseksualec	50
Graf 20: Odnos učiteljev do homoseksualcev	51
Graf 21: Pogovor o homoseksualnosti v šoli	52
Graf 22: Razred in spol učencev	53
Graf 23: Narodnost učencev	54
Graf 24: Veroizpoved učencev	54
Graf 25: Istospolno usmerjeni prijatelji, sorodniki ali sošolci	55
Graf 26: Reakcija na prijateljevo priznanje, da je homoseksualec glede na veroizpoved	56
Graf 27: Reakcija na prijateljevo priznanje, da je homoseksualec glede na spol	56
Graf 28: Odobravanje istospolnih porok glede na veroizpoved	57
Graf 29: Odobravanje istospolnih porok glede na spol	57
Graf 30: Odnos okolice do homoseksualcev po mnenju učencev	59
Graf 31: Vpliv mnenja staršev	60
Graf 32: Vpliv mnenja učiteljev	61
Graf 33: Pogovor o homoseksualnosti v šoli glede na veroizpoved	61
Graf 34: Pogovor o homoseksualnosti v šoli glede na veroizpoved	62
Graf 35: Videnju istospolnega para v javnosti	87
Graf 36: Prepoznavnost homoseksualcev v javnosti	87
Graf 37: Počutje ob pogledu na istospolni par	88
Graf 38: Videnje istospolnega para v javnosti	88
Graf 39: Prepoznavnost homoseksualcev v javnosti	89
Graf 40: Počutje ob pogledu na istospolni par	89
Graf 41: Videnje istospolnega para v javnosti	90
Graf 42: Prepoznavanje homoseksualca v javnosti	91
Graf 43: Občutek ob pogledu na istospolni par glede na veroizpoved	91
Graf 44: Občutek ob pogledu na istospolni par glede na spol	92

KAZALO TABEL

Tabela 1: Utemeljitev odgovora o odobravanju istospolnih porok	40
Tabela 2: Utemeljitev odgovorov	43
Tabela 3: Utemeljitev odgovorov	45
Tabela 4: Utemeljitev odgovorov	49
Tabela 5: Utemeljitev odgovorov	51
Tabela 6: Utemeljitev odgovorov	52
Tabela 7: Utemeljitev odgovorov	58
Tabela 8: Utemeljitev odgovorov	62

KAZALO SLIK

Slika 1: Intervju z Martino Ipšo	13
Slika 2: Uzakonjenost homoseksualnosti po svetu	16
Slika 3: Potrdilo o udeležbi na strokovnem posvetu	27
Slika 4: Knjige.....	31

ZAHVALA

Vsem, ki so nam na poti pisanja te seminarske naloge stopali nasproti, nas spodbujali, opogumljali, učili, pomagali, ozaveščali, delili z nami osebne izkušnje, vsakemu posebej in vsem skupaj smo se zahvalili sproti. Pa še enkrat in večkrat hvala.

Vaše hčere smo, vaše sestre, vaši sinovi, vaše bolničarke, vaši mehaniki, vaši atleti, vaši policisti, vaši politiki, vaši očetje, vaši zdravniki, vaši vojaki, vaše matere.

Živimo z vami, skrbimo za vas, pomagamo vam, branimo vas, učimo vas, ljubimo vas in potrebujemo vas.

Prosimo le, da nam to dopustite.

Nič drugačni nismo.

Hočemo služiti kot vi.

Potrebujemo ljubezen kot vi.

Občutimo bolečino kot vi.

In zaslužimo si pravico kot vi.

Margarethe Cammermeyer, Služenje v molku (Kuhar, 2001)

POVZETEK

Ste si kdaj predstavljali, kako bi bilo živeti v svetu, kjer je ljubezen prepovedana ali celo nezakonita? Kar nekaj ljudi se vsako jutro zbudi v takšen svet. Ali res ne sprejemamo istospolno usmerjenih? Zakaj? Ker je to »nenaravno«, »modna muha«, »greh«... Velikokrat so ti ljudje tarča zgražanja. Očitajo jim, da so slab vzgled za otroke, kaj šele, da bi bili ti ljudje starši sami. Vendar ravno za otroke gre. V družini, kjer je prisotna homoseksualnost je to še vedno tabu. Ti starši svojega otroka »sprejmejo«, a mu svetujejo, naj svoje ljubezni ne razkazujejo. Nekatere izključijo iz družine. Morda se ne zavedajo, da je to oblika psihičnega nasilja ali pa jim enostavno ni mar.

V raziskovalni nalogi raziskujemo, kako na istospolno usmerjene otroke gledajo starši, učenci in učitelji naše šole. Ali jih sprejemajo? Smo res družba, ki jih sprejema?

Raziskovalna naloga bo temeljila na zgodbah otrok in odraslih, ki takšno stisko doživljajo dan za dnem.

Ključne besede: homoseksualnost, istospolna usmerjenost, strpnost, ozaveščanje

ABSTRACT

Have you ever imagined what it would be like to live in a world where love is forbidden or even illegal? Quite a few people wake up to such a world every morning. Do we really not accept same-sex orientation? Why? Because it is "unnatural", "fashion fly", "sin" ... Many times these people are the target of scorn. They are accused of being a bad role model for children, let alone for these people to be parents themselves. However, it is precisely about the children. In a family where homosexuality is present, this is still taboo. These parents "accept" their child, but advise them not to show their love. Some are excluded from the family. They may not realize that this is a form of psychic violence, or they just don't care.

In our research paper, we explored how same-sex children are viewed by parents, students and teachers of our school. Do they accept them? Are we really the society that accepts them? The research paper was based on the stories of children and adults who experience such distress day after day.

Key words: homosexuality, same-sex orientation, tolerance, awareness

1 UVOD

1.1 NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Osnovni namen raziskovalne naloge je bil raziskati pogled na homoseksualnost v očeh učencev, učiteljev in staršev naše šole. V nadaljevanju smo se želeli seznaniti s postopkom prepoznavanja, identifikacije, razkritja in življenja istospolno usmerjenih ljudi znotraj naše družbe. Želeli smo raziskati proces ozaveščanja strpnosti do teh »drugačnih«.

V uvodu smo želeli spoznati zgodovinski in sociološki vidik procesa homoseksualne identitete. Zanimal nas je odnos odraslih, naših vzgojiteljev in vrstnikov do homoseksualnosti. Pričakovali smo, da so odrasli ozaveščeni in strpni do vseh vrst drugačnosti in da zmorejo svoje znanje prenašati na učence, otroke.

Strpnost v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pomeni: lastnost strpnega človeka; pokazati strpnost; cenili so njegovo strpnost do nasprotnikov / strpnost v vzgoji / narodnostna, rasna, verska strpnost. (<https://fran.si/iskanje?View=1&Query=strpnost&hs=1>)

Gre torej za pozitivno lastnost človeka, ki jo je potrebno oblikovati v procesu vzgoje in izobraževanja. Učimo se oblikovati strpen odnos do Romov, priseljencev, tujcev beguncev, muslimanov, pravoslavcev..., veliko tem in osebnih izkušenj si pridobimo tekom šolanja. Zelo redko, ali pa nikoli nihče ne spregovori o istospolnosti, homoseksualnosti. Tabu. Kako pa se počutijo sošolci, prijatelji, mladostniki, ki si želijo biti »samo v svoji koži«? Vse prevečkrat slišimo odrasle, ki odgovorijo, kot je zapisal Roman Kuhar v svoji knjigi *Mi, drugi*: *»Vsega, kar se spomnim iz tistih skupih besed, je obljuba o minevanju. Da to mine. Da je v teh letih običajno. In potem mine. Ta knjiga je o tistih, ki so čakali zaman.«*

Z nalogo smo želeli slišati te prezrte prijatelje, sošolce, znance, mladostnike, odrasle, medijske osebnosti in omogočiti, da jih slišijo tudi drugi. Svoj pogled smo si želeli zgraditi na izkušnjah intervjuvancev.

Med učenci tretje triade, zaposlenimi in starši smo izvedli anketo o njihovih izkušnjah in prepričanjih o homoseksualnosti.

1.2 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Zastavili smo si osem hipotez:

Hipoteza 1: Pogovori med učitelji, učenci in starši o homoseksualnosti so tabu tema.

Hipoteza 2: Sprejemanje homoseksualnosti se med pripadniki različnih veroizpovedi in narodnosti razlikuje.

Hipoteza 3: Učitelji, starši in učenci ne poznajo oziroma se ne družijo z istospolno usmerjenimi ljudmi.

Hipoteza 4: Sprejemanje istospolnih porok se med mlajšimi in starejšimi razlikuje.

Hipoteza 5: Učitelji imajo ob vseh oblikah dela z učenci profesionalen odnos.

Hipoteza 6: Učenci so si izoblikovali svoje mnenje o homoseksualnosti.

Hipoteza 7: Tem o homoseksualnosti ni v učnih načrtih, zato se učitelji in učenci o tem ne pogovarjajo.

Hipoteza 8: Neznanje vzbuja nelagodje, nestrpnost in strah, zato si učenci želijo pogovorov o istospolni usmerjenosti ljudi, saj so takšni ljudje del družbe kateri pripadajo.

1.3 PREDVIDENA NOVA SPOZNANJA

V raziskovalni nalogi bomo, v teoretičnem delu, raziskali pogled na homoseksualnost skozi zgodovinska obdobja ter v različnih kulturah in veroizpovedih. Seznanili se bomo s sociološko opredelitvijo postopka identifikacije, spoznanja in seznaitve ter sprejema homoseksualca. Seznanili se bomo z odnosom družbe do homoseksualcev, zakonodajo, aktivnostmi prepoznavnosti (Legebitra, Parada ponosa, Medijske osebnost...).

V eksperimentalnem delu bomo s pomočjo anketnih vprašalnikov dobili odgovore mladostnikov in odraslih do homoseksualnosti. Prepričali se bomo ali je istospolna usmerjenost tabu tema družbe. S pomočjo intervjujev istospolno usmerjenih posameznikov se bomo seznanili z njihovimi težavami v času spoznavanja samega sebe, o osebnih izkušnjah v procesu sprejetja svoje identitete. Seznanili se bomo z odnosom drugih, ob razodetju spolne usmerjenosti javnosti.

Seznani se bomo z življenjem homoseksualcev, morebitnim trpinčenjem in nasiljem družbe nad njimi. Spoznali bomo sistemske možnosti povezovanja homoseksualcev oziroma njihove možnosti vključevanja v vsakdanje življenje.

Z nalogo želimo opozoriti na pogosto prezrtost homoseksualcev in hkrati poudariti, da velikokrat pride do negativnega pojmovanja, predvsem zaradi nevednosti, nepoučenosti. Želimo si, da bo naša naloga pripomogla k razvoju strpnosti in podpore v svetu, kjer smo vsi »drugačni«, a hkrati vsi posebni in edinstveni.

2.1 METODOLOGIJA DELA

Uporabili smo naslednje metode dela:

- metodo proučevanja pisnih virov,
- intervju,
- metodo anketiranja,
- analizo podatkov in njihovo interpretacijo.

2.1.1 METODA PROUČEVANJA PISNIH VIROV IN LITERATURE

Začetna metoda dela je bila metoda dela s pisnimi viri. Literaturo smo poiskali v knjižnici Studenci, v šolski knjižnici in na spletu. Pri izdelavi teoretičnega dela smo si pomagali s strokovno literaturo, s spletnimi članki in seminarskimi nalogami, raziskovalnimi nalogami in diplomskimi deli. Pozorni smo bili na to, da so članki najdeni na spletu, verodostojni.

V veliko pomoč so nam bila literarna dela, ki so nama predvsem pomagala razumeti življenje istospolno usmerjenih ljudi.

2.1.2 INTERVJU

Skupaj z mentoricami smo sestavili vprašanja za intervju z odraslimi homoseksualnimi osebami in vprašanja za intervju za istospolno usmerjene mladostnike. Intervjuvance smo posneli in po posnetku oblikovali zapise. Celotni intervjuji so v poglavju priloge.

Slika 1: Intervju z Martino Ipšo (vir: avtorji)

2.2.3 METODA ANKETIRANJA

S pomočjo mentoric smo oblikovali anketni vprašalnik za učence tretje triade, anketni vprašalnik za učitelje naše šole in anketni vprašalnik za starše naše šole. Vseboval je vprašanja zaprtega tipa in vprašanja odprtega tipa. Vsi vprašalniki se nahajajo v poglavju Priloge.

1.2.4 OBDELAVA PODATKOV

Odgovore v anketah smo zbrali, podrobno pregledali in dobljene rezultate zabeležili. Združili smo jih v tabelah programa Excel in izbrali ustrezno obliko grafov. Sledila je analiza in interpretacija grafov, od katerih smo uporabili tiste, ki najbolj reprezentativno potrdijo ali ovržejo naše hipoteze. Iz njih smo izpeljali ugotovitve in zaključke.

2 TEORTIČNI DEL

2.1 TEORETIČNO OZADJE RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

2.1.1 KAJ JE HOMOSEKSUALNOST?

Definicija:

Homoseksualnost je sestavljanka grške besede homos, ki pomeni enak, isti in zaključka latinskega izvora sex, kar pomeni spol. (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Homoseksualnost>, pridobljeno 3.11.2019)

Homoseksualnost je spolna nagnjenost do oseb istega spola. Pogosta izraza, ki ju povezujemo s homoseksualnostjo sta »gej«, moški homoseksualec in »lezbijka«, ženska homoseksualka. (<http://www.sgv.si/files/2016/11/Homoseksualnost.docx>, pridobljeno 3. 11. 2019)

Sestavljeno besedo LGBTIQ+ sestavljajo s prvo črko lezbijke, geji, biseksualne, transpolne, interspolne in kvir osebe ter ostale nenormativne identitete.

2.1.2 ZAKAJ PRIDE DO HOMOSEKSUALNOSTI

Najbolj nasprotna mnenja imata znanost in Rimskokatoliška cerkev. Kot je že omenjeno, znanost zagovarja tezo o neprostovoljni in nezavestni izbiri svoje spolne usmerjenosti, religiozni posamezniki pa trdijo, da Bog in vera lahko pomagata pri spremembi le te, da se homoseksualnosti ne sme sprejeti, pač pa se jo mora preoblikovati.

Homoseksualnost ni ločena od ostalih seksualnih orientacij ali sama po sebi nekaj odklonskega, nesprejetega. Mnenje in odnos do homoseksualnosti določa družbeni odziv nanjo (Švab in Kuhar, 2005). Torej o tem, kaj je normalno ali ne normalno oziroma odklonsko presoja družba, zato se odnosi do homoseksualnosti v različnih družbah razlikujejo.

2.1.3 ODNOS DRUŽBE DO HOMOSEKSUALCEV

Odzivi na prisotnost homoseksualnosti v družbi so zelo različni. Nekateri ljudje jo z lahkoto sprejmejo in jih to ne moti, večina pa je takih, ki jih takšna spolna usmerjenost moti. To je razlog za mnoge družbene konflikte, saj se pri homoseksualnih parih porajajo vprašanja vezana na religijo, poroke ter vzgojo otrok. Posledica tega je ustanavljanje raznih skupnosti, ki podpirajo oziroma nasprotujejo skupnemu življenju homoseksualcev.

Evropski parlament je sicer sprejel vrsto resolucij, kjer poziva k odpravi diskriminacije istospolno usmerjenih in se zavzema za to, da bi prihodnje generacije Evropejcev sprejele kulturo odprtosti in strpnosti, a so družbe ponekod še precej zaprte.

Huje je v drugih državah, predvsem afriških in arabskih, kjer lahko istospolno usmerjeni, biseksualci in transseksualci pristanejo za dolgo v zaporih in jih lahko doleti tudi smrtna kazen. Ena izmed glavnih zagovornic gejevstva je organizacija LGBT (lesbian, gay, bisexual, transgender). Za to organizacijo so značilne t. i. »Parade ponosa«, na katerih homoseksualci po celem svetu demonstrirajo in zahtevajo več pravic.

Veliko pa je tudi organizacij, ki temu nasprotujejo. Največ jih je povezanih z religijo.

Kljub temu, da je današnja družba še vedno precej »homofobična«, so homoseksualci vedno bolj sprejeti. K temu je pripomoglo tudi spoznanje, da je homoseksualnost nekaj naravnega in ne duševna motnja ali celo bolezen. Mednarodna zdravstvena organizacija (WHO) je 17. maja, leta 1990, homoseksualnost zbrisala s seznama psihičnih motenj in tako odstranila oznake bolezni, motnje ali sprevrženosti. Od takrat so istospolno usmerjeni pridobili več pravic.

Leta 2008 je bila, v okviru Generalne skupščine, predstavljena prva izjava o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti. Marca, leta 2011 je bila, v okviru Sveta ZN-a za človekove pravice, predstavljena izjava o prenehanju nasilja nad istospolno usmerjenimi.

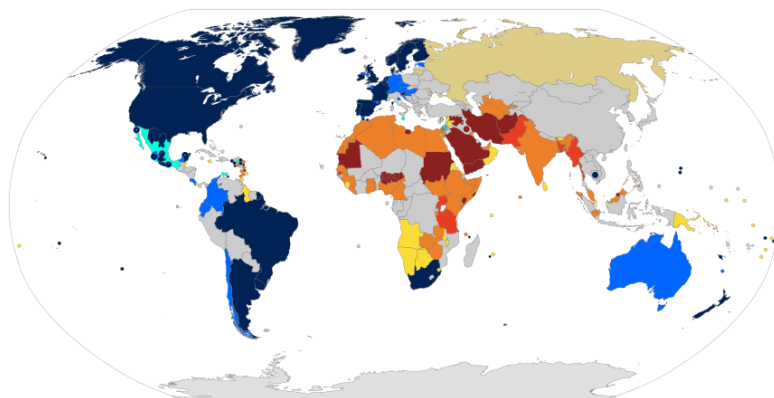
2.1.4 HOMOSEKSUALNOST IN STEREOTIPI

Pomankanje debate o homoseksualnosti lahko posamezniku vzbudi napačne predstave.

Stereotipov glede homoseksualnosti je veliko. Pojav istospolne usmerjenosti nekateri povezujejo s težavami v odnosih med starši in otroki, nekateri pa vidijo vzrok homoseksualnosti v porušenem hormonskem ravnovesju, ki vodi v duševno stisko in zato nenormalno spolno usmerjenost. Lezbijke se obravnava kot ženske s poudarjeno moškostjo in pomanjkanjem ženskosti, obratno velja za geje. Ti so moški, ki jim manjka moškosti in imajo poudarjeno ženskost.

Veliko moč razvoja stereotipov povzročijo mediji, ki lahko utrjujejo ali rušijo določene sprejete vrednote in prepričanja.

2.1.5 UZAKONJENOST HOMOSEKSUALNOSTI PO SVETU

■	Poroka	■	Omejena svoboda izražanja
■	Vključitev v civilne skupnosti	■	Neuveljavljena kazen
■	Poroka zaznana, vendar ne prakticirana	■	Zaporna kazen
■	Ni homoseksualnih skupnosti	■	Doživljenska zaporna kazen
		■	Smrtna kazen

Slika 2: Uzakonjenost homoseksualnosti po svetu (Vir: <http://www.sgv.si/files/2016/11/Homoseksualnost.docx>, pridobljeno 5. 12. 2019)

Število homoseksualcev

Težko je določiti resnično število homoseksualcev na svetu, saj številni svoje spolne usmerjenosti ne priznavajo javno.

V eni izmed raziskav, ki je objavljena na spletu, je navedeno, da je 9 milijonov celotnega prebivalstva ZDA homoseksualcev, kar predstavlja 3.5 % celotnega ameriškega prebivalstva.

2.1.6 VERSKI POGLED NA HOMOSEKSUALNOST

Različne religije različno gledajo na homoseksualnost.

Kršćanstvo:

Kristijani so do homoseksualcev strpni, učijo pa, da so odnosi med njimi greh. Z vidika katoliške cerkve je homoseksualna skupnost nesposobna uresničiti enega izmed temeljnih ciljev, ki ga uresničuje heteroseksualna, to je rojevanje otrok. Skozi vsa obdobja se je cerkev soočala s homoseksualnostjo, tudi danes, ko zavzema jasno pozicijo, da je le heteroseksualna skupnost sposobna uresničiti zakonsko zvezo in družino v celoti. S te pozicije katoliške cerkve

se ne bo nič premaknilo (vir: <https://www.mladina.si/93242/homoseksualci-so-tudi-bozjastvaritev/> Teolog Dr. Ivan Štuhec, pridobljeno 5. 12. 2019)

Judovstvo:

Ortodoksni judje homoseksualcev ne sprejemajo in njihov odnos označujejo kot grešen.

Islam:

Muslimani homoseksualcev popolnoma ne sprejemajo, saj mislijo, da je njihov odnos nenaraven. V državah ortodoksne islama je tako homoseksualnost kaznovana z zaporno kaznijo oziroma ponekod celo s smrtjo.

Čeprav je po mnenju mnogih religija glavni dejavnik, povezan s sprejemanjem ali zavračanjem drugačnosti, stanje uzakonjenosti homoseksualnih porok po svetu kaže, da istospolnih zvez ne priznavajo v večini držav na vzhodu. Tako je tudi v Rusiji, državi, v kateri le majhen del državljanov podpira istospolne poroke, s svojo homofobijo pa že prehajajo v skrajne meje. Nasilje nad homoseksualci je stalnica, za državljane pa je sprejemljivejša smrtna kazen kot homoseksualnost.

Med države, v katerih te v smrt pahne že ljubezen, spadajo Belorusija, Savdska Arabija, Iran, Sudan in nekateri deli Nigerije. Nobenega partnerstva med geji in lezbijkami ne priznavajo v Albaniji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji, Romuniji. Homoseksualnost je prepovedana tudi v večini severnih in južnoafriških držav.

Nasprotno, zahodne in severne države homoseksualnost sprejemajo in v večini so istospolne poroke uzakonjene. Med njimi je poroke prva priznala Nizozemska, že leta 2001. Danes tudi večina drugih držav, na primer Velika Britanija, Belgija, Francija, Portugalska, Norveška in Švedska, omogoča sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola.

Še druge opredelitve spolnih usmerjenosti za lažje razumevanje:

Heteroseksualce privlačijo osebe nasprotnega spola. To je v večini družb najpogostejša spolna usmerjenost. Predpona hetero pomeni drugi in se nanaša na nasprotni spol, ki ti pomaga do naravnega razmnoževanja.

Čutiti enako privlačnost do moških in žensk imenujemo biseksualnost. Običajno se odkrije postopno in skozi različne stopnje.

Transseksualci se v svojem telesu ne počutijo dobro in se lahko odločijo za spremembo spola. Nekatere države npr. Indija, Nepal in Avstralija uradno priznavajo transseksualce kot tretji spol ali nevtralni spol, ki jim omogoča, da se jim ni treba opredeliti ne kot ženske ne kot moški. (Fever, 2018, str.42)

2.2 ZGODOVINSKI PREGLED ODNOSOV DO HOMOSEKSUALNOSTI

Homoseksualnost ni produkt moderne družbe, saj se ta pojavlja skozi celotno zgodovino.

Homoseksualnost je pogosto ostajala prikrita. V javnosti posamezniki niso izražali svoje spolne usmerjenosti, predvsem zaradi sovražnega odnosa religije, medicine in zakonodaje. Moška homoseksualnost je bila bolj preganjana kot lezbilstvo, ki je bilo zgodovinsko gledano tudi manj kaznovano in manjša tarča sovražnosti. Zaradi družbenega pritiska, da morejo biti pokorne možu, so bile lezbijke poročene in so postale matere. Njihovo spolno osvobajanje se je začelo v 19. stoletju (Kuhar, 2001).

Pri Egipčanih o homoseksualnosti pričajo bogate poslikave v grobnicah ter zgodbe o njihovih bogovih in boginjah. Ena izmed legend pripoveduje o bogu Setu, ki ni bil poročen in ni imel otrok, ker je bil zaljubljen v moškega. Pri ženskah pa ni bilo tako, saj koncept ženske homoseksualnosti verjetno ni obstajal. Ohranjeni predmeti govorijo le o materinstvu in rojstvu. (Kuhar, 2001).

Za stare Grke je bilo pomembno, da so hrepeneli po tistih, ki so bili lepi, ne glede na njihov spol. Čeprav Grki niso poznali izrazov homoseksualnost ali heteroseksualnost, so vedeli, da imajo ljudje različna nagnjenja, ki variirajo glede na življenjsko obdobje.

Homoseksualnost izvira že iz antične Grčije, prav tako izvira od tod izraz za ženske homoseksualke (lezbijke), natančneje iz besede za grški otok Lesbos, na katerem je prebivala tudi najbolj znana antična pesnica Sapfo. Ta naj bi bila tudi lezbijka, saj je v svojih pesmih opisovala svoja nagnjenja do mlajšega dekleta.

Stari Grki so dovoljevali ljubezen med odraslim moškim in mlajšim dečkom. Grško razumevanje homoseksualnosti je prikazal v svojih delih Platon, ki pravi, da je homoseksualnost ali heteroseksualnost del naravnega načrta. Aristotel je bil prepričan, da homoseksualci, rojeni z delno onesposobljenostjo, niso odgovorni za svoja dejanja.

Rimljani so povzdignili pomembnost zakonske zveze in čustvenih vezi med zakoncema (moškim in žensko). Izdajali so zakone, ki posredno ali neposredno prepovedujejo homoseksualne prakse.

Tako kot v grškem obdobju, tudi v prvih stoletjih našega štetja o lezbični ljubezni ni dosti zapisanega. Pri Hebrejcih, kjer so bile žene last svojih mož, so visoko cenili seksualnost znotraj zakona, zato so bile vse ostale oblike preganjane (Kuhar, 2001).

Srednjeveška Evropa je s pomočjo cerkve in države pomembno vplivala na spremembo in prekinitev antične seksualne tradicije. K temu je v največji meri vplival spremenjen odnos do biseksualnosti, ki ni bil več toleriran. V 15. stoletju je bila homoseksualnost razbremenjena

bremena cerkvene obdolžitve grešnosti. V sredini 17. stoletja je sledil preobrat v razumevanju in odnosu do seksualnosti, ki botruje homofobiji. Homoseksualce so zapirali v psihiatrične ustanove (Kuhar, 2001).

S kapitalizmom se je meja med vlogo moškega in ženske še ostreje začrtala. Moški je postal podjetnik, ženski pa je bila dodeljena pasivna vloga statusnega simbola (Kuhar, 2001).

Po francoski revoluciji je bil sprejet zakon, ki je v zasebnosti dovoljeval vse vrste spolnih odnosov med odraslimi, če le v te niso bili prisiljeni. Razsvetljenstvo kljub temu ni prestopilo meje, ki loči istospolno in raznospolno ljubezen, tako, da je bila prva še vedno obravnavana kot greh (Kuhar, 2001).

Odkrivanje homoseksualnosti lahko postavimo v leto 1892, takrat je Charles Gilbert Chaddock, zgodnji prevajalec Krafft – Ebingovega dela *Psychopathia Sexualis* v angleški jezik vpeljal besedo »homo-seksualnost« (homo-sexuality) (Tratnik 2004,25). Richard von Krafft – Ebing je leta 1886 v svoji študiji delil homoseksualnost na pridobljeno in prirojeno, ki je še danes prisotna. Homoseksualnost je opredelil kot cerebralno anomalijo. To so bili prvi seksološki prispevki o homoseksualnosti, njihov vpliv na razumevanje tega pojava pa je bil največji v začetku 20. stoletja in še danes ni nezanimljiv. V družbah, kjer je istospolna usmerjenost ostala še vedno tabu tema (to velja tudi za večino razvitejših držav), so žensko in moško homoseksualnost vse do preboja gejevskega in lezbičnega civilnega gibanja potiskali v seksualne deviacije.

V devetdesetih letih 20. stoletja se je močno obudila resnica o homoseksualnosti med genetiki. Ti so iskali resnico v laboratorijih in ugotavljali, da resnica ni več v porušenem hormonskem ravnovesju, temveč v naravno danih homoseksualnih genih, torej biološko dejstvo, ki ga je mogoče odkriti in dokazovati v telesu. Vendar ta dejstva niso prepričala politike.

V času druge svetovne vojne so homoseksualce pošiljali v koncentracijska taborišča, kjer naj bi jih normalizirali. Po mnenju nemških nacistov naj bi bila homoseksualnost neskladna z lastnostmi moškega. Tako geji kot lezbijke so bili ene izmed najbolj preganjanih in diskriminiranih skupin v nacistični Nemčiji. Nacisti so v svojem zakoniku imeli zapisano, da morajo biti nenaravna spolna dejanja (spolni odnosi med dvema moškima, med človekom in živalijo...) kaznovana z zaporno kaznijo. Med letoma 1933 in 1945 je bilo 100.000 moških aretiranih zaradi gejevstva, 50.000 pa jih je bilo obsojenih.

Eden pomembnejših seksologov, zlasti kar se tiče zgodovine gejevskega in lezbičnega gibanja ter boja za pravice istospolno usmerjenih, je bil nemški zdravnik Magnus Hirschfeld (1868 – 1935). Bil je jud, gej in socialist. Zatrjeval je, da homoseksualce ne bi smeli kaznovati kot kriminalce, saj se niso sami odločili zato, da bi kršili zakone. Že na univerzi, kjer je študiral so

ga razjezila konzervativna stališča profesorjev do istospolne ljubezni. Odločil se je, da se bo aktivno bojeval za pravice homoseksualcev. Leta 1897 je ustanovil organizacijo Znanstveno humanitarni komite, ki je veljal za prvo politično gejevsko organizacijo na svetu. Deloval je predvsem politično, na sodiščih, ko je marsikaterega homoseksualca rešil pred obsodbo in zaporno kaznijo. Pozneje je ustanovil še več skupin in objavil številna dela, med najpomembnejšimi je zagotovo *Die Homosexualität des Mannes und des Weibes* (1920, Berlin). Leta 1935 so nacisti izropali in uničili njegov svetovno znani Inštitut.

2.2.1 ORGANIZACIJE

Konec 19. in v začetku 20. stoletja so bile ustanovljene prve (skrivne) skupine homoseksualcev, ki so si prizadevale za svoje pravice in za spremembo zakonov. V poznih šestdesetih letih prejšnjega stoletja, v času študentskih uporov po vsem svetu, so nastajala združenja v podporo homoseksualcem, ker so menili, da je istospolna ljubezen naravna in zdrava. 28. junija 1969 se je zgodil upor v New Yorku. Stonewallski upor je poimenovanje več spontanih, nasilnih demonstracij članov skupnosti LGBT, ki so vzniknile kot odziv na policijske racije v zgodnjem jutru 28. junija 1969 v gejevskem lokalu Stonewall Inn v soseski Greenwich Village na Manhattanu v New Yorku. Pomenijo najpomembnejši posamezni dogodek v zgodovini, ki je vodil v organizirano gibanje gejev in lezbijk in boj za pravice skupnosti LGBT v Združenih državah Amerik kjer so homoseksualci zahtevali svoje pravice (vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Stonewallski_upor, pridobljeno 12. 12. 2019).

To je bila prva parada ponosa v New Yorku, ki poteka še danes in ki pomeni začetek sodobnega gibanja za pravice homoseksualcev, biseksualcev in transseksualcev. Pravice istospolnih oseb so dosegle vrhunec pod predsednikom Barackom Obamo, ko so homoseksualci dobili pravico do poroke po celotnem ozemlju ZDA.

Ob obletnici tega dogodka vsako leto v različnih mestih organizirajo pohod gejevskega in lezbičnega ponosa (Parada ponosa), od leta 2001 tudi v Ljubljani in od leta 2019 tudi v Mariboru.

Obamov naslednik Donald Trump je transseksualnim osebam prepovedal služenje v oboroženih silah. (vir: <https://www.rtvsl.si/svet/s-in-j-amerika/50-let-od-zacetka-boja-za-pravice-homoseksualcev/493380>, pridobljeno 12. 12. 2019)

V nekdanji Zvezni republiki Nemčiji, recimo, so homoseksualnost dekriminalizirali leta 1969, vendar pa je trajalo vse do leta 1985, da je takratni zvezni predsednik prvič javno priznal množične poboje homoseksualcev v času nacizma.

2.2.2 ZAKONODAJA

Prva, zgodovinska resolucija o človekovih pravicah, spolni usmerjenosti in spolni identiteti je bila v okviru Sveta ZN-a za človekove pravice sprejeta junija 2011. Na zunanjem ministrstvu so pojasnili, da je Slovenija podprla vse omenjene dokumente.

Mednarodna zdravstvena organizacija (WHO) je 17. maja leta 1990 homoseksualnost izbrisala s seznama psihičnih motenj. (vir: <https://www.mladina.si/144166/dan-proti-homofobiji/> pridobljeno 23.11.2019, pridobljeno 16. 12. 2019).

2.3 KAJ PA SLOVENIJA?

Slovenija je načeloma demokratična država, v kateri naj bi bili vsi enakopravni, v njej pa naj bi bile za vse zagotovljene človekove pravice in temeljne svoboščine (ustava). Kazenski zakonik RS prepoveduje kršitve enakopravnosti in spolne nedotakljivosti tudi na osnovi spolne usmerjenosti. Enakost in enakopravnost pa naj bi zagotavljala tudi Splošna deklaracija človekovih pravic, ki jo je že 1948. leta sprejela Generalna skupščina OZN. (vir: <https://www.ljudmila.org/sgs/pravice.htm>, pridobljeno 19. 12. 2019)

Odnos Slovencev do homoseksualnosti se je od leta 1991 spreminjal v smeri večjega družbenega sprejemanja, za kar so zaslužni predvsem gejevski in lezbični aktivisti s svojim delovanjem, sprememba in povečanje medijske pozornosti glede homoseksualnosti, priznanje medijskih osebnosti glede svoje spolne usmerjenosti in vse več mladinske literature na temo odnosa do homoseksualnosti.

Leta 1926 je v Sloveniji izšla prva razprava o homoseksualnosti z naslovom Homoseksualnost, ki jo je v samozaložbi izdal Ivan Podlesnik, s psevdonimom Vindex, v kateri je izraženo mnenje, da homoseksualnost ni bolezen in je področje psihologije in sociologije. Vir, ki ga je razprava zajemala je bil Hirschfeld. Vindexovo delo je bilo modernistično, saj avtor poziva k razumevanju in razsvetljevanju teme, saj nevednost vodi v škodo. Že takrat je poudaril, da bi se morali izobraziti starši, učitelji, vzgojitelji, spovedniki, še zlasti pa homoseksualci, saj jih zaradi nepoznavanja sebe čaka v življenju nemalo zmot in zablod (Tratnik 2004, str. 40).

Od leta 1976 homoseksualnost ni več kaznivo dejanje. Tako je določal Kazenski zakonik Socialistične republike Slovenije.

Leto 1984 velja za začetek gejevskega in lezbičnega gibanja na Slovenskem. Gibanje je zahtevalo politično enakopravnost in pravico do drugačnosti. Organiziran je bil prvi festival, imenovan Magnus (imenovan po pomembnem seksologu Magnusu Hirschfeldu 1868 – 1935).

Leta 1990 je nastal Roza klub v Ljubljani, politično združenje, katerega cilj je delovanje proti diskriminaciji homoseksualnosti (Kuhar, 2001).

Leta 1998 je v okviru Študentske organizacije Univerze v Ljubljani ustanovljena Legebitra, prva slovenska organizacija za mlade geje, lezbijke, biseksualce, transseksualce do 26. leta starosti. Legebitra deluje po vzorcu podobnih skupin v tujini in predstavlja pomembno socializacijsko funkcijo (Kuhar, 2001).

Gejevske in lezbične skupine organizirajo številne kulturne prireditve, pogovore, seminarje in predavanja, oblike pomoči ter imajo svoje klube in revije.

Prvi pohod proti homofobiji je bil organiziran in izveden leta 2001 in od takrat v Ljubljani vsako leto poteka Parada ponosa gejev in lezbijk z namenom opozoriti na diskriminacijo in homofobijo v slovenski družbi.

2.3.1 SLOVENSKA USTAVA IN ZAKONODAJA

V 14. členu Ustave RS je zagotavlja enakost vseh državljanov in državljanek ne glede na osebne okoliščine.

V 141. členu Kazenskega zakonika RS, se kazniva dejanja zoper človekove pravice in svoboščine kaznujejo z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta, če pa to izvaja uradna oseba, pa z zaporom do treh let.

Zanimanje političnih strank in politike za ureditev homoseksualnih problemov v Sloveniji je majhno.

Homoseksualni pari se v Sloveniji do leta 2015 niso mogli poročiti in skleniti zakonske zveze, sklenili so lahko le registrirano istospolno partnersko skupnost. Od leta 2006 do leta 2013 je bilo takih partnerskih skupnosti preko 50. Čedalje več homoseksualnih parov se odloča za registracijo svoje zveze, tako jih je bilo leta 2006 sklenjenih 8, leta 2013 pa 22 (Statistični urad Republike Slovenije 2011; Statistični urad Republike Slovenije 2014). V Sloveniji homoseksualni pari do leta 2015 niso mogli posvojiti otroka, samske ženske nimajo pravice do umetne oploditve, pa vendar istospolne družine v Sloveniji obstajajo. Bodisi nastanejo s posvojitvijo partnerjevega biološkega otroka ali pa so posvojitve ali umetne oploditve izvedene v tujini. Tudi število teh je težko določiti, saj so bodisi nevidne ali pa včasih celo izključene iz popisov in statistik (Sobočan 2009; Zajc 2011). Zadnja in zelo pomembna sprememba glede pravic homoseksualcev se je zgodila 3.3.2015. Državni zbor Republike Slovenije je sprejel prej omenjeno novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, zaradi katere je homoseksualnim parom omogočena sklenitev zakonske zveze in posvojitve otrok. Tako je

zakonska zveza postala skupnost dveh oseb in ni več definirana kot skupnost moškega in ženske.

Leta 2016 je bil ustanovljen državni organ, ki obravnava zagotavljanje diskriminacije (Zakon o varstvu pred diskriminacijo, vir Nika Urankar, zagovornica načela enakosti, strokovni posvet – LGBT mladi v šolah). Najpogosteje se ukvarjajo z vprašanji nadlegovanja, poniževalnega okolja za osebe. Če gre za mladoletne osebe postopek vodi zagovornik.

2.3.2 ZAČETKI ORGANIZIRANOSTI

Začetki segajo v osemdeseta leta dvajsetega stoletja, med najbolj vidne skupine, ki so delovale na tem področju pa spadajo Mangus (gejevska skupina ustanovljena 1984), Lilit (feministična skupina ustanovljena 1985) in LL (lezbična skupina ustanovljena 1987). Te so predvsem tiskale razne biltene (Lesbozine, Pandora, Lesbo) ali pa organizirale različne dejavnosti in dogodke (festivali, predavanja, kulturno družbene prireditve, tabore, pogovore, delavnice). 1990 je bila ustanovljena prva politična organizacija lezbijk in gejev imenovana Roza klub. Temu je sledil razvoj gibanj in s tem dodatnih dejavnosti ter novih področij delovanja gejevskih in lezbičnih aktivistov. Na novo so nastale skupina Lezbična sekcija Škuc-LL, gejevsko lezbični Roza klub, gejevska sekcija Škuc-Magnus in mešana mladinska skupina Legebitra (Tratnik, 2013).

Homoseksualne organizacije opozarjajo na to, da je ena izmed velikih blokad postavljena s strani slovenske politike. Ta je tista, ki lahko uvede družbene spremembe, a vztrajno ščiti heteroseksualno skupnost in ji s tem podeljuje privilegij v družbi. Aktivisti opozarjajo na to, da je določen zakon sprejet le, če je označen kot normalen in družbeno sprejemljiv, kar pa kot omenjeno, blokira družbene spremembe. Kljub poskusom in skorajšnji realizaciji sprememb, oblast običajno prekine napredek. Drugi nasprotniki, ki poleg institucionalne politike zavirajo spremembe, so rimskokatoliške skupnosti in cerkev.

Najbolj znane organizacije, ki delujejo v Sloveniji so DIC Legebitra, Gejevska sekcija Škuc Magnus, Lezbična sekcija Škuc LL in Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH.

DIC LEGEBITRA je nevladna in neprofitna organizacija, ki ima status humanitarne organizacije in tudi status organizacije v javnem interesu (DIC Legebitra, b. d.).

Njihovo delo izhaja predvsem iz želje, da bi izboljšali položaj istospolno usmerjenih in odnos do njih v Sloveniji. Organizacija s posredovanjem pravih informacij in nudenjem varnega prostora želi izobraževati in opozarjati na neenakost v slovenski družbi (DIC Legebitra, b. d.).

Društvo DIH - Enakopravni pod mavrico - preko njihovih aktivnosti želijo doseči večje poznavanje, razumevanje, vidnost, ozaveščenost in zastopanost LGBTIQ+ oseb in tem ter se tako borijo proti diskriminaciji in doseganju enakopravnosti in vključevanja LGBTIQ+ oseb.

2.4 ŠOLA, UČITELJI, STARŠI, PRIJATELJI

2.4.1 ŠOLA, UČITELJI

Leta 1980 je v slovenski šolski sistem v prvi in drugi letnik uveden predmet Zdravstvena vzgoja. Učni načrt predmeta je vseboval tudi vsebine spolnosti in homoseksualnosti. Slednja je bila obravnavana skupaj z deviantnim vedenjem kot je ekshibicionizem, fetišizem, prostitucija, incest, posilstvo. Tema je imela skupen naziv Nenavadno spolno vedenje. Homoseksualnost so zaznamovali predsodki in stereotipno mišljenje in so jo postavili ob bok pedofiliji in sodomiji. Homoseksualnost so pripisovali napačni vzgoji, saj ni bilo nobenih organskih ali hormonskih vzrokov.

Veljalo je mnenje, da so družine partnerjev istega biološkega spola neprimerno okolje za odraščanje otrok, ali zelo podobno stališče, da homoseksualne osebe ne bi smele poučevati v šolah, ker bi enako utegnile skvariti mlade duše, je eden od tipičnih odrazov homofobije.

Homofobija gre pogosto z roko v roki z drugimi predsodki, recimo s seksizmom, rasizmom ali ksenofobijo.

Pa razjasnimo pojem:

Homofobija ali strah pred homoseksualnostjo izvira iz več stoletij preganjanja homoseksualnosti. Čeprav se to v naši družbi počasi spreminja, je vpliv takšnega mišljenja v družbi, šolah in družinah še zmeraj prisoten. (vir: Vsakdanje-življenje-mladih-LGBTIQ-oseb_eknjiga.pdf)

Verjamemo pa, da z raznimi izobraževalni ukrepi, lahko nastopimo proti prevladujoči hetero normativnosti v šoli ter začnemo šolski prostor spreminjati v varen in sprejemajoč kraj za vse, tudi za istospolno usmerjene posameznike.

V našem prostoru idejo inkluzije najpogosteje zasledimo v kontekstu šolanja otrok s posebnimi potrebami, skušali pa bomo pokazati, da je koncept uporaben tudi v okviru razvijanja varne in sprejemajoče šolske klime in kulture za istospolno usmerjene mladostnike. Razvoj identitete in z njo povezana identitetna kriza je še zmeraj ena izmed izstopajočih razvojnih nalog mladostništva obdobja, ki ga posameznik v največji meri preživi v šoli in v družbi z vrstniki. (Zupančič v Jeznik, 2005: 112).

Družba kot pravo spolno identiteto določa heteroseksualno identiteto, zato je posameznik, ki tej zapovedi ne sledi, v nevarnosti, da bo njegova identiteta napačno prepoznana, da bo zaznamovana s stigmo in kot taka postala podvržena raznim diskriminatornim praksam, zato se že v zgodnjih letih zaradi slabšalnih besed, ki se uporabljajo za geje in lezbijke v šoli, naučijo homoseksualni mladostniki ostati nevidni.

Šolski prostor naj bi nastopal v funkciji podpornega mehanizma za istospolno usmerjene mladostnike.

Govor o tematici homoseksualnosti je v šolskih prostorih še zmeraj ovit v molk, še vedno je tabu tema. K temu prispevajo tako učni načrti in šolski učbeniki, v katerih se obravnava tematike istospolne usmerjenosti nikjer eksplicitno ne poudarja, še več, celo ohranja se heteronormativnost, saj se tudi pri temah, kot sta npr. družina ali ljubezen, homoseksualne oblike ne omenja, omenja se le heteroseksualno. Heteronormativnost se ohranja tudi v nepripravljenosti in nezanimanju učiteljev in vodstva šol za obravnavo tovrstnih tematik, čeprav jim jih nevladne organizacije (npr. Amnesty International Slovenija, Legebitra) ali posamezni strokovnjaki ponujajo.

Učitelji naj zato:

- ne predpostavljajo, da so vsi učenci in učenke heteroseksualni;
- učne primere naj postavljajo brez uporabe heteroseksističnega jezika;
- ne izločajo gejevskih in lezbičnih tem kot posebnosti v učnih načrtih;
- besede gej, lezbijka, homoseksualnost itd. naj izgovarjajo lahkotno, brez pomenskih prizvokov, saj so gejevske in lezbične teme pomembno in legitimno področje znanja in vedenja;
- vključujejo gejevske in lezbične teme v diskusije, predstavijo njihovo perspektivo ter protihomofobične analize;
- ne uvajajo gejevskih in lezbičnih tem v "odprtih diskusijah" - izogibajo naj se pristopa za in proti, temveč naj raje pristopijo z analizo;
- ne poudarjajo in razglašajo lastne ali učenčeve heteroseksualnosti ob obravnavi gejevskih in lezbičnih vsebin;
- podprejo razkritje (Velikonja, 1998: 154-156).

Področja so:

- *šolska politika:*

če želimo razvijati inkluzivno šolsko klimo in kulturo, mora biti šola v svojih dokumentih občutljiva na teme povezane s spolno usmerjenostjo, kar pomeni vključevanje prepovedi in

sankcioniranje diskriminatornih izjav, žaljivk, šal na račun spolne usmerjenosti; zagotoviti mora dostop do informacij (dostopnost knjig, publikacij v šolskih knjižnicah, obravnava tovrstnih vsebin v šolskih časopisih itd.);

- *kurikul:*

vključiti je treba teme povezane s spolno usmerjenost v učne načrte, v šolske učbenike in jih predstaviti skladno z načeli kritičnosti, objektivnosti in pluralnosti; gostiti je treba posameznike, ki so razkriti, in ki so pripravljeni deliti svoje izkušnje v zvezi z razkritjem, izkušnjami homofobije itd.; uporabljati filme, knjige, glasbo, umetnost s to tematiko pri pouku;

- *šolska svetovalna služba:*

zagotoviti je treba dostopnost do informacij o različnosti spolne usmerjenosti – plakati, zloženke, knjige itd.; ozaveščati oziroma informirati je treba učence, učitelje in starše; šolski svetovalni delavci naj bodo odprti in dostopni za pogovor, nastopajo naj v vlogi podpornikov itd.;

- *strokovni delavci šole:*

preko konferenc, delavnic je zaposlene potrebno izobraziti in usposobiti za predstavljanje tovrstnih tematik svojim učencem; potrebno je podpreti in spodbujati razkritje med zaposlenimi itd. Učiteljem primanjkuje ozaveščenosti, spodbud, veščin in orodij za prepoznavanje in odpravljanje morebitnih težav med mladostniki.

V Sloveniji se pripravlja nov usmerjevalni dokument za spreminjanje sistema vzgoje in izobraževanja – Bela knjiga, avtorji Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS bodo morali opredeliti tudi spoštovanje, razumevanje, strpnost in solidarnost do različno spolno usmerjenih.

Učitelj ali učiteljica mora najprej ugotoviti, kako naj v javni šoli ravna, ne da bi bil katerikoli učenec zaradi svoje etične in religiozne pripadnosti, spola ali spolne usmerjenosti na kakršen koli način izključen ali privilegiran. Učitelj bi moral v svojem razredu ustvariti prostor, v katerem lahko učencem odgovarja na vprašanja in z njimi razpravlja. Ob vsem tem pa mora še ustrezno ravnati in znati svoja ravnanja tudi utemeljiti. Osnova za učiteljevo pravilno presojo in ravnanje pa je okvir skupnih vrednot, ki je za javno šolo zavezujoč. Ta okvir vrednot pa predstavljajo pravice, svoboščine in tudi ustrezne dolžnosti, ki so določene tako v Ustavi Republike Slovenije kot tudi v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah.

Te vrednote šola zavezujejo k točno določenemu ravnanju v odnosu drug do drugega, preprečujejo, da bi kdor koli posegal v posameznikovo identiteto. Zato mora vzgoja, ki se zavezuje k etiki človekovih pravic, najprej poskrbeti za dolžnosti do enakih pravic med ljudmi. Okvir skupnih vrednot pa je tudi merilo, po katerem šola presoja ravnanje in želje učencev,

postavlja zahteve in upošteva mnenja staršev, ki so vključeni v delovanje javne šole. Skupen okvir vrednot z vsemi pripadajočimi dolžnostmi in pravicami posameznika je tako ključen za soobstoj različnosti.

Znanje, ki ga bodo učitelji posredovali v šoli, bo učenkam in učencem pomagalo pri soočanju s svetom v katerem živimo, ki nam je skupen, ne glede na narodnost, spol in spolno usmerjenost, vero, politično in drugo prepričanje in druge osebne okoliščine.

Slika 3: Potrdilo o udeležbi na strokovnem posvetu (Vir: avtorji)

Imeli smo izjemno priložnost, da smo se, avtorja in mentorici, lahko udeležili strokovnega posveta LGBT – Mladi v šolah. Želeli smo se prepričati in izvedeti čim več o dejanskih izkušnjah znotraj izobraževalnih sistemov, glede uvajanja razprave o homoseksualnosti. Slišali smo več dobrih šolskih praks in se seznanili z novostmi, ki se pripravljajo na področju zakonodaje v šolskem sistemu. Priča smo bili prvim rezultatom raziskave o LGBT mladostnikih v osnovnih in srednjih šolah. Rezultati raziskave še niso uradno predstavljeni, vendar opozarjajo na verbalne homofobne opazke sošolcev, premalo izkušenost učiteljev pri prepoznavanju in zaznavanju problema, šolsko okolje ni varno za LGBT mladostnike. Želeli bi si več izobraževanj za učitelje, več tematskih dni, učbenikov, knjig in delavnic s področja homoseksualnosti. Z večjim vedenjem in zavedanjem bi bil šolski prostor za LGBT mladostnike varnejši in ne bi ustvarjal nasilnega vedenja okolice. V srednjih šolah se pripravljajo

Pravilnik o LGBT – nasilju. Ugotavljajo, da na šolah vodstvo še ni pripravljeno sprejeti delavnic in izobraževanja s področja homoseksualnosti.

Seznani smo se z različnimi evropskimi in ameriškimi dobrimi modeli vključenosti LGBT tem v kurikulum, ki temeljijo na inkluziji, varnosti in opremljenosti z vedenjem in znanjem. Tudi v slovenskem prostoru delujejo šole z različnimi dnevi dejavnosti na temo Strpnost – do invalidov, tujcev, LGBT oseb. Njihov osnovni namen je ključen za našo raziskovalno nalogo – gre za družbeno odgovornost trajnostnega razvoja odnosov v družbi, v katero mladi vstopajo kot soustvarjalci.

Osnovni namen je končen – teme LGBT je potrebno eksplicitno izraziti v učnih načrtih, tako osnovnih kot srednjih šol, saj so te slabo zastopane, slabo prepoznano je dejstvo, da se je potrebno zavedati in naučiti dejanske tolerantnosti do vseh ljudi, s katerimi živimo na planetu.

2.4.2 STARŠI, PRIJATELJI

Občutek, da si čisto sam in popolnoma drugačen od ljudi okoli tebe je v mladosti in najstništvu lahko zelo zoprn. Zavedanje o tem se začne s puberteto (12, 13 let). Kljub številnim informacijam, ki so na voljo, veliko ljudi še vedno želi verjeti, da je spolno usmerjenost mogoče spremeniti. Poroke z nasprotnim spolom se navadno ne obnesejo. Za mnoge homoseksualno usmerjene je ena največjih dilem kaj storiti, ali svojo homoseksualno usmerjenost razkriti ali skriti pred okolico.

Za mlade homoseksualce je puberteta obdobje tesnobe in strahov, žalosti, stisk, pomanjkanja samozavesti, depresije, umikanja vase. Strah jih je, da jih bodo prijatelji zavrgli, se jim posmehovali ali se jih celo bali. Še bolj se bojijo tega, kako bo reagirala družina in vsi tisti, ki jih imajo najraje.

Sprejemanje homoseksualnosti je večje v zasebnosti, torej v družinskem in prijateljskem krogu. Medtem pa je razkrivanje v javnosti še vedno problematično. Geji in lezbijke se bojijo družbenega odziva na njihovo spolno usmerjenost, saj se to velikokrat pokaže v različnih oblikah nasilja (fizično nasilje, žaljenje, ignoriranje, zgražanje...). Homoseksualni pari želijo odkrito partnersko razmerje, a ga težko živijo, saj jih ob tem istočasno skrbijo homofobični odzivi družbe, kar vodi v samokontrolo.

Razkritje je najbolj neproblematično v prijateljskih krogih, manj v družinskih. Pri družini se velikokrat pojavi »prozorni klozet«, kar pomeni, da se družina zaveda spolne usmerjenosti družinskega člana, a ta še vedno ne živi odprtega partnerskega življenja. Popolna sprejetost v družini je bolj pogosta pri mlajših generacijah homoseksualcev (Švab in Kuhar, 2005).

Danes velja, da se ljudje raje izogibajo ljudi, do katerih imajo določene predsodke kot pa, da bi jih izražali. To še posebno velja za homoseksualnost, saj omenjeni povzročajo, da imajo ljudje do njih predsodke in se nad njimi izraža nasilje.

Več kot polovica, 53 % homoseksualcev v Sloveniji, je že bilo deležnih nasilja zaradi svoje spolne usmerjenosti, predvsem je najpogostejše psihično nasilje, manj fizično.

Najpogostejši izvajalci nasilja so neznanci na javnih mestih, temu sledi družina in sorodstvo ter nato prijatelji in sošolci. Istospolni pari, zaradi fizičnega ali psihičnega nasilja, doživljajo neugodje pri izkazovanju naklonjenosti na javnih prostorih. S tem jim ulica, družba in ljudje sporočajo, da to ni njihov prostor, da je javni prostor namenjen le heteroseksualcem. Nasilje nad homoseksualci se dogaja, čeprav je to prepovedano in tudi kaznivo. Kar nekaj zakonov preprečuje diskriminacijo.

»Na splošno je prepovedano spodbujanje h kakršnikoli neenakosti ali nestrpnosti glede opredelitve drugih« (Ustava Republike Slovenije, 1991).

2.5 OBLIKOVANJE SPOLNE IDENTITETE

V uvodu moramo ločiti med dvema besedama – biološki in družbeni spol (ang. sex in gender). Prvi naj bi razlikoval fizične spremembe med moškim in žensko. Drugi pa vključuje psihične, družbene in kulturne razlike. Razlikovanje je pomembno, saj razlike med moškim in žensko niso biološko pogojene, niti ne izvirajo iz bioloških razlik (R. Kuhar, 2001).

Gre torej za dva pojma, za spol in družbeni spol.

Bistvo pri oblikovanju spolne identitete je, kako družba dojame posameznikov spol. Če okolje posameznico obravnava kot moškega, se tako do nje tudi obnaša in s tem zanemari biološki spol, ženska pa prevzame moško identiteto. Ločevanje zgolj na dva spola je torej stereotip, saj posamezniki, ki kromosomsko ne ustrezajo nobenemu od obeh spolov, prevzamejo tistega, ki jim je glede na zunanje spolne organe ob rojstvu pripisan.

Otrok že v zgodnjem otroštvu sprejme norme in vrednote, prepričanja, predsodke in stereotipe, ki mu jih oblikuje okolica, to so tisti, ki oblikujejo njegov svet. Najprej se to oblikuje v družini, kasneje se prestavi na vse širše družbene oblike (prijatelji, institucije,...). Ti »drugi« zelo pomembno vplivajo, celo določajo posameznikovo začetno identiteto. Skozi odraščanje je lahko dokončana ali pa tudi ne. Identiteta je odvisna od priznanj in prepoznanj, ki jih je posameznik deležen v očeh drugih. (Kuhar, 2001: 131)

Otroci prenesajo spolu primerno obnašanje, če upoštevajo socialno učenje preko opazovanja, posnemanja, ko se želeno vedenje nagradi in neželeno kaznuje. Homoseksualno vedenje ni

družbeno želeno vedenje, kaj šele sprejemljivo vedenje, a se kljub temu razvije. Če govorimo, torej, o prirojeni ali pridobljeni homoseksualnosti lahko gotovo rečemo, da če bi bilo vse odvisno od družbene pogojenosti, bi bili zagotovo heteroseksualci, saj večinoma vsi odrasčamo v heteroseksualnem okolju. Iz tega razloga lahko sklepamo, da je biološka pogojenost nujna, vendar za zdaj še ne obstajajo za to trdni znanstveni dokazi. Morebitni razvoj, izoblikovanje in realizacijo homoseksualne spolne identitete pa nadalje ovirajo družbeni pritiski, homofobija in napačne ali popačene predstave.

Posameznik, ki občuti spolno navezanost na isti spol (B.M.Dank, 1971) je prikrajšan za ustrezen besednjak, s katerim bi si lahko razložil svoja občutenja. Največkrat se posamezniki svojega otroštva spominjajo kot da so bili drugačni, kar jim nemalokrat vzbuja občutek krivde. V zvezi s tem v svojem otroštvu slišijo le vulgarne besede, čeprav ne vedo, kaj pomenijo. Vedo pa, da so negativne.

Dank govori, da v povprečju traja šest let od prvega občutja spolne navezanosti (10 – 14 let) na isti spol in med prepoznati sebe kot homoseksualca (15 – 19 let). Da pa se lahko otrok, mladostnik, postavi v nov socialni kontekst je potrebno vedenje o homoseksualnosti. Za homoseksualnega najstnika je lahko razkritje precej dolgo in naporno, včasih boleče, saj odrasča v heteroseksualni družbi, kjer se vsa socializacija suče okoli ljubezni med nasprotnima spoloma. Ko oseba sebe identificira kot homoseksualca, občuti olajšanje in preneha se iskanje lastne identitete. Začne se obdobje prilagajanja, zanikanja (skrivanja, biti čim bolj neopazen) ali izzivanja, predrznosti. V veliki meri je odvisno od znanja, dostopnosti in informacij o homoseksualnosti. Pomembno vlogo ima podpora staršev, kar omogoča bolj sproščen odnos do lastne identitete in pripomore k lažjem razkritju. Bolj je družba tolerantna, strpna, lažji je proces identifikacije homoseksualca. Predsodki in negativen odnos zavirajo proces posameznika in pogosto pogojujejo razvoj negativne podobe o samem sebi.

Več kot dve desetletji gibanja za pravice homoseksualcev je omogočilo, da se lahko istospolno usmerjeni najstniki hitreje razkrijejo (nekateri že v srednji šoli) in doživijo svojo ljubezensko izkušnjo. Lahko se priključijo skupinam, kjer spoznajo druge homoseksualne ljudi, lahko razvijejo najstniško socialno mrežo, kjer se lahko pogovarjajo o svojih izkušnjah, težavah, rešitvah. Veliko pripomorejo tudi mediji, ki pozitivno prikazujejo uspehe homoseksualcev na različnih področjih. Na voljo je prav tako veliko literature in poljudnih romanov, ki omogočajo vsem bralcem boljši uvid in razumevanje homoseksualnih mladostnikov.

Slika 4: Knjige (vir: avtorji)

2.5.1 STOPNJE RAZVOJA HOMOSEKSUALNE IDENTITETE PO VIVIENNE CASS (vir: Kuhar, 2001)

Pred nastopom prve stopnje je posameznik prepričan, da je heteroseksualen, saj je družbeno pričakovana identiteta. Vivienne Cass je leta 1979 oblikovala model, po katerem prikaže šest stopenj, kako se oblikuje posameznikova homoseksualna spolna identiteta.

1. Konfuzija posameznikove identitete

Gre za zmešnjavo občutkov, začuti homoseksualna nagnjenja, razmišlja o stikih z drugimi homoseksualci, a ni povsem prepričan, če si tega res želi. Sprejme vlogo heteroseksualca, v nekaterih primerih se celo poroči.

2. Stopnjevanje identitete

Posameznik se čuti kot možen homoseksualec, odmika se od družbe, se počuti odtujen, tudi od družine, prijateljev. Skuša iskati stike z drugimi homoseksualci.

3. Toleranca identitete

Posameznik skuša tolerirati obstoj svoje homoseksualne identitete, vendar je še ne sprejema v celoti. Stik z drugimi homoseksualci mu predstavlja nujen proces, saj s tem premaguje svojo izolacijo. V stiku s heteroseksualci si nadene masko heteroseksualnosti.

4. Sprejemanje identitete

Stiki z drugimi homoseksualci posameznika zadovoljujejo, ga prepričajo o svoji spolni usmeritvi, kot nekaj normalnega in je pripravljen o tem spregovoriti tudi z drugimi, ki jih dobro pozna (»milni mehurček«). V javnosti, ki je ne pozna svojo homoseksualnost prikrije.

5. Ponos identitete

Posameznik ne skriva več svoje spolne identitete, pripravljen se je javno izrekati o njej. Zagovarja homoseksualnost in obsoja s predsodki obremenjene heteroseksualne predstave.

6. Sinteza identitete

Homoseksualna identiteta postane del posameznikove osebnosti, vendar ni več najpomembnejša stvar s katero se mora ukvarjati. Vsem je pripravljen razkriti svojo spolno identiteto. Spozna tudi, da čeprav je družba še polna predsodkov in homofobije, spozna, da veliko heteroseksualcev sprejema homoseksualnost, zato se druženje izključno s homoseksualci preneha.

2 RAZISKOVALNI DEL

2.1 SEDANJE STANJE

Menimo, da je sprejemanje drugačnosti v šolskem, družinskem in širšem družbenem pogledu še vedno tabu tema. Vse vrste drugačnosti zbuja nelagodje, strah, zasmehovanje, stigmatizacijo, nerazumevanje in nespoštovanje. Če smo o stvareh nepoučeni, jih ne razumemo in ne razvijemo svojega odnosa do njih. Še posebej se v družinah in šoli ne pogovarjamo veliko ali skoraj nič o različnih oblikah spolnih usmerjenosti. V šoli slišimo velikokrat zbadljivko »peder«, vendar je izrečena nepovezano s spolno usmerjenostjo naslovnika. Izrečena je kar tako, iz jeze ali heca. Le kako se ob tem počuti istospolno usmerjeni mladostnik?

2.3 INTERVJUJI

Z intervjuji smo želeli izvedeti več o življenju homoseksualcev, njihovih morebitnih težavah, glede sprejemanja v družbi, času razkritja bližnjim in širši javnosti. Vprašali smo jih, o občutkih sprejemanja samega sebe. Zanimali so nas njihovi izkušnjiški nasveti, kako naj mladi homoseksualci ravnajo, kje poiskati pomoč. Slišati smo želeli njihove izkušnje s starši, učitelji in sošolci.

2.3.1 MLADOSTNIKI

V intervjuju z Daniello (16 let) nam je zaupala, da je zanimanje za isti spol čutila že od nekdaj, v času pubertete, pa je začutila tudi ljubezen do osebe istega spola. Ta del odgovora nam pojasnjuje teoretična izhodišča, da homoseksualnost ni nekaj prehodnega, nekaj, ki pride in mine. Daniella je svojo naklonjenost do ljudi istega spola, začutila že kot majhna deklica. Iz razgovora smo razbrali, da se je pred razkritjem počutila zelo nebogljenost in osamljeno. Pomembno se ji zdi v kakšni družini otrok odrasča. Da ima družina na mladostnika velik vpliv ob poskusih razkritja in iskanja svoje identitete. Svoje razkritje je družini izrazila v pismu, kar nam nakazuje strah in nelagodje pred starši, ki homoseksualnosti niso naklonjeni. Še danes oče tega ne sprejme. Mama jo sprejema in razume, vendar ni čutiti njenega sprejemanja. Varno in sprejeto se Daniella počuti v družbi istospolnih prijateljev, saj meni, da jo le ti sprejemajo in razumejo njeno pot v iskanju lastne identitete (»milni mehurček«).

Kristijan (14 let) je prav tako kot Daniella, že kot majhen deček, začutil naklonjenost do istega spola in je imel fanta, ki se ga je rad dotikal, za najboljšega prijatelja. V času pubertete je začutil spolno privlačnost do fantov, vendar se je tega bal, počutil se je osamljenega, drugačnega od drugih, česar se je sramoval. Ker med odraslimi v svoji bližnji okolici ni našel podpornega stebra je začel odgovore, na svoja čudna dejanja, iskati na spletu. Skušal je poiskati ljudi, ki bi mu bili »podobni«, čeprav dopisovanju preko spleta ni najbolj zaupal. Svoje občutke je zaupal le mami, ki pa fanta ni razumela in ga potolažila, da gre le za obdobje, ki bo minilo.

V obeh primerih smo ugotovili, da so mladostniki tik pred razkritjem osamljeni, nepoučeni in ne vedo kam in na koga naj se obrnejo. Zelo pomembno je, če so odrasli naklonjeni sprejemati drugačnosti kot prednosti svojih otrok in jih tako vzgajati na poti iskanja lastne identitete. Menimo, da so odrasli dolžni biti najtrdnjši steber mladim na poti odrasčanja. Veliko vlogo na tej poti igrajo družina in učitelji. Veliko stisk, nelagodja in neprijetnosti lahko preprečimo, če se skupaj z odraslimi pogovarjamo in se učimo strpnosti in sprejemanja vseh ljudi, ki nas danes v odprti družbi migracij obdajajo.

2.3.2 ODRASLI

Izvedli smo intervju z Martino Ipša, medijsko znano osebnostjo in z osebo, ki je želela ostati anonimna. Ker sta oba intervjuvanca že srednjih let, smo jih želeli povprašati o spominih na otroštvo, šolske dni in življenje danes. Oba sta se javnosti že razkrila in si ustvarila svoj slog

življenja. Veseli smo, da so svoje izkušnje delili z nami, saj so s svojimi odgovori prispevali k večji objektivnosti raziskave.

Martina nam je na vprašanje o spominih na otroštvo, osnovno in srednjo šolo odgovorila, da se je vedno rada igrala fantovske igre, da so jo igre, ki so se jih igrale njene prijateljice, dolgočasile. Povedala je, da je že zelo zgodaj začutila, da je drugačna, vendar temu ni posvečala posebne naklonjenosti. V osnovni šoli se je šla »igro« sošolk in se je vključevala v pogovor z vrstnicami, tako, da si je pač izbrala fanta, ki naj bi ji bil všeč, da ne bi izpadla drugačna od ostalih. V osnovni šoli je že vedela, da je rada v družbi fantov, da ne čuti istih stvari kot njene sošolke. Šele v srednji šoli se je začela ukvarjati s svojo drugačnostjo. Povedala je, da si je v začetku zdelo kot neki eksperiment v iskanju lastne identitete. Menila je, da pač ni edina, ki so ji všeč tako fantje kot dekleta. Da je biseksualka in menila je, da ni edina. Kmalu je ugotovila, da jo privlačijo samo punce in to je bilo zanjo novo spoznanje. Vesela je bila, da je v tem času naletela na odraslo osebo, ki se ji je lahko zaupala, socialno delavko, ki se je profesionalno odzvala in jo naučila sprejeti svojo »drugačnost«. Na vprašanje kako se je počutila, ko je spoznala naklonjenost do istega spola je povedala, da se je počutila nelagodno, izolirano, da je edina v Sloveniji, ki tako čuti. Povedala je, da je to občutljiva doba odraščanja za vse mladostnike. O tej temi niso govorili ne v domačem okolju, ne v šoli. Najprej se je razkrila socialni delavki, ob kateri se je počutila najvarneje, kasneje prijateljem in šele nato staršem. Živela je v tradicionalni družini, povedala je, da je bilo razkritje šok za starše. Starši so stvari predelali in sprejeli njeno odločitev. Povedala je, da pozna veliko ljudi, ki na svoji poti niso imeli te sreče. Ne spomni pa se, da bi se o tej temi kdaj pogovarjali v šoli.

Martina nam je pojasnila, da je v slovenskem prostoru pogovor o homoseksualnosti še vedno tabu tema. Izhaja iz dejstva, da bi to otroke spravljalo v zagato.

Glede diskriminacije in stigmatizacije meni, da so storjeni veliki koraki v prepoznavnosti in sprejemanju družbe do LGBT oseb, vendar je treba še veliko postoriti. Ljudje njo in njene prijatelje še vedno z neodobravanjem spremljajo in jih imajo za škodljive družbi. Njen poklic je oder in meni, da ima priložnost, da lahko ljudem preko medijev spregovori o homoseksualnosti, kot o nečem, kar je sprejemljivo kot vsaka druga oblika ljubezni. Sporoča, da bi se morali na vseh nivojih vzgoje in izobraževanja posvetiti vsem ranljivim skupinam družbe in opremiti mlado generacijo z znanjem, saj bi le to premagalo sovražnost in stigmatizacijo.

Na vprašanje, kaj bi sporočila mladim LGBT osebam, je povedala, da danes obstaja veliko pomoči, da niso sami ob razkritju. Odraslim pa bi sporočila, da so to še vedno njihovi otroci, ki potrebujejo v tem obdobju vso podporo in sprejemanje svojih najbližjih.

Glede Parade ponosa si je zaželela, da bi to postal praznik vseh ljudi, ne samo LGBT oseb, tako bi tudi politiki videli, da so LGBT osebe pomemben del družbe, volivcev.

Anonimna oseba je povedala, da se otroštva spomni kot sproščenih iger s prijateljicami. Svojih prvih občutkov do osebe istega spola, se spomni že iz vrtca, vendar takrat teh čustev ni razumel. V prvi triadi osnovne šole je prvokrat začutil sram glede svojih občutkov, saj njegova okolica homoseksualnosti ni sprejemala.

Ob zavedanju svojih čustev do osebe istega spola se je počutil dobro, spoznal je čudovite ljudi in se dobro počutil ob njih. Najprej je svoje občutke zaupal prijateljicam, ki so ga dobro poznale in sprejele, šele kasneje družini in širši okolici. Meni, da so njegovo spolno usmerjenost, razen nekaj izjem, dobro sprejeli.

V šolskem prostoru ni dobil informacij o različnih spolnih usmerjenostih, šele v srednji šoli, na lastno pobudo. Meni, da danes ta tema ni več takšen tabu, je le premalo informacij o LGBT osebah.

Oseba meni, da se je potrebno naučiti spoštovati soljudi in se naučiti sprejemati drugačnosti, saj si s tem zagotovimo kvaliteto svojega življenja.

Opozarja, da bi morale biti teme, kot so homoseksualnost, biseksualnost in transspolnost, del učnega načrta, saj so to teme s katerimi se mladi srečujejo med odraščanjem. Verjame, da bi to izboljšali informiranost ljudi in posledično vodilo k manj nestrpnosti. Nestrpnost izvira iz neznanja.

Mladim in odraslim bi sporočil, da je vsak človek enota zase in ima pravico do lastnega jaza. Intervjuvanec je umetnik, pesnik in ima priložnost izražati sebe in ob tem učiti druge skozi svojo umetnost. Vesel je te življenjske možnosti. Živi s svojim partnerjem in se veseli odkrivanja vsakega dne posebej.

Na vprašanje ali Parada ponosa predstavlja temelj strpnosti, je odgovoril, da je Parada ponosa zgodovinsko izjemno pomembna za človekove pravice, ne zgolj LGBT+ skupnosti, ampak tudi rasne pravice in pravice žensk. V sodobnem času ima bolj praznični pridih, v preteklosti pa je bil to pravi protest za človekove pravice. Na dan parade ponosa se spomnijo prav teh bojev.

Ob koncu nas je zanimalo še njegovo mnenje oziroma nasvet, na koga naj se mladi obrnejo na poti iskanja samega sebe, ob težavah razkritja in podobno. Svetoval nam je, da naj mladi zaupajo svoje občutke svojim najbližjim, ljudem ob katerih se počutijo sprejete in varne. Staršem, prijateljem, različnim društvom in svetovalcem. Odsvetuje internet.

2.4 ANALIZA GRAFOV

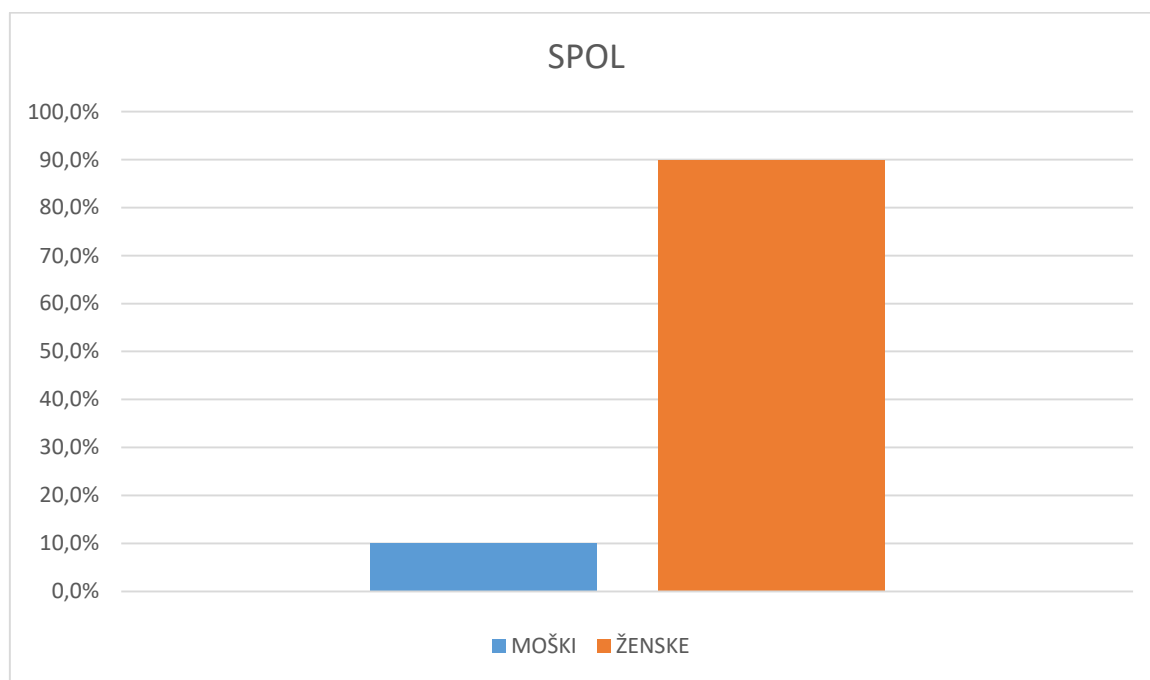
Rezultate, pridobljene s pomočjo anketnega vprašalnika, smo analizirali in prikazali v tabelah ter grafih. Izpostavili smo podatke, ki najbolj reprezentativno predstavljajo naš raziskovalni problem. Preostali podatki so v prilogi.

2.4.1 UČITELJI

Anketni vprašalnik je izpolnilo 30 učiteljic in učiteljev, N = 30.

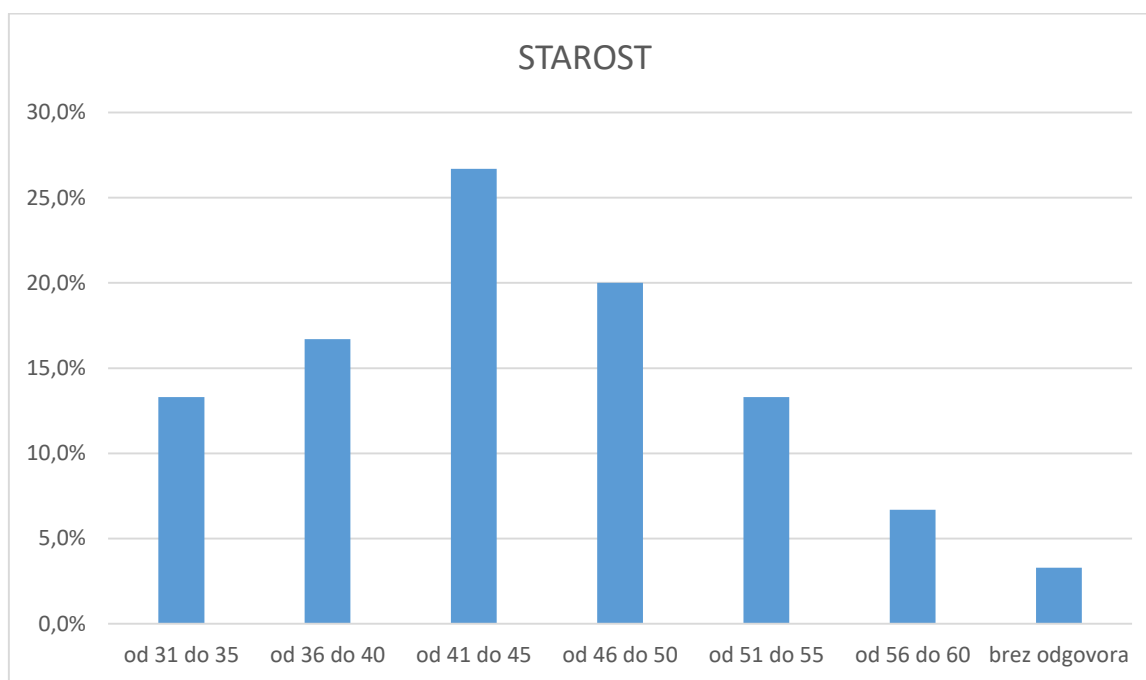
1. SPOL

Graf 1: Spol anketiranih učiteljev

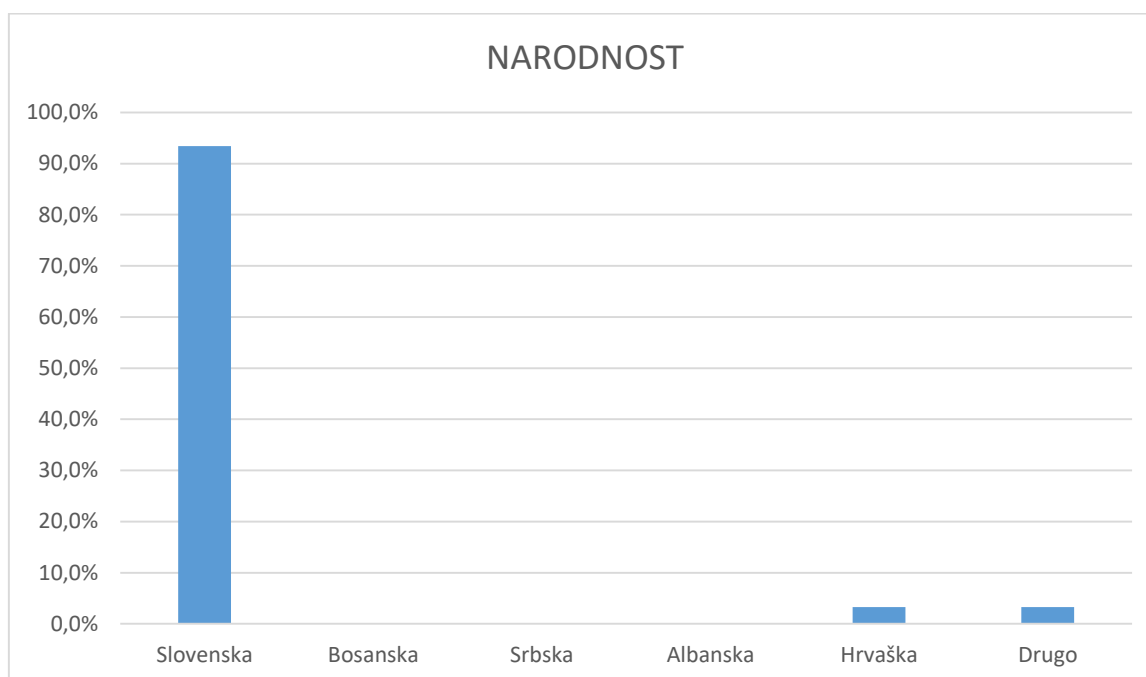
Anketni vprašalnik je izpolnilo 27 učiteljic (92,5 %) in 3 učitelji (7,5 %).

Graf 2: Starost anketiranih učiteljev

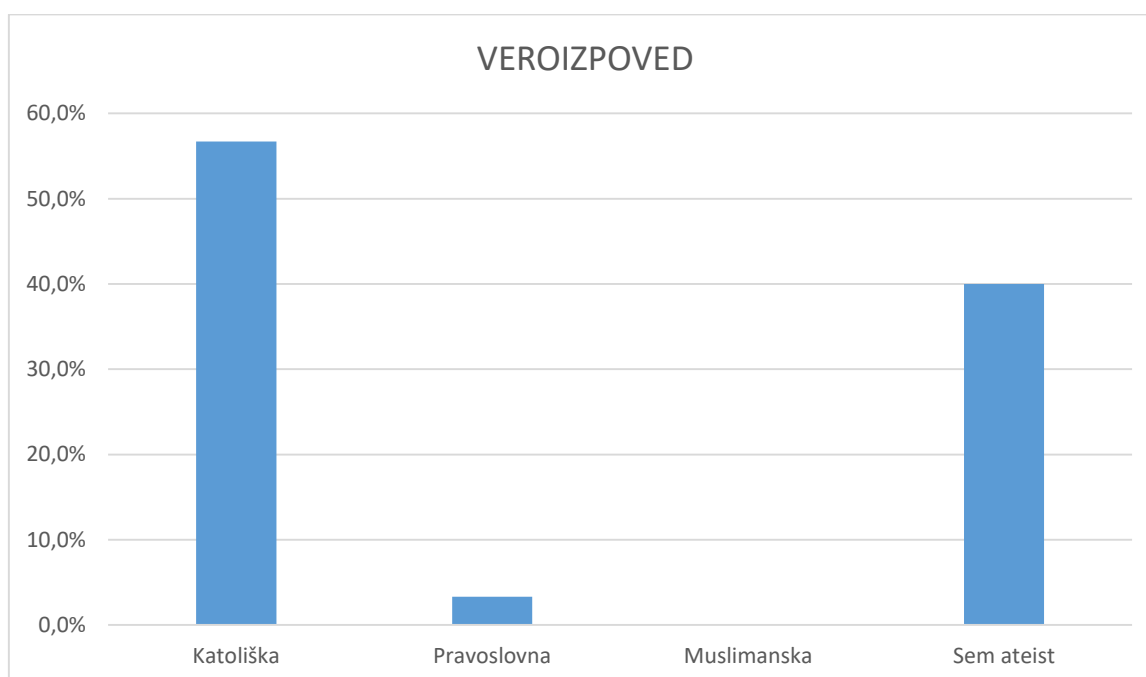
Največ učiteljev (26,7 %), ki je izpolnjevalo vprašalnik, je starih med 41 in 45 let. Gre za podobno starost učiteljev kot pri starših. Po starosti sledijo učitelji stari med 46 in 50 let. Nekaj manjši odstotek je starih med 36 in 40 let. 13,3 % je starih od 31 do 35 in 51 do 56 let. Gre za razpršeno generacijo, v obliki Gausove krivulje. Iz tega lahko domnevamo, da bo šlo za razpršene odgovore.

Graf 3: Narodnost učiteljev

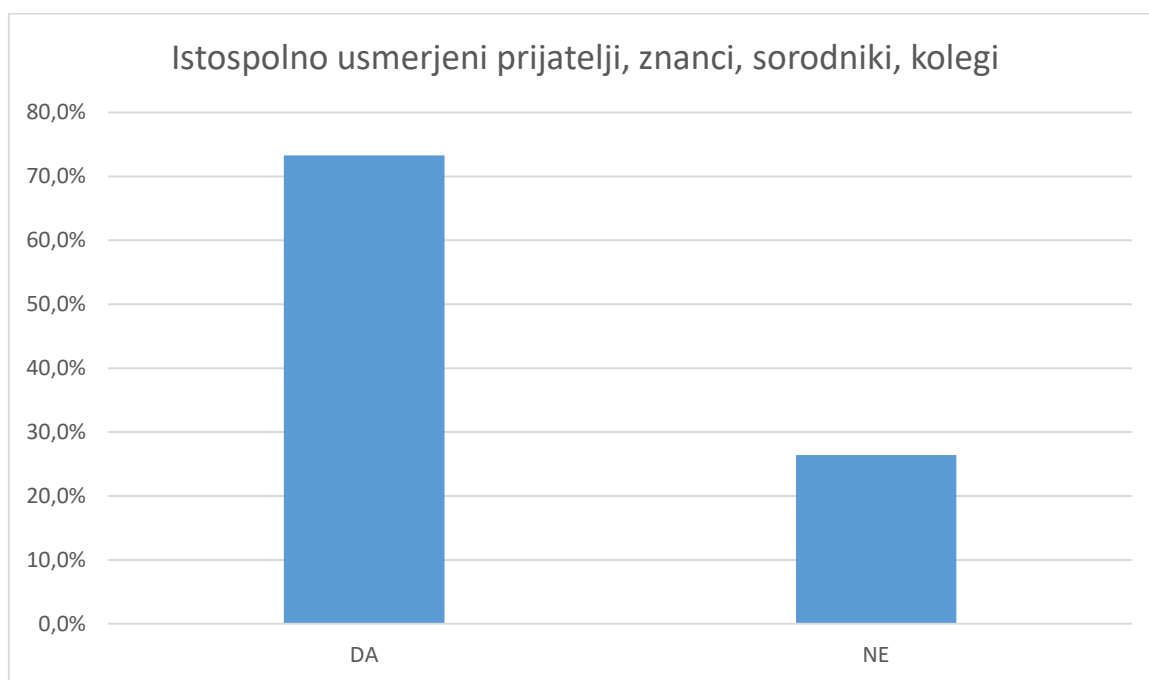
Večina (93,4 %) učiteljev je slovenske narodnosti.

Graf 4: Veroizpoved učiteljev

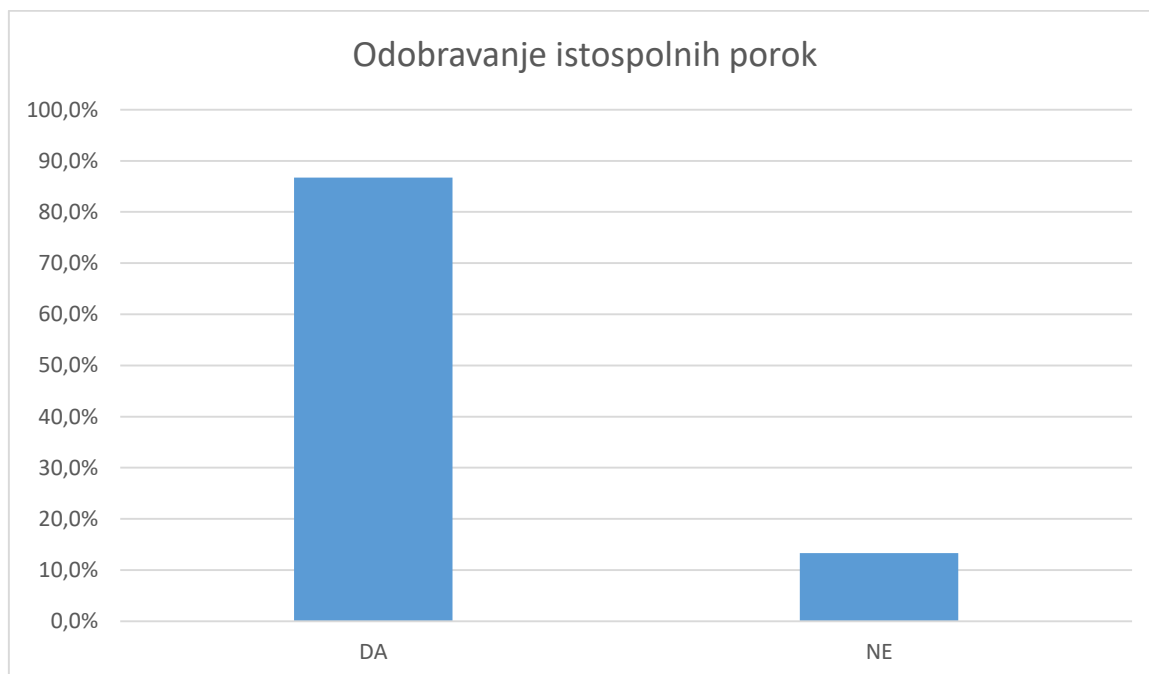
Več kot polovico (56,7 %) učiteljev, ki je izpolnjevalo vprašalnik, je katoliške veroizpovedi, 40 % učiteljev je ateistov.

Graf 5: Istospolno usmerjeni prijatelji, znanci, sorodniki, kolegi

Več kot 70 % učiteljev pozna istospolno usmerjene ljudi, kar nakazuje, da imajo izkušnjo ali odnos s homoseksualci.

Graf 6: Odobranje istospolnih porok

86,7 % učiteljev se je opredelilo, da odobrava istospolne poroke.

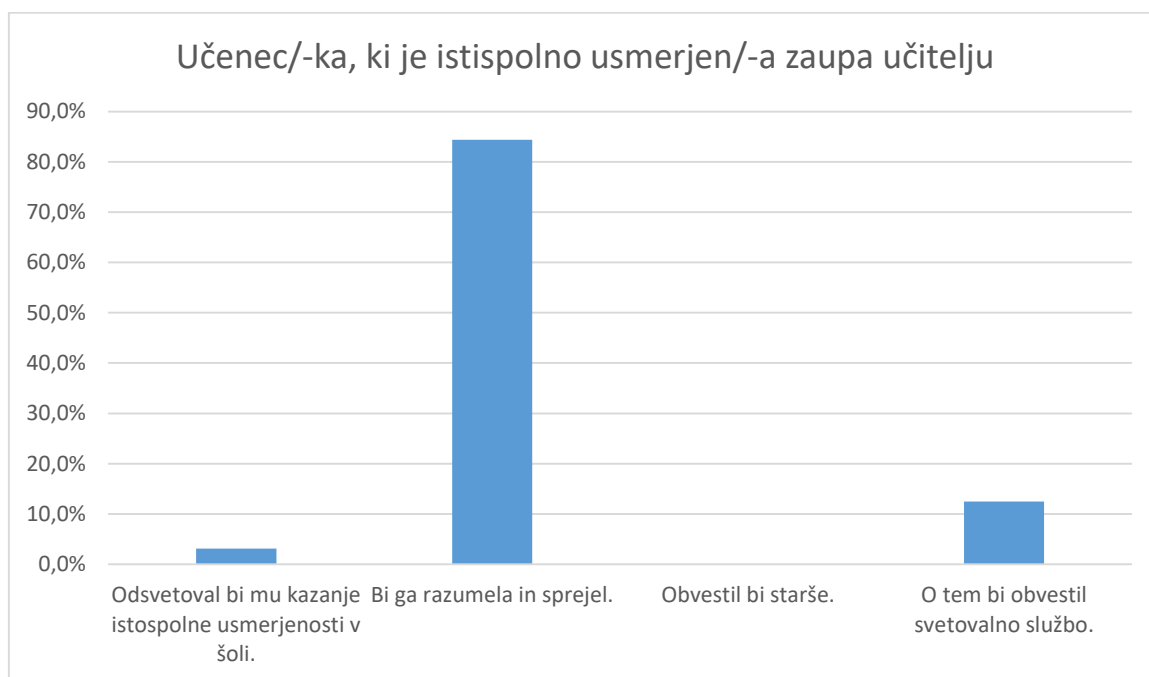
Tabela 1: Utemeljitev odgovora o odobravanju istospolnih porok

DA
- Ker me to ne moti, saj znajo biti istospolni partnerji odlični starši, - ljubezen nima mej, - če se dva imata rada, naj se imata, ljubezen je pomembna, - ne moreš se spremeniti, - vsak ima možnost biti to kar je, - vsak ima pravico do sreče in istospolnih pravic po zakonu, - vsak ima svobodno voljo in pravico, - vsak ima pravico do ljubezni in ustvarjanja svojega življenja, - če se imata dva rada ne vidim razloga zakaj se ne bi smela poročiti, - ne moti me, če se ljudje odločajo s kom bodo živeli, - vsak se lahko poroči in živi z ljubljeno osebo, - pomembna se mi zdi naklonjenost oseb in ne spol, - izbira partnerja je pogojena z različnimi osebnostmi in drugimi dejavniki, spol je samo ena od lastnosti, ki jih ima partner, odvisno tudi od družbe v kateri se gibljemo, - ljubezen ne pozna spola, - vsak človek je svobodno bitje, če se zato odloči je to njegova stvar, - ker jima omogoča pravice z zakonom, - pravice so univerzalne, ne vidim razlike med istospolnim parom in parom, ki ga sestavljata moški in ženska, - zakaj pa ne, če se imata rada, sta partnerja in živita v skupnosti - podpiram izenačitev pravic istospolnih parov, ki sodi v širšo sprejetost homoseksualcev, transspolnih oseb, gejev in lezbijk, - ljubezen ne pozna meja, vsi smo pred zakonom enaki, - vsaka ljubezen je lepa.
NE
- to je predmet med moškim in žensko,

Tisti, ki so se odločili za odgovor DA, svojo odločitev zagovarjajo z dejstvi, kot so, da je vsak človek svobodno bitje, da so pravice univerzalne, mnogi podpirajo izenačitev pravic istospolnih parov s pari, ki ga sestavljata moški in ženska, izbira partnerja je pogojena z različnimi osebnostnimi in drugimi lastnostmi, spol je samo ena od lastnosti. Sprejemanje menijo, da je odvisno od družbe v kateri živimo, veroizpovedi in narodnostnih korenin. Enotni so v tem, da naj izbiro partnerja, vodi medsebojna ljubezen.

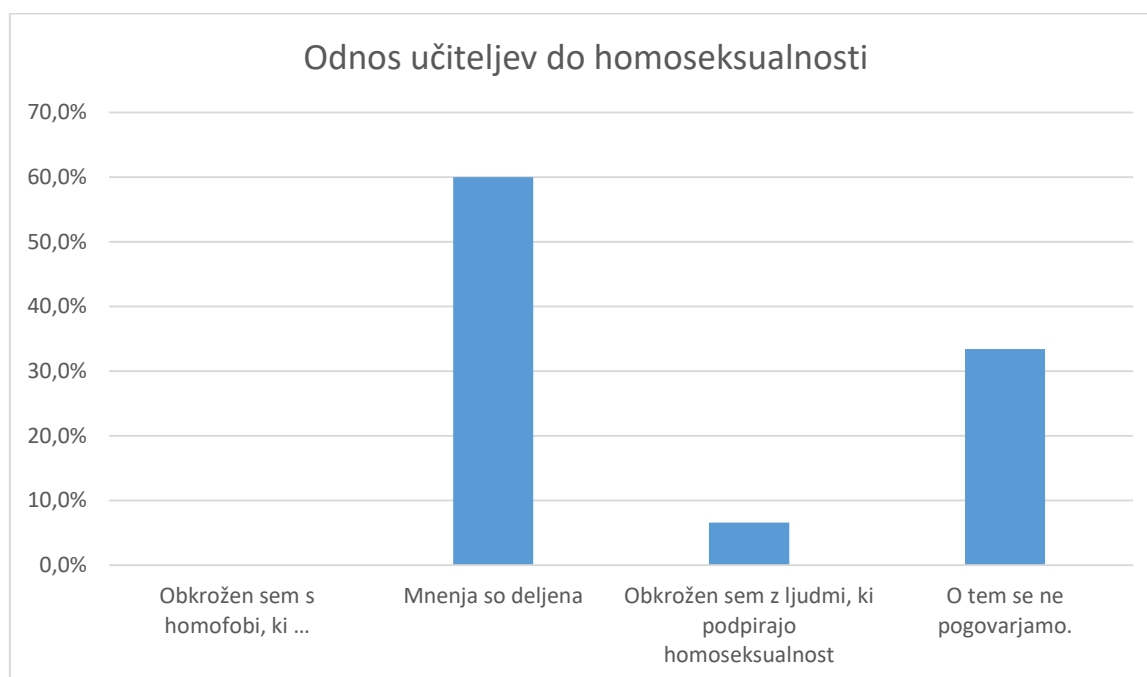
Tisti, ki so izbrali odgovor NE, menijo, da je dopusten in družbeno sprejemljiv, le odnos med moškim in žensko.

Graf 7: Učenec/-ka, ki je istospolno usmerjena, se zaupa učitelju

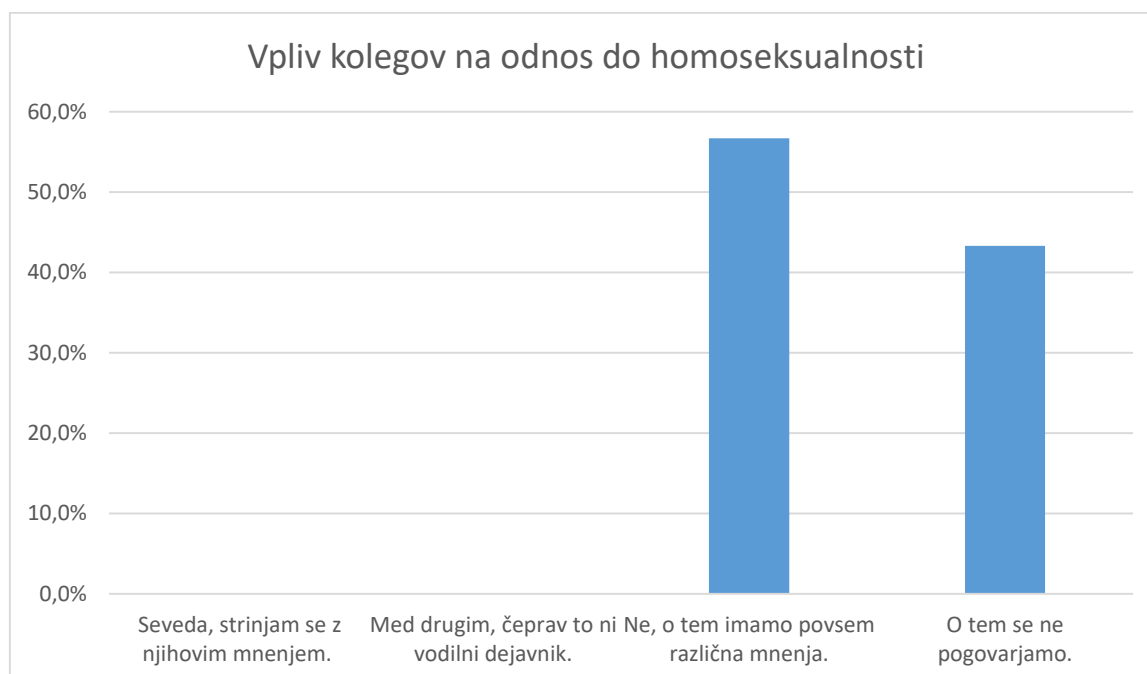
Večina (84,4 %) učiteljev bi učenca/-ko sprejeli in ga razumela, nekaj več kot 10 % učiteljev bi učenca, ki bi mu zaupal istospolno usmerjenost, napotili v svetovalno službo.

Graf 8: Odnos učiteljev do homoseksualnosti

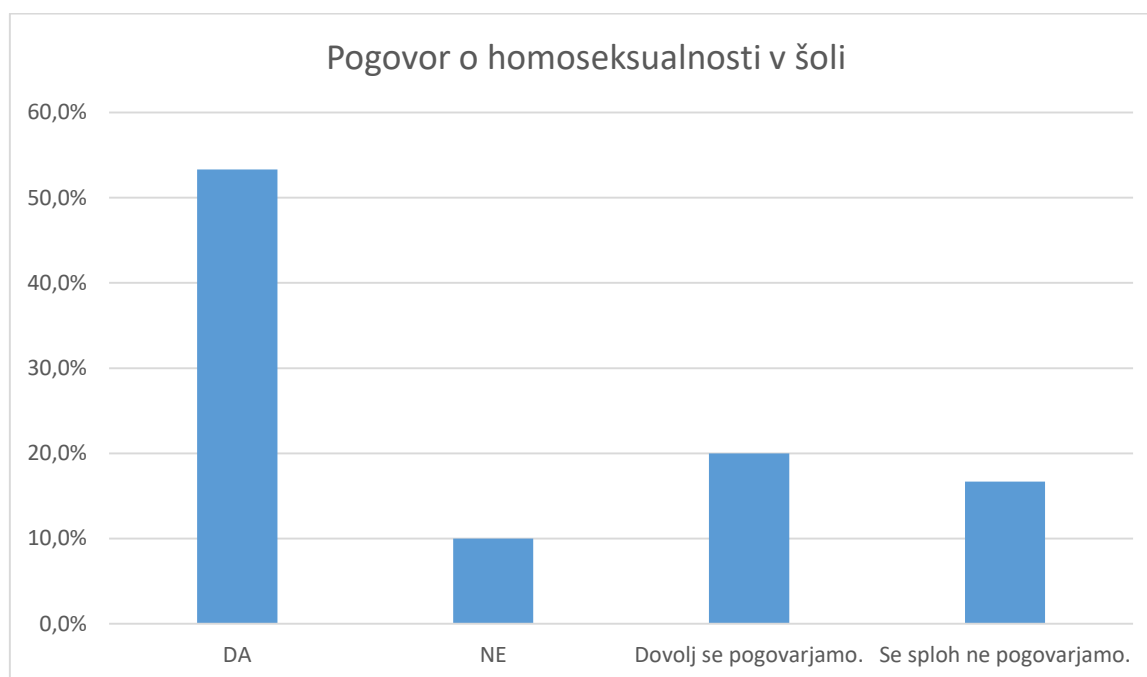
Učitelji kar v 60 % menijo, da so osebna mnenja o razumevanju in podpori homoseksualnosti deljena ali pa se v več kot 30 % primerov o tem med seboj ne pogovarjajo.

Graf 9: Vpliv kolegov na odnos do homoseksualnosti

Podobno kot v prejšnjem vprašanju, jih več kot polovica (56,7 %) meni, da imajo medsebojno povsem različna mnenja ali pa se o tem med seboj ne pogovarjajo.

Graf 10: Pogovor o homoseksualnosti v šoli

Več kot polovica učiteljev meni, da bi se morali v šoli o istospolni usmerjenosti več pogovarjati, 20 % jih meni, da se o tem dovolj pogovarjajo in 15 % jih meni, da se o tej temi ni potrebno pogovarjati.

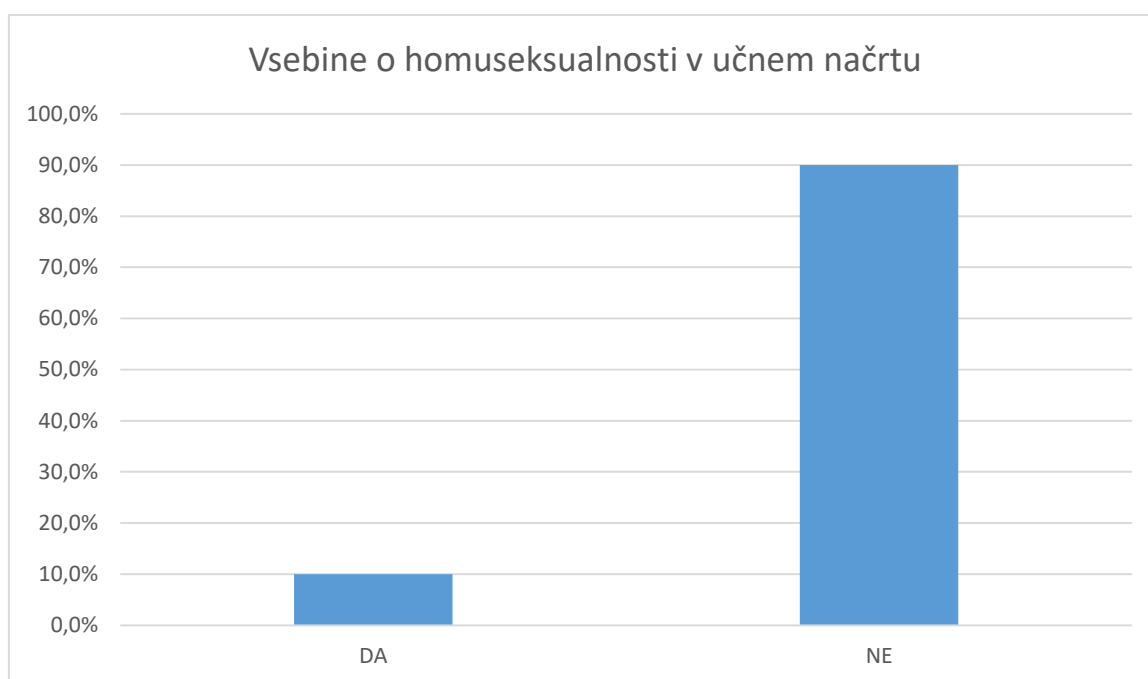
Tabela 2: Utemeljčitve odgovorov

DA. Zakaj?	Dovolj se pogovarjamo. Kje?
- Še vedno je to tabu tema. - Ker bi morali biti bolj obveščeni. - Da zmanjšamo morebitni tabu oziroma nelagodnost ob tem. - Da ne bi prihajalo do stigmatizacije, da bi se sprejemali takšne kot smo. - Tistega, kar poznamo, se manj bojimo. - Ker se pogovarjamo tudi o drugih družbenih temah. - Ker je to del našega življenja. Istospolno usmerjeni sobivajo v našem času. - Za boljšo sprejetost družbe. - Da preneha biti tabu in razložimo, da to ni zločin. - Ker je to prisotno v naši družbi. - Zaradi sprejemanja drugačnosti, strpnosti. - Učenci so povečini nepoučeni ali sovražni do takšnih ljudi. - Ozaveščanje drugačnosti, za sprejemanje do te mere, da to ni več drugačnost.	- Razredne ure. - Ob različnih priložnostih, druženjih, neformalnih pogovorih. - Pri predmetu družba.

Učitelji, ki so odgovorili z DA (53,3 %), menijo, da to ne sme biti več tabu tema, da se je potrebno o tem pogovarjati z učenci, saj bi znanje zmanjšalo nestrpnost in homofobijo, otroke je potrebno ozaveščati o sprejemanju drugačnosti. Istospolno usmerjeni so del našega življenja, sobivajo v našem času, tudi na naši šoli. Menijo, da se o teh temah pogovarjajo v okviru družbenih tem pri različnih predmetih.

Tisti, ki so odgovorili, da se v šoli dovolj pogovarjajo o različnih oblikah spolnih usmerjenosti menijo, da to storijo na razrednih urah, ob različnih neformalnih druženjih, pri družbenih predmetih.

Graf 11: Vsebine o homoseksualnosti v učnem načrtu

90 % učiteljev je odgovorilo, da nima v učnem načrtu vsebin o različnih oblikah spolne usmerjenosti.

Graf 12: Pogovor o homoseksualnosti z učenci

Čeprav večina učiteljev nima teme v učnem načrtu, so odgovorili, da se kar v 60 % primerov o tej temi pogovarjajo. Preostali del učiteljev je odgovorilo, da pogovor z učenci ne nanese na temo homoseksualnosti.

Tabela 3: Utemeljitev odgovorov

DA	NE
- V primeru, da se porodi vprašanje s strani učencev. - Ko pri družbi govorimo o družinah. - Ko opazim in slišim sovražni/nevedni govor o tej temi skušam podučiti učence. - Ob posebnih priložnostih, razlaga knjige, filma, ... - Kadar učenci sami izpostavijo temo ali postavljajo različna vprašanja o tem. - Pri temi družina v 8. ali 9. razredu se kdaj pojavijo vprašanja ali mnenja učencev. - Na razredni uri, če slišim besede peder, lezbijka, ... - Ko govorimo o družinah. - Če pogovor nanese na temo o družbenih odnosih, družinah, ljubezni, spolnosti, drugačnosti. - Premagovanje predsodkov. - Ko slučajno pride do takšnega pogovora ali pa, če se slučajno zmerjajo z besedo peder. - V okviru teme pri družbi, vere, istospolnosti, običaji.	- Imam mlajše učence, pa ne nanese pogovor o tej temi. Kadar pa pogovor nanese na to temo, jih pozivam k strpnosti. - Otroci prvih razredov so za takšne teme še premajhni. - Ni bilo priložnosti. - Namensko se ne pogovarjamo, če pa bi nanese na temo, pa bi se. - Ne pogovarjamo se o tem, ker so še premajhni. Če pa bi kdaj začeli to temo, bi se o tem pogovarjali. - V prvi triadi ne izpostavljamo teh tem. - Še ne razumejo povsem. - Velikokrat spontano, ob uporabi izraza ali ob komentarju kakšnega dogodka, filma, slavne osebe.

- Učim jih strpnosti in razumevanja, sprejemanja drugačnosti. - Razredne ure, delavnice.	
---	--

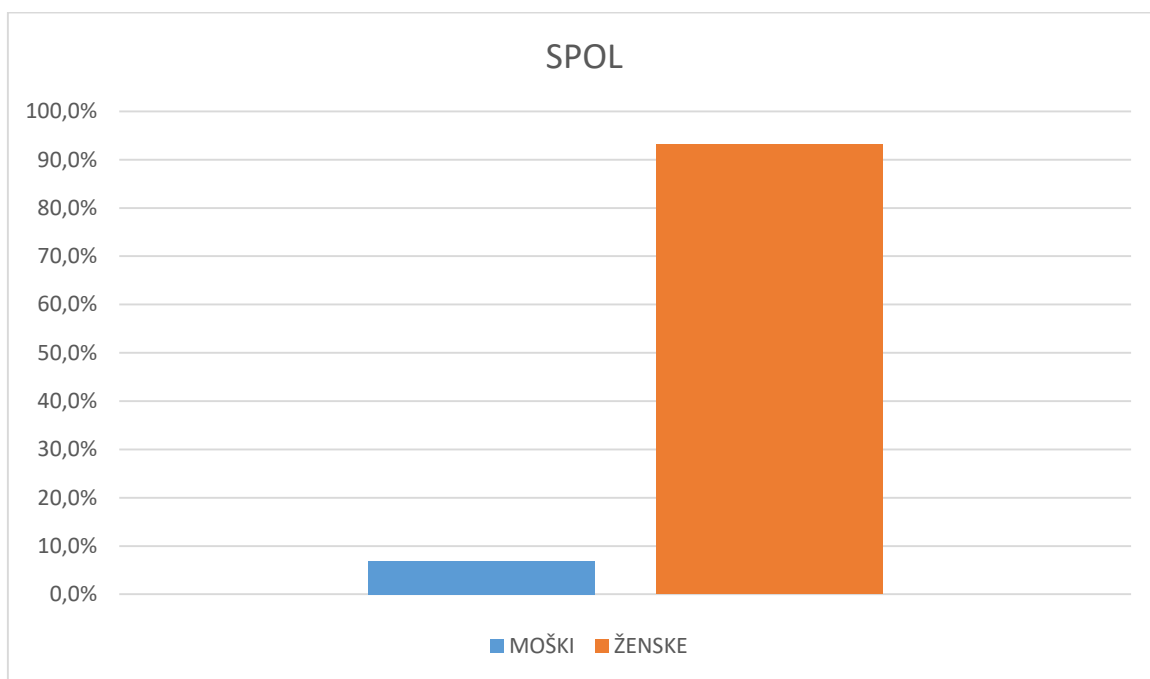
Učitelji, ki so odgovorili z DA, se pogovarjajo o tej temi, ko učenci sami izpostavijo kakšno vprašanje, ko se pogovarjajo o oblikah družin, ko se pojavi sovražen odnos med posamezniki, ko jih učijo premagovanja predsodkov, odnosa do drugačnosti, strpnosti in preprečevanja stigmatizacije v družbi nasploh.

Tisti, ki so odgovorili z NE, povedo, da imajo mlajše učence, ki teh tem še ne razumejo in niso za njih še primerne, nenamensko se ne pogovarjajo, saj s tem še povečajo negativen odnos, homofobijo in nestrpnost.

2.4.2 STARŠI

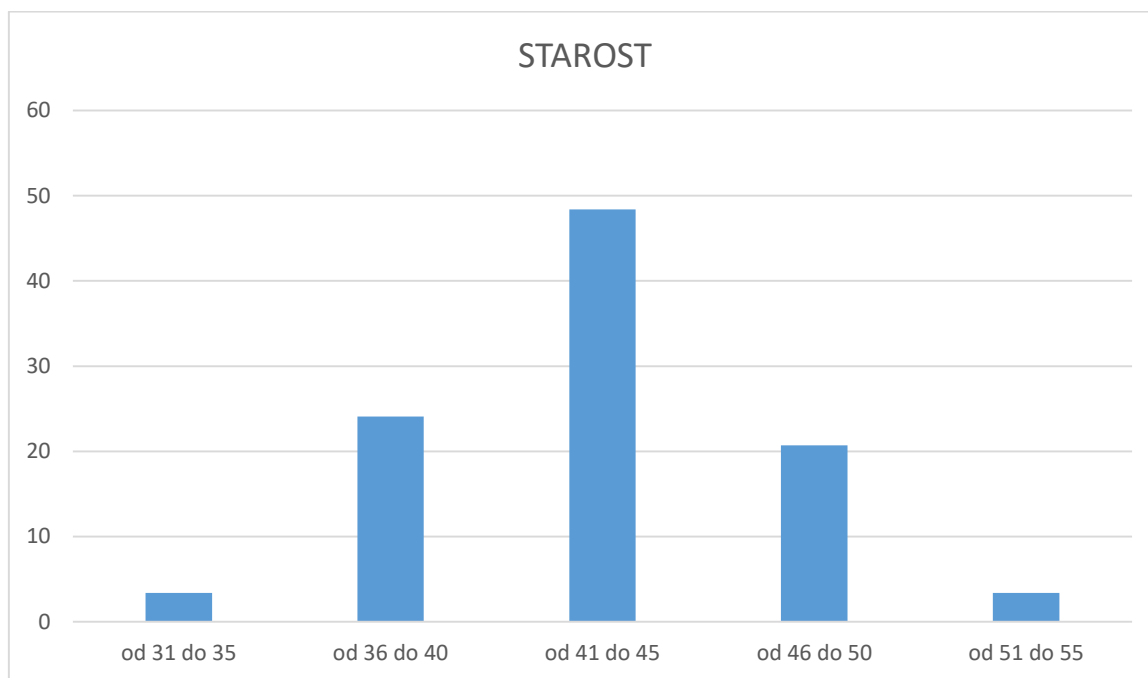
Anketni vprašalnik je izpolnilo 29 staršev, N = 29.

Graf 13: Spol staršev

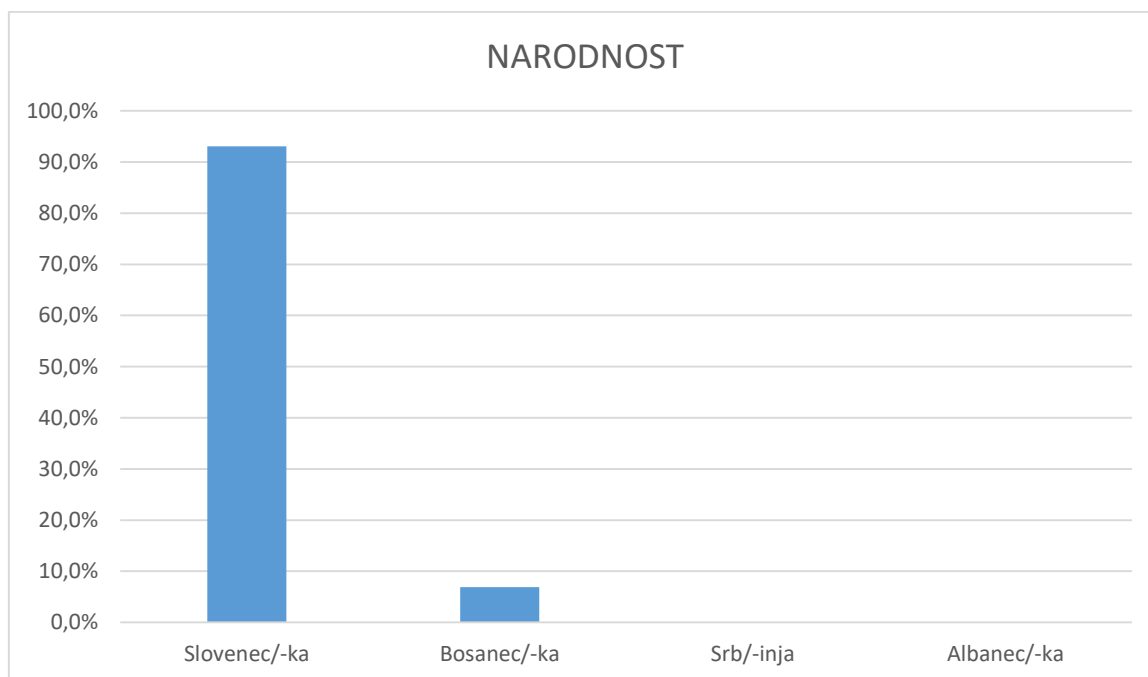
Anketni vprašalnik je izpolnilo 93,1 % (27) žensk in 6,9 % (2) moška.

Graf 14: Starost staršev

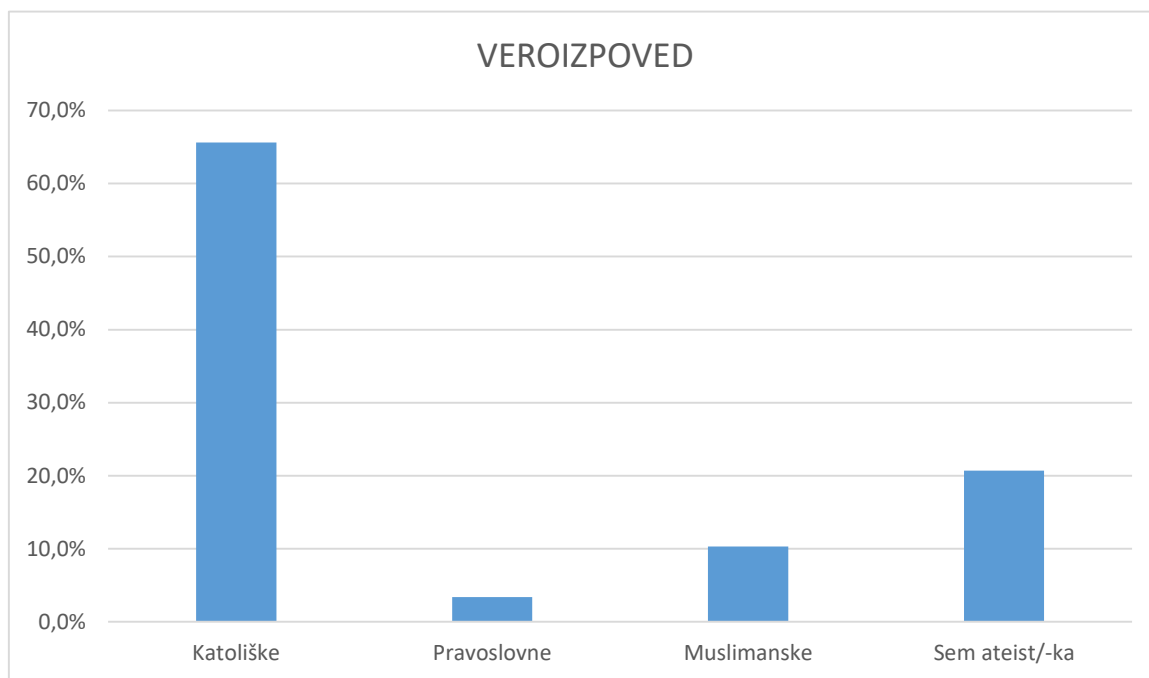
Skoraj polovica staršev je v starosti med 43 in 45 let, kar označuje srednjo generacijo staršev. Sledijo še starši med 36 in 40 let, in v 20 % starši od 46 do 50 let. Gre torej za večinsko mnenje generacije, ki je bila rojena v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja.

Graf 15: Narodnost staršev

Za slovensko narodnost se je opredelilo 93,1 % (27) staršev in 2 starša (6,9 %) za bosansko narodnost.

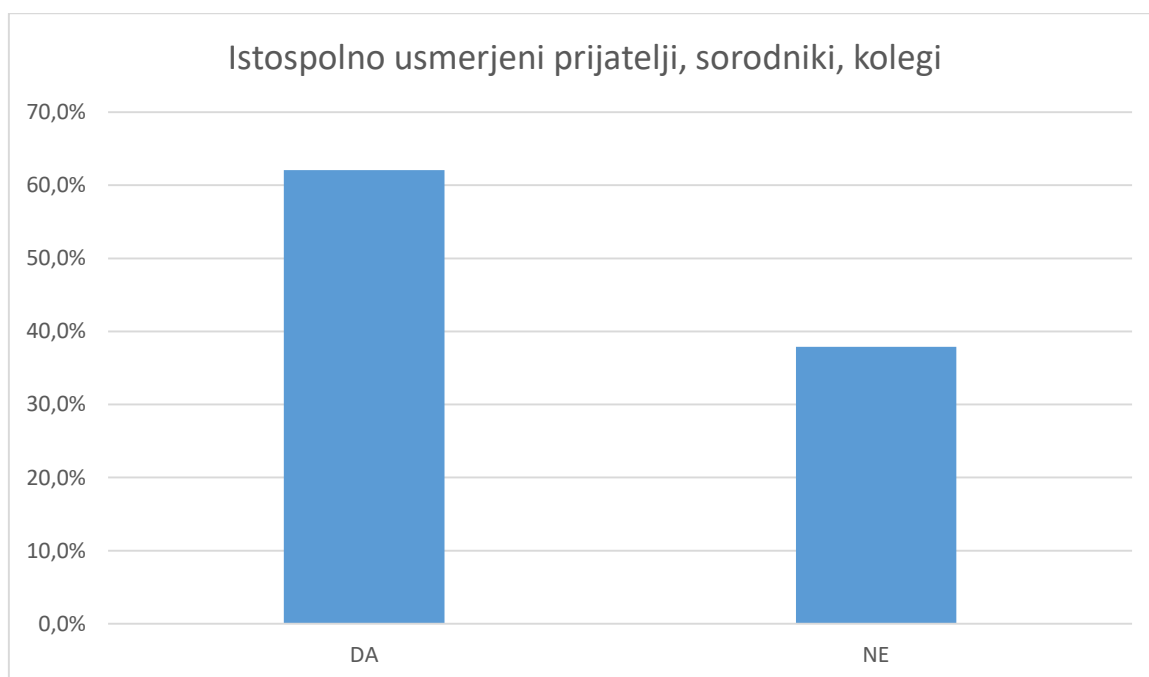
Graf 16: Veroizpoved staršev

V večini so starši katoliške veroizpovedi, 10 % staršev je muslimanske veroizpovedi, manj pravoslavne. Iz grafa je razvidno, da je omenjena generacija staršev opredeljena veri, saj se je za ateiste opredelilo le 20% staršev.

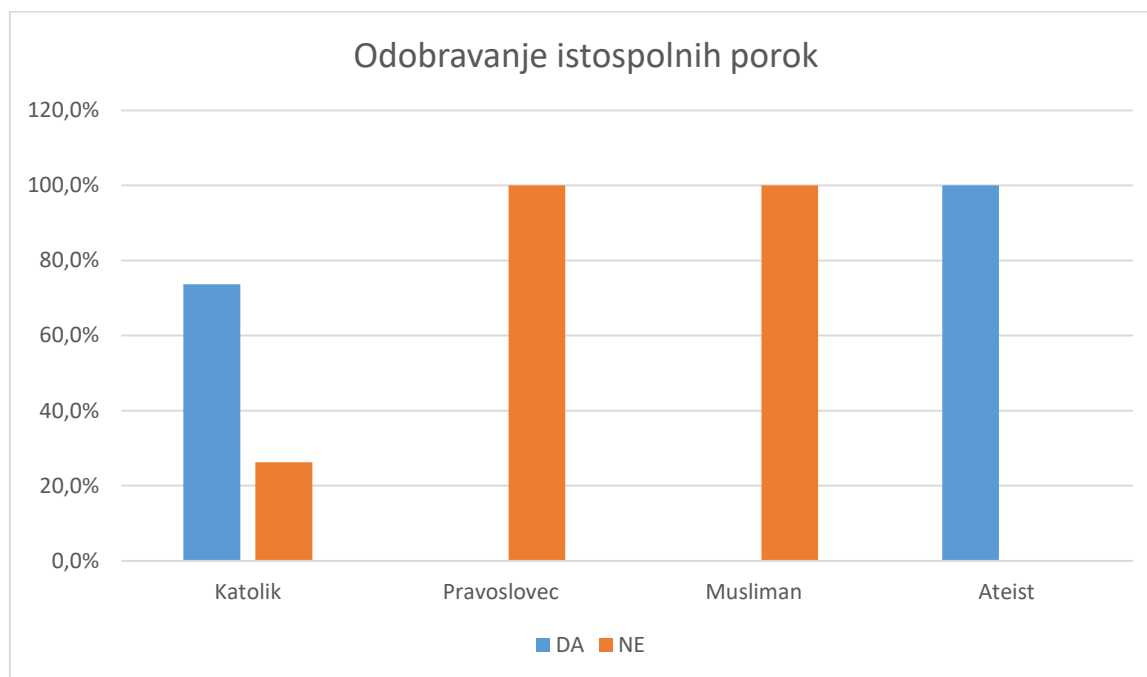
Zaradi minimalne razlike, v nadaljevanju, nismo obdelovali podatkov in primerjav glede na razliko spola, starosti in narodnosti.

Graf 17: Istospolno usmerjeni prijatelji, sorodniki, kolegi

Rezultat grafa je zanimiv, saj je kar več kot 60 % staršev odgovorilo, da pozna istospolno usmerjene ljudi, ki to javno priznavajo. Poznavanje pomeni prednost pred homofobijo in nevednostjo.

Graf 18: Odobravanje istospolnih porok

Iz grafa lahko razberemo, da ateisti v celoti podpirajo istospolne poroke, med katoliki so mnenja deljena, vendar se jih več nagiba k podpori istospolnih porok, med pravoslavci in muslimani pa je odgovor o podpiranju istospolnih porok enoten. Porok 100 % ne podpirajo. Spet lahko zaznamo vpliv verskega prepričanja, ob sprejemanju istospolnosti v družbi. Odgovori so pričakovani in potrjujejo teoretična izhodišča.

Tabela 4: Utemeljitev odgovorov

DA
- Ker ljubezen ne izbira, se zgodi. - Odločitev posameznika. - Vsi si zaslužijo enakopravnost pred zakonom. - Nimam nič proti istospolno usmerjenim. - Takšne poroke me ne motijo. - Smo samostojni ljudje in vsi moramo slediti svojemu srcu in najti srečo – ljubezen, vsi ljudje imamo enake pravice, brez izjem. - Naklonjenost in ljubezen sta vrednoti, ki ju je vedno premalo. Kakršnakoli oblika je dobrodošla. - Ljubezen ne pozna meja. - Zaradi izenačitve pravic. - Ker gre za enakovredne ljudi. - Poroka je potrdilo ljubezni dvema, ki se imata rada. Tako pripada vsem, ne glede na spol. - Vsak posameznik ima pravico odločati zase – torej, odločiti se, s kom bo delil svoje življenje. - Dva, ki se imata rada, se ljubita, spoštujeta drug drugega, se lahko poročita, če to želita.

- Menim, da jima pripadajo iste pravice, kot dvema poročenima različnega spola.
- poroka je intimna, zasebna odločitev posameznika, na katero družbeni predsodki ne smejo vplivati.
- Če ne delaš stvari, ki škodijo drugim ali sebi, jih delaj. Kdo sem jaz, da bi preprečila srečo drugih?

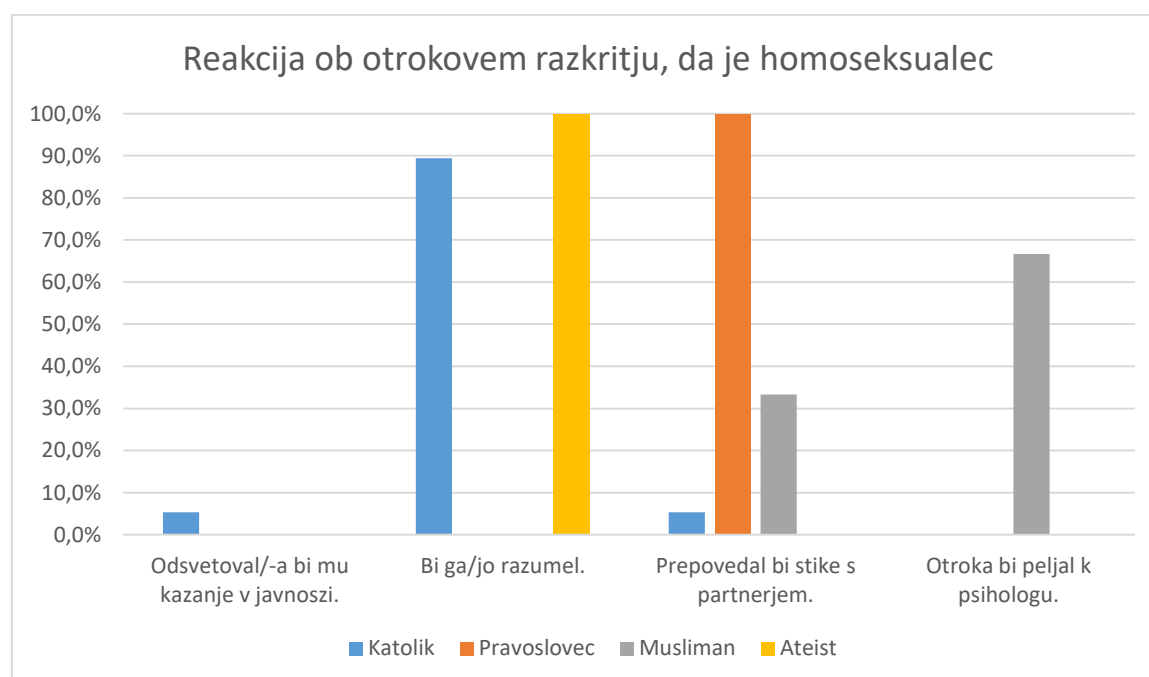
NE

- Ker to ni naravno, vodi v propad družbe.

Starši, ki so izbrali odgovor DA, podpirajo ljubezen med partnerjema, ne glede na spolno usmerjenost. Nekateri se zavzemajo za izenačitev pravic do poroke homoseksualnih parov. Skupno jim je, da je to odločitev vsakega posameznika, intimna odločitev, na katero družbeni predsodki vsekakor ne bi smeli vplivati. Vsekakor je to pomembna vrednota sodobne družbe in predstavlja temelj sobivanja ljudi v svoji različnosti.

Starši, ki ne zagovarjajo in ne podpirajo istospolnih porok, menijo, da to vodi v propad družbe in družine nasploh. Menijo, da homoseksualnost ni naravna, da je potrebno take ljudi zdraviti oziroma jih kako drugače pripraviti, da se spreobrnejo in živijo normalno življenje.

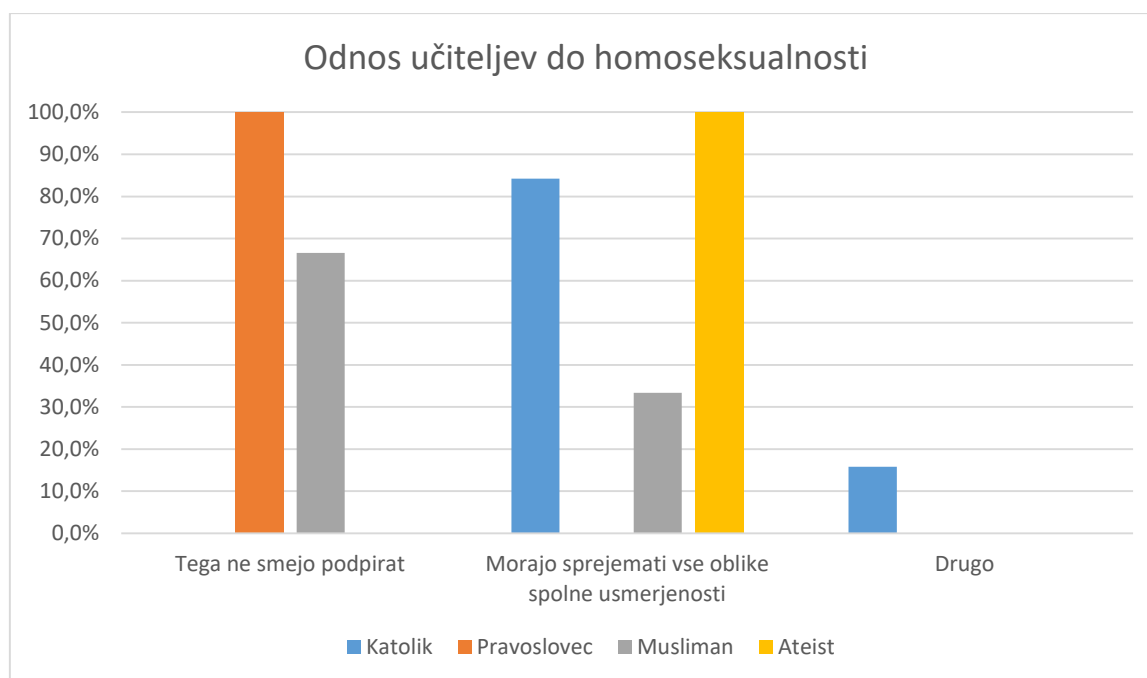
Graf 19: Reakcija ob otrokovem razkritju, da je homoseksualec

Tako ateisti (100 %) kot katoliki (89,4 %) bi svoje otroke sprejeli, jih razumeli na njihovi življenjski poti. Jih podpirali. Majhen odstotek katolikov, bi jim odsvetoval kazanje čustev v javnosti, podoben odstotek bi jim prepovedal stike s partnerjem. Večina pravoslavcev bi svojim otrokom prepovedalo stike s partnerjem, tako meni tudi več kot 30 % muslimanov. Muslimani

menijo, da je homoseksualnost nujno potrebno obravnavati in reševati v praksah psihologov, saj se jih 66,7 % odločilo, da bi otroka peljali k psihologu.

Graf 20: Odnos učiteljev do homoseksualcev

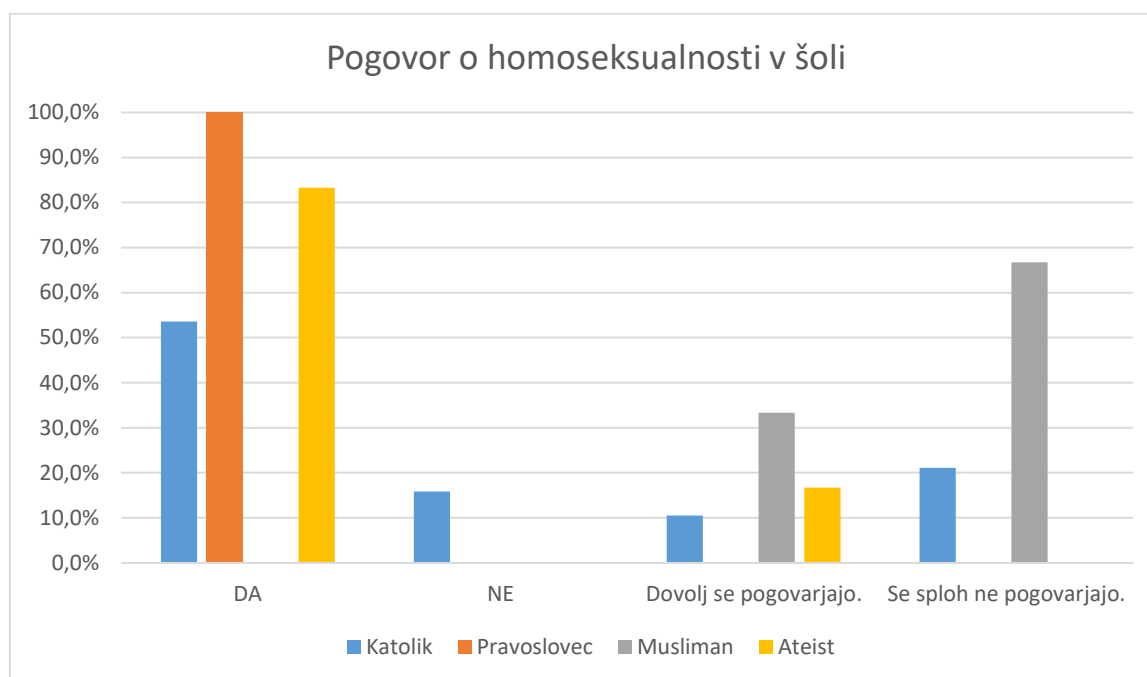

Vsi starši ateisti in 84,2 % staršev katolikov meni, da bi morali učitelji sprejemati otroke, ne glede na njihovo spono usmerjenost in ne bi smeli izražati kakšnega negativnega odnosa do homoseksualnosti. V nasprotju s pravoslavci, ki se v 100 % strinjajo, da učitelji homoseksualnosti ne bi smeli podpirati, v več kot 65 % menijo tako tudi muslimani. Vsekakor pa preostali procent muslimanov meni, da morajo učitelji, sprejemati vse oblike spolne usmerjenosti učencev.

Tabela 5: Utemeljitev odgovorov

- Že zaradi poklica, ki ga opravljajo, pa tudi, če se ne strinjajo nimajo izbire. - Nimajo nikakršne pristojnosti, da bi se vtikali oziroma podajali mnenja za kakršnokoli oblike usmerjenosti. - Lahko imajo svoje mnenje, vendar nima pravice vplivati na mnenje otrok.
- Pod drugo so starši zapisali, da učiteljev poklic zahteva profesionalen odnos in spoštovanje vseh otrok, ne glede na njihove drugačnosti.

Graf 21: Pogovor o homoseksualnosti v šoli

Zelo zanimiv je odgovor staršev, saj jih večina meni, predvsem pravoslavcev, sledijo ateisti in katoliki, da bi se naj o homoseksualnosti pogovarjali učitelji z učenci v šoli. Skoraj 70 % muslimanov je mnenja, da se v šoli o tem ne pogovarjajo, tako meni tudi 20 % ateistov. V manjših odstotkih so starši mnenja, da se o tem v šoli dovolj pogovarjajo. Rezultati kličejo po tem, da bi si starši želeli, da bi se učitelji z otroki več pogovarjali o različnih spolnih usmerjenostih.

Tabela 6: Utemeljitev odgovorov

DA. Zakaj?
- To je del splošne razgledanosti. - Da bi povečali stopnjo strpnosti. - Ker so tu med nami in ker neznano običajno zbuja nelagodje. Da bo tega manj je potrebno biti osveščen. - Čeprav se zadeve odpirajo je še preveč nestrpnosti. - Zaradi dobrih medosebnih odnosov. - Ker smo v 21. stoletju in istospolno usmerjeni ljudje niso več tabu tema. - Ker smo si ljudje različni. - Otroci se morajo naučiti sprejemati drugačnost. - Še vedno je preveč nestrpnosti do drugačnih, ne le istospolno usmerjenih. - Da se ti pogledi razjasnijo in sprejmejo. - Nekatera vprašanja pač potrebujejo daljši odgovor. - Da bi otroci lažje sprejeli oblike ljubezni, ki je doma ne vidijo. - Mislim, da imajo otroci ob tem še vedno neprijetne občutke. - Ker je to naš vsakdan, pogovor o tem bi zmanjšal nestrpnost do istospolno usmerjenih, pa tudi, če bi družba manj »obsojala« istospolno usmerjene, bi le – ti imeli »boljše« življenje (veliko jih okleva ali sploh povedati komu o svoji spolni usmerjenosti, zaradi ne sprejemanja drugačnosti

s strani družbe in posledično živijo življenje v zanikanju lastnega jaza, kar je veliko breme in nosi/povzroča številne neprijetne posledice, tudi na zdravje njih samih in konec koncev je tudi odraz nezdrave družbe .
- Ker je še vedno to tabu tema
NE. Zakaj?
- To je delo staršev, družine.
Dovolj se pogovarjajo. Kje?
- V šoli, doma, v krogu prijateljev.

Pod DA so starši napisali predloge, zakaj naj bi o tej temi več govorili znotraj pouka in drugih šolskih dejavnosti. Menijo, da je to še vedno tabu tema, da njihovi otroci niso dovolj opremljeni z znanji o homoseksualnosti, kar vodi v ne sprejemanje in vzbuja nelagodje. Temelj dobre družbe so kvalitetni medsebojni odnosi, kar pomeni, da naj se otroci učijo vseh oblik sodelovanja in sprejemanja drugačnosti. Pomembno se jim zdi, da otroci, ki so istospolno usmerjeni, dobijo dovolj informacij in znanj, ki jih vodi do lažjega razkritja sebe in do drugih oseb. Vsa znanja vodijo v strpnost in zmanjševanje napetosti in homofobnih odnosov do drugačnosti.

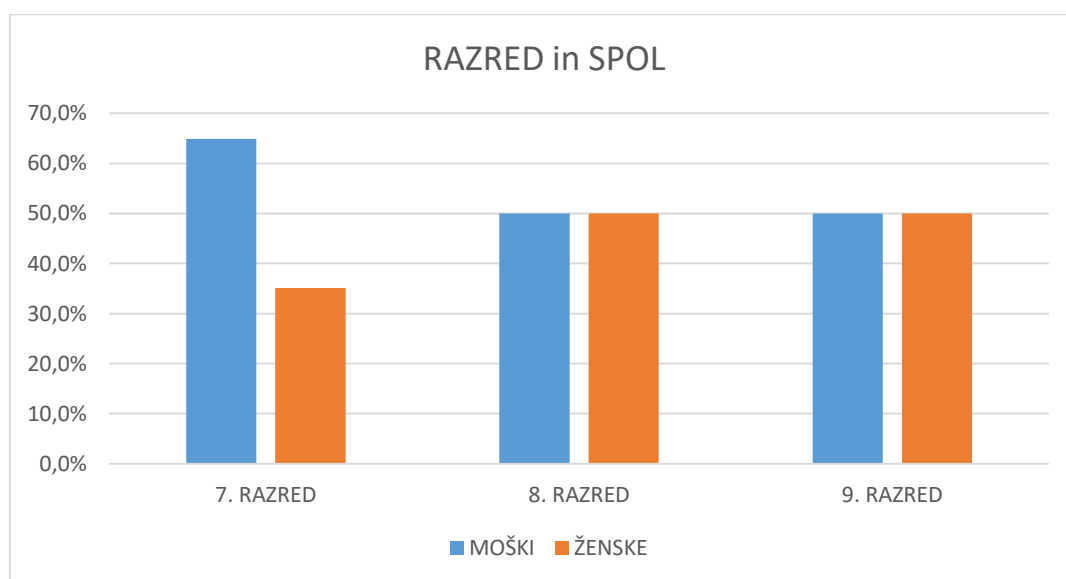
Manjši odstotek staršev meni, da je to stvar družine in ne šole.

2.4.3 UČENCI

Anketni vprašalnik je izpolnilo 37 sedmošolcev, 38 osmošolcev in 30 devetošolcev,

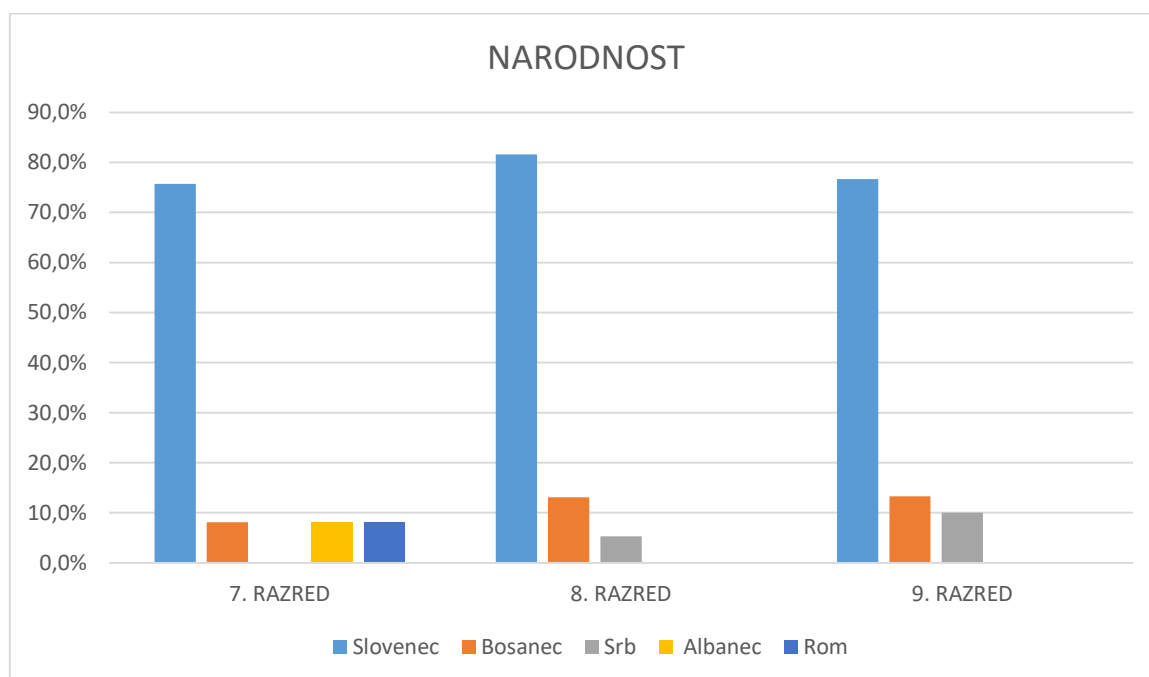
N = 105

Graf 22: Razred in spol učencev

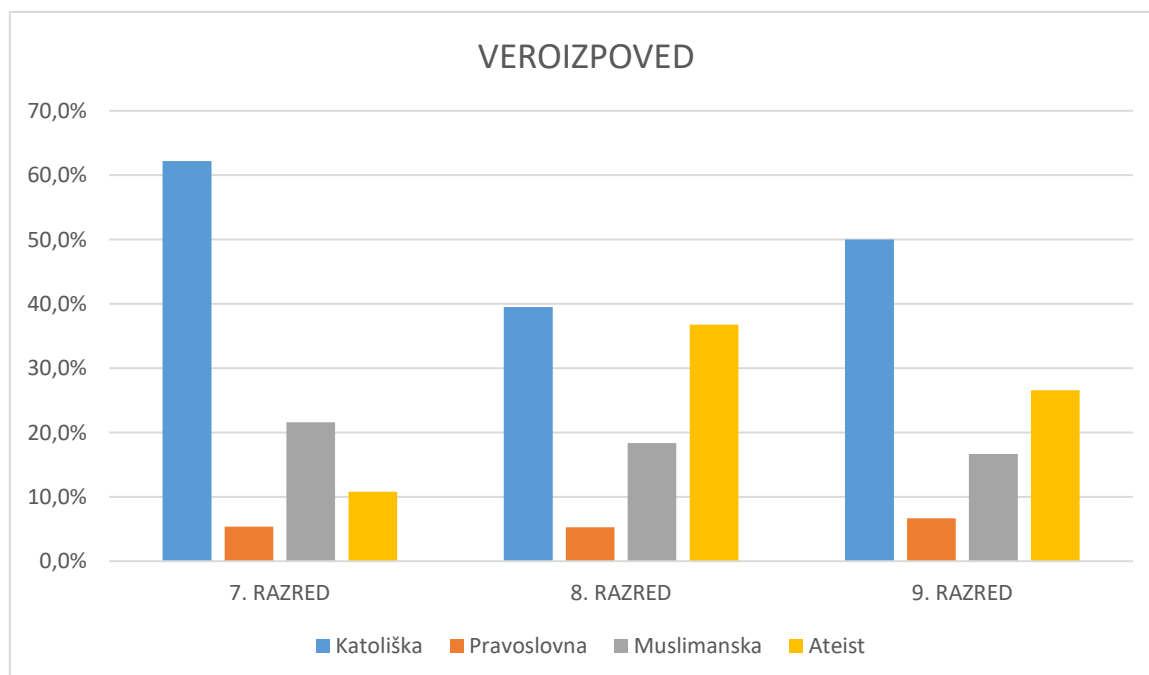
Vprašalnik je v celoti reševalo več dečkov kot deklic.

Graf 23: Narodnost učencev

V vseh razredih prevladujejo učenci slovenske narodnosti. V sedmem razredu so približno enako zastopani še Albanci, Romi in Bosanci. V osmem razredu je 13,1 % Bosancev in 5,3 % Srbov. V devetem razredu so od drugih narodnosti še Bosanci (13,3 %) in Srbi (10 %).

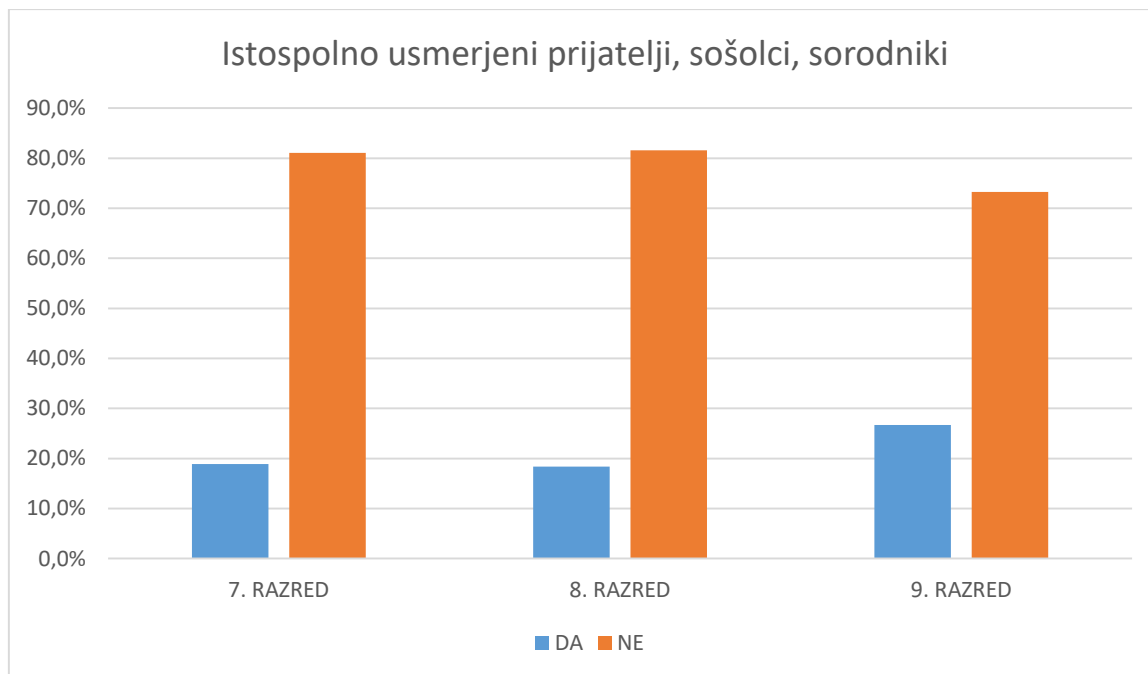
Graf 24: Veroizpoved učencev

V sedmem razredu med učenci prevladuje katoliška veroizpoved, 21,6 % je muslimanov, 10 % je ateistov in 5,4 % pravoslavcev. Med učenci osmega razreda je 40 % katolikov, nekaj manj se jih je opredelilo kot ateistov, skoraj 20 % je muslimanske veroizpovedi in 5 % pravoslavcev.

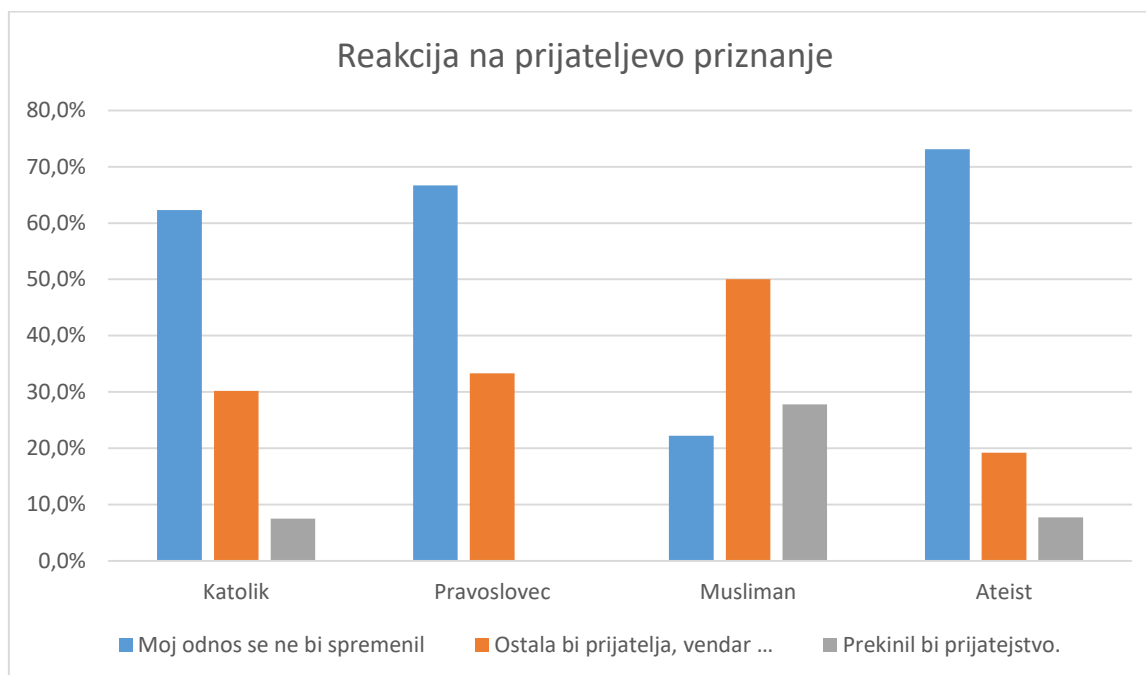
V devetem razredu prevladujejo katoličani, 28 % učencev je ateistov, 18 % jih je muslimanske narodnosti in nekaj manj kot 10 % pravoslavne veroizpovedi.

Graf 25: Istospolno usmerjeni prijatelji, sorodniki ali sošolci

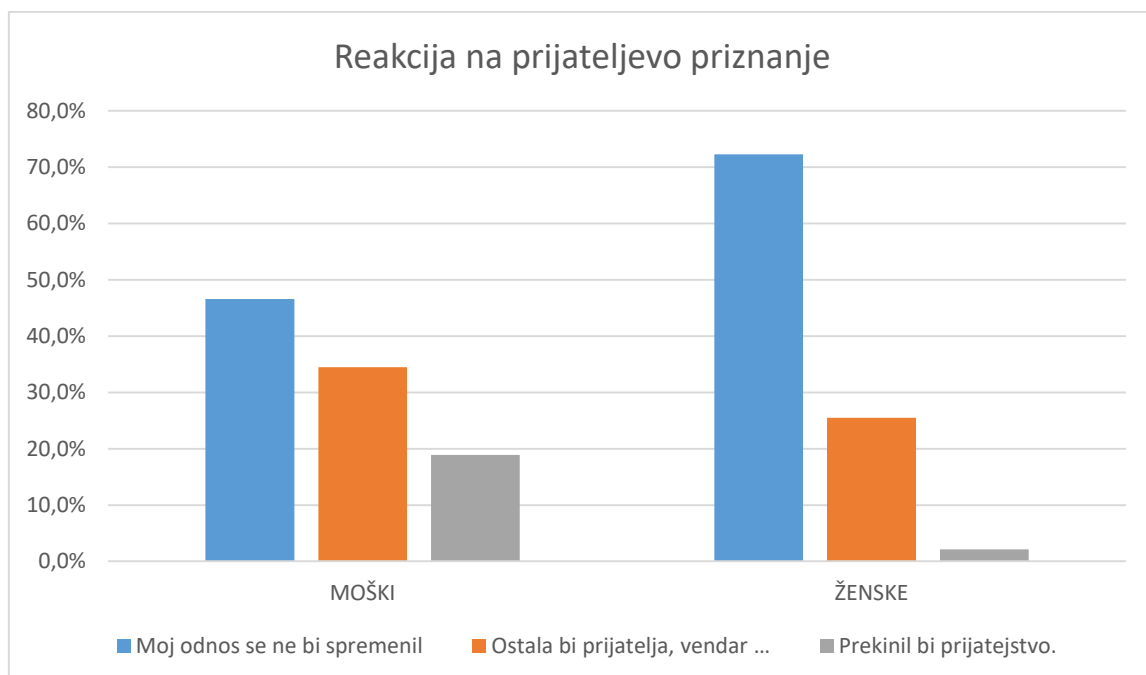
Iz grafa je razvidno, da učenci vseh razredov v večini ne poznajo istospolno usmerjenih ljudi. Vendar pa vsekakor ni nezanemarljiv podatek, da učenci vseh treh razredov, v skoraj 20 in več odstotkih poznajo osebe, ki so istospolno usmerjeni in to javno priznavajo.

Graf 26: Reakcija na prijateljevo priznanje, da je homoseksualec glede na veroizpoved

Večina katolikov meni, da se odnos do prijatelja, ki bi se mu razkril, ne bi spremenil, muslimani menijo, da bi prekinili prijateljstvo, pravoslavci menijo, da bi ostala prijatelja, vendar bi se odnos do prijatelja spremenil.

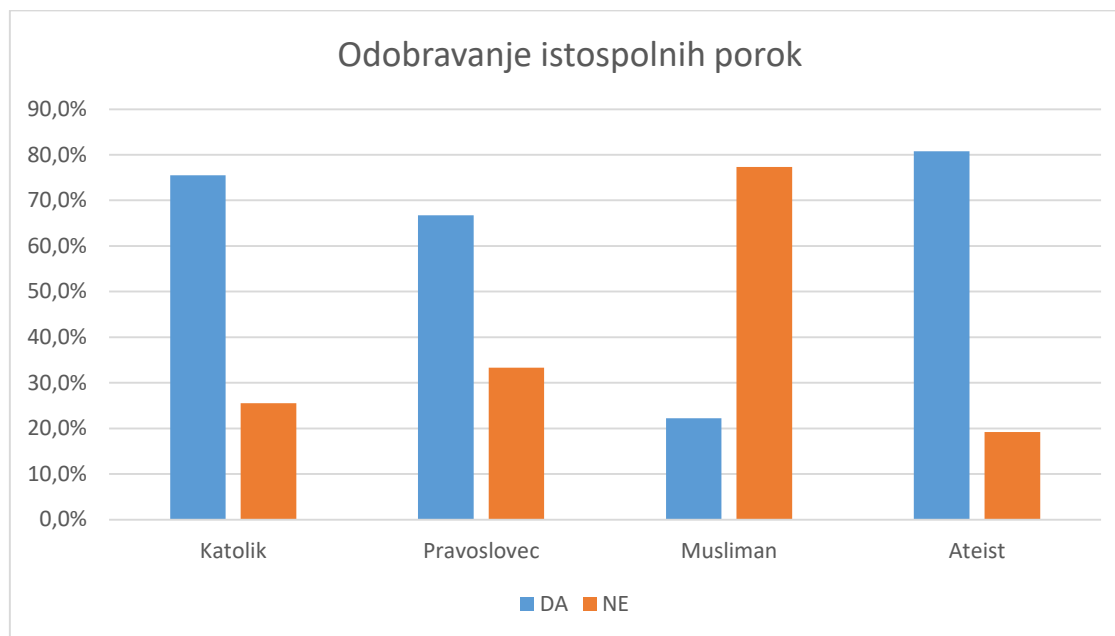
Graf 27: Reakcija na prijateljevo priznanje, da je homoseksualec glede na spol

Skoraj polovica vseh anketiranih fantov meni, da se odnos do prijatelja, ki bi se razkril, ne bi spremenil, 35 % jih meni, da bi sicer ostala prijatelja, vendar bi se odnos spremenil, skoraj 20 % jih meni, da bi prekinili prijateljstvo.

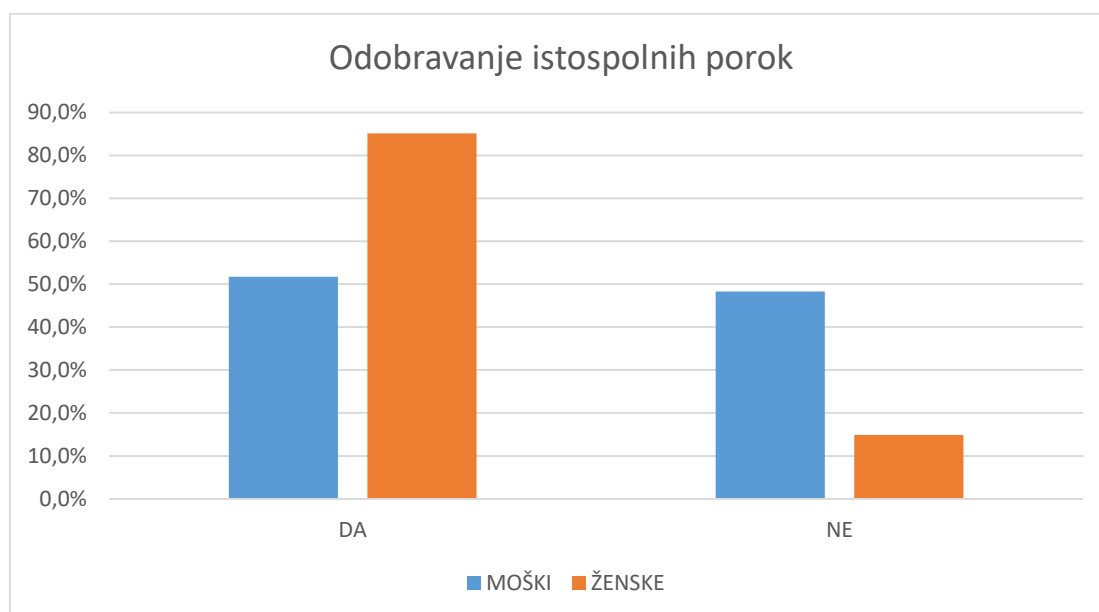
Dekleta so se v več kot 70 % opredelila, da se odnos do prijateljice, prijatelja ne bi spremenil, nekaj več kot 20 % pa meni, da bi ostala prijatelja, vendar bi se spremenil njun odnos.

Graf 28: Odobravanje istospolnih porok glede na veroizpoved

Večina katolikov, pravoslavcev in ateistov odobrava istospolno poroko medtem, ko skoraj 80 % muslimanov meni, da istospolne poroke ne odobrava.

Graf 29: Odobravanje istospolnih porok glede na spol

Več kot 80 % deklet odobrava istospolno poroko medtem, ko so se fantje razdelili na pol. Polovica jo odobrava in polovica ne.

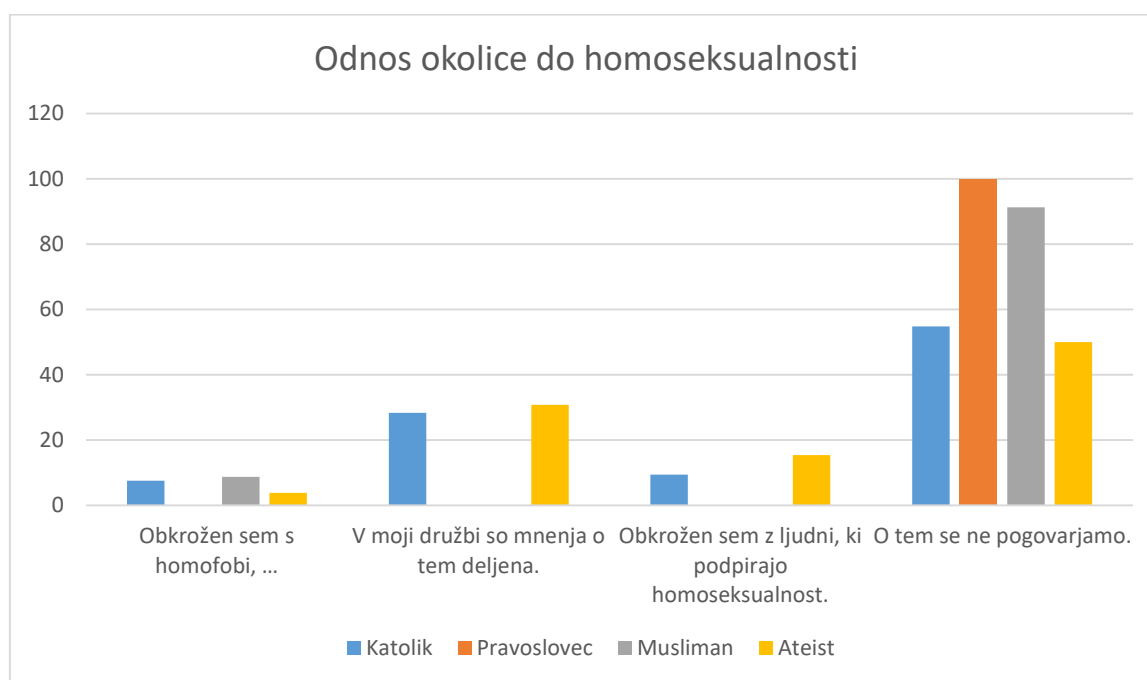
Tabela 7: Utemeljitev odgovorov

DA
- Vsi imajo pravico do ljubezni. - Na svetu je veliko drugačnih ljudi in s tem se moramo sprijazniti. - Ljubezen je dovoljena vsem ljudem. - Prav je spoštovati vsakega. - Ker smo svobodni. - Ker imajo pravico. - Ker nihče ne odloča o tem, kdo je komu všeč. - Če nekoga ljubiš, se poročiš. - Me ne moti. - Vsak je lahko, s kom želi biti. - Vseeno je koga ljubiš, samo da živiš srečno. - Ne moreš odločiti v koga se zaljubiš. - Ljudje odločijo kakor želijo. - Vsak se odloči po svoje. - Vsi smo enaki. - Vseeno mi je. - Vsi smo ljudje, samo sprejemamo jih različno. - Ljudje smo si enaki. - Z njimi ni nič narobe, če se imata rada, se naj poročita. - To ni moja stvar in to odobravam. - Ljubezen nima meja. - Ker je različnost dobra.
NE
- Ker se ne bi smeli poročiti. - Ker je čudno. - Ker to ni normalno. - Ker je proti naravnim zakonom. - Ker ne zgleda lepo. - ker ni prav, da sta osebi istega spola skupaj. - ker nima smisla. - Ker to ni v redu. - Moti me. - Ni mi všeč. - Ker mi je neprijetno gledati. - Ker se poročita moški in ženska.

Razlogi, ki so jih navedli učenci, kateri odobravajo poroko, so predvsem postavili v ospredje, da je najpomembnejša ljubezen, ki mora biti dovoljena vsem. Vsi imajo pravico do ljubezni, ne glede na različnosti, ki v družbi obstajajo.

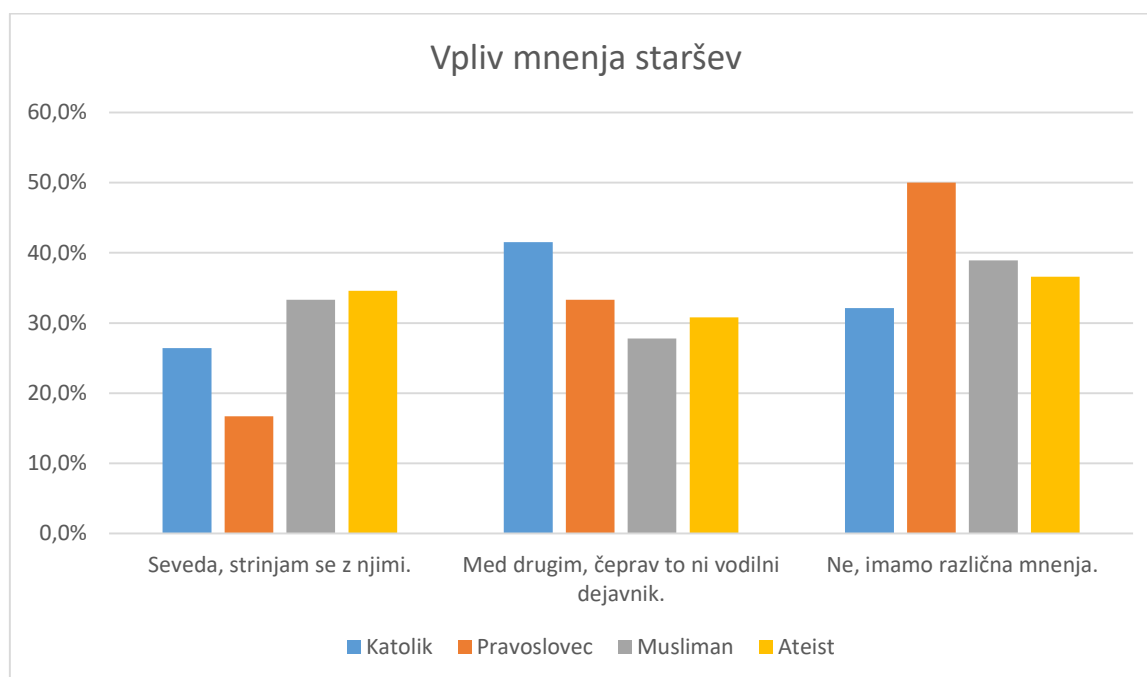
Tisti, ki so se izrekli za odgovor NE menijo, da je to nekaj nenaravnega, čudnega in nenormalnega. Pravijo, da se ne spodobi in jim je neprijetno ob gledanju. Nekaterim ni všeč. Drugi pravijo, da je poroka normalna samo med moškim in žensko.

Graf 30: Odnos okolice do homoseksualcev po mnenju učencev

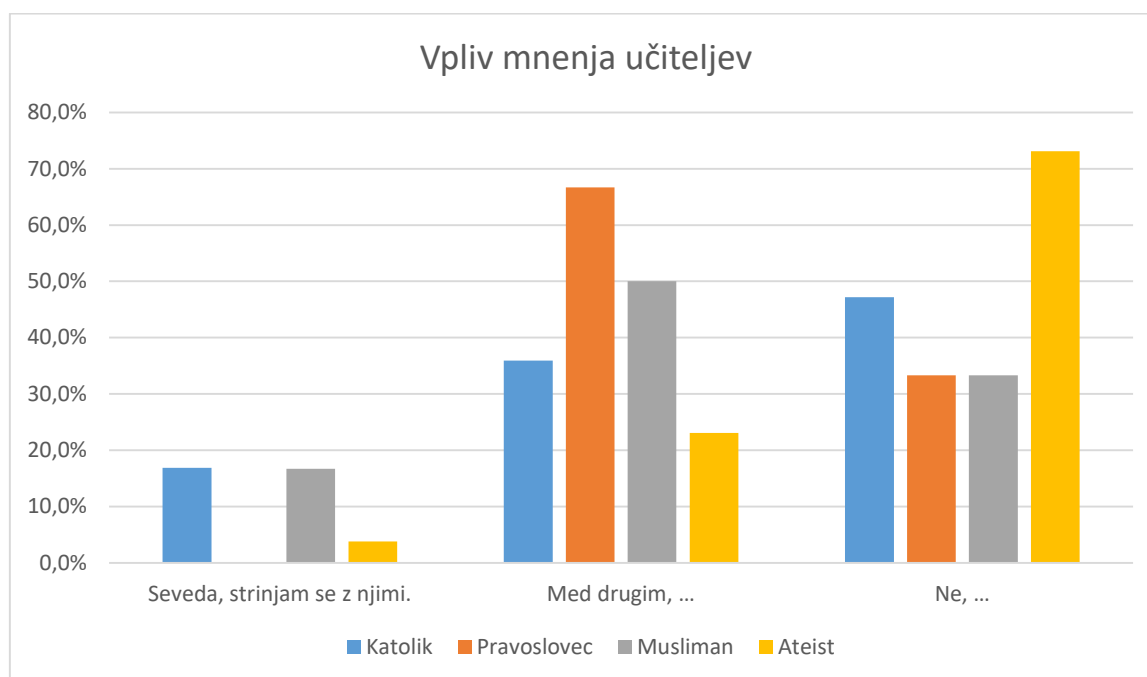
Iz grafa lahko razberemo, da se v večini družin in družb znotraj vseh veroizpovedi, o homoseksualnosti ne pogovarjajo, v 100 % pri pravoslavcih, v 90 % pri muslimanih, v polovici družin pri katolikih in ateistih. Le majhen procent nakazuje, da so v družinah in okolici katolikov in ateistov obkroženi z ljudmi, ki podpirajo homoseksualnost. Nekaj več kot 20 % učencev katolikov in ateistov meni, da so njihova mnenja z okolico deljena. Nezanemarljiv pa je tudi podatek, da skoraj 10 % in več katolikov in muslimanov meni, da so obkroženi s homofobi.

Graf 31: Vpliv mnenja staršev

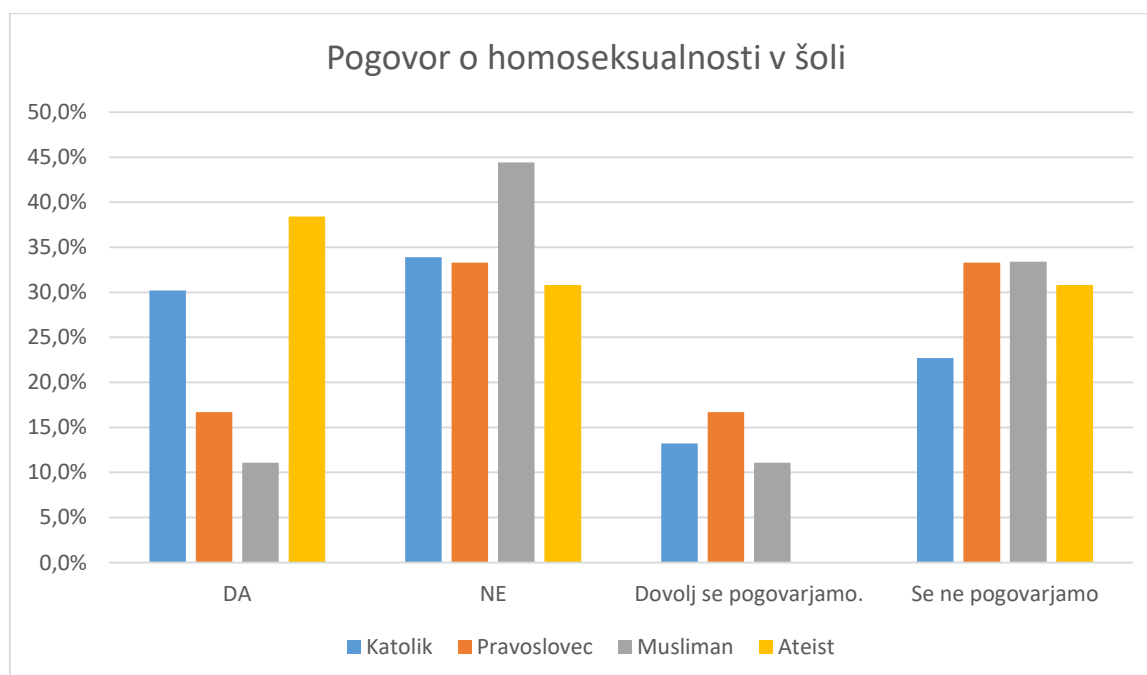
Več kot 30 % učencev ateistov in muslimanov se strinja z mnenjem staršev, nekaj manj procentov katolikov in še manj odstotkov pravoslavcev. Na spreminjanje odnosa do homoseksualnosti pri učencih, opredeljenih kot pravoslavci, kaže tudi podatek v zadnjem stolpcu, saj ima polovico učencev drugačno mnenje od staršev. Malo manj skoraj 40 % učencev, tako muslimanov, ateistov in katolikov meni, da je njihovo mnenje različno od mnenja staršev, kar prav tako nakazujemo že v teoretičnem uvodu in predstavlja eno od hipotez raziskovalne naloge.

Graf 32: Vpliv mnenja učiteljev

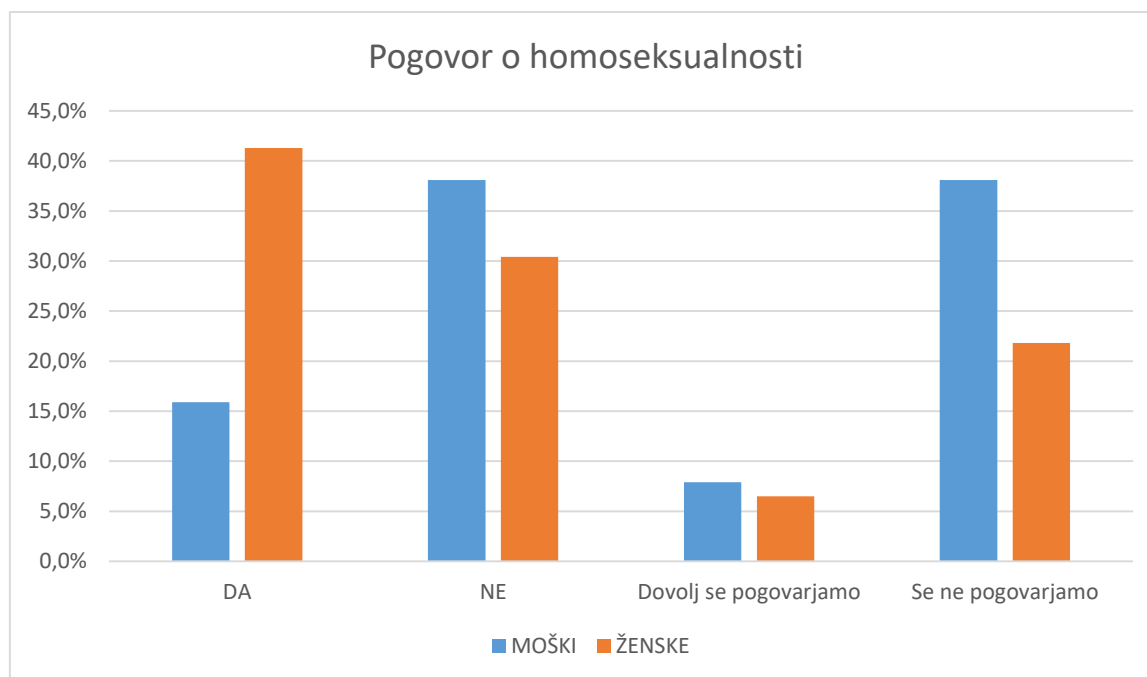
Le majhen odstotek učencev meni, da lahko na njihovo mnenje vpliva mnenje učiteljev. Še največ bi med drugim prisluhnili učiteljem pravoslavci in muslimani, manj katoliki in še manj ateisti. Morda so odgovori na to vprašanje, kar pokazatelj šolske klime, odprtosti do drugačnosti.

Graf 33: Pogovor o homoseksualnosti v šoli glede na veroizpoved

Grafi nam prikazujejo, da si učenci različnih veroizpovedi v več kot 35 % (muslimani) ne želijo razgovora na to temo in malo pod 35 % tudi učenci drugih veroizpovedi. Skoraj 40 % ateistov meni, da bi se morali o homoseksualnosti pogovarjati v šoli, sledijo še katoliki. Nad 30 % muslimanov in pravoslavcev meni, da je bolje, da se ne pogovarjajo. Iz rezultatov lahko sklepamo, da je skoraj 40% učencev nelagodno govoriti o tej temi.

Graf 34: Pogovor o homoseksualnosti v šoli glede na veroizpoved

Dekleta želijo v šoli več izvedeti o različnih spolnih usmerjenostih kot fantje, iz česa lahko sklepamo določeno nezrelost pri fantih in nelagodje ob sprejemanju teme.

Tabela 8: Utemeljitev odgovorov

DA. Zakaj?
- Ker dosti ljudi misli, da je to sramotno in smešno. - Ker bi se potem naučili, kaj se sme in kaj ne. - Da bi več vedel kaj oziroma kako. - Da bi bili bolj sprejeti. - Da jih ne bi zaničevali, ampak jih spoštovali kot ostale ljudi. - Ker jim nekateri hočejo slabo. - Ker se jim drugi norčujejo in tega ne razumemo. - Veliko ljudi premalo pozna homoseksualce in so zato žaljivi do njih. - Saj to ni napačna tema. - Lahko bi bilo več mišljenja, da smo si enaki. - Lahko bi izvedeli več in mogoče bi tisti, ki imajo nekaj proti, spremeni mnenje. - Da to ne bo več tabu. - Da bi bila to tema vsak dana in ne tabu.

- Ker je prav, da jih sprejemamo takšne kot so. - Ker jih ljudje ne poznajo. - Da izvemo več o LGBT paradi. - Da bi jih ljudje, ki tega ne podpirajo, začeli vsaj malo spoštovati. - Ker ni prav, da imamo nesramno mnenje o njih. - Ker to ni nič takega. - Ker je to aktualna tema in bi jo morali poznati. - Da bi se naučili sprejemati drugačnost. - Saj se o tem še nismo pogovarjali. - Ker bi se morali seznaniti o tem.
NE. Zakaj?
- Ker ni naravno. - Ker ni časa za take stvari. - Ne želim se o tem pogovarjati. - Ker mi ni ugodno. - Jezi me. - Ker je čudno in ogabno. - Ker to ni preveč pomembno. - Veliko izvemo iz spleta. - Ker ni potrebno. - Ker me to ne zanima. - Ker me ne briga. - Ker je potrata časa. - To ni naša stvar. - Ker bo to vplivala na ostale generacije in se bo število povečalo. - Ker še nismo dovolj zreli za take stvari. - Ni primerno. - Saj mogoče kdo ne želi razkriti svoje seksualnosti. - Ker je to njihova stvar in bi jih motilo. - Ker je to stvar, ki jo vsak razume drugače. - Ker je to slabo in o tem se ni potrebno pogovarjati. - Ker ni lepo in je za osebe nad 18 let.
Dovolj se pogovarjamo. Kje?
- V šoli. - Ker nekdo med uro govori bedarije. - Pri glasbi. - Med seboj. - Pri biologiji. - V razredu.

Učenci (v večini so bili to odgovori deklet), ki so se odločili za odgovor DA, so navedli, da je to tabu tema, da vedo premalo, da bi se s seznanitvijo zmanjšala nestrpnost in stigmatizacija, da bi se naučili spoštovati LGBT osebe, ker so takšni sošolci med njimi in so deležni nesramnosti in psihičnega nasilja sošolcev. Radi bi se naučili, da to ni nekaj nezdravega in

sramotnega, da smo vsi predvsem ljudje. Učenci menijo, da imajo premalo znanj in priložnosti za pogovor na temo homoseksualnosti.

Učenci, ki so se odločili za odgovor NE menijo, da to ni stvar za pogovore, da je homoseksualnost nezdrava in ogabna in da ni njihova stvar. Menijo, da je škoda zgubljeni čas za takšne pogovore, da se vse lahko prebere na spletu. Nekaj jih to jezi in se ob tem počutijo neudobno, vzbuja jim nelagodje in v določenih primerih strah.

Na vprašanje, kje v šoli se pogovarjate o različnih spolnih usmerjenostih, so učenci odgovorili, da največkrat med seboj, pri določenih predmetih (biologiji, glasbi). Včasih pa, če učitelj zazna kakšno nasilno vedenje med učenci, se o problemu pogovorijo na razredni uri.

2.3 PREDLAGANE REŠITVE

Rezultate naše raziskave smo pripravljene predstaviti učencem naše šole na razrednih urah ali v okviru dneva dejavnosti prihodnje šolsko leto. Ravnateljico bomo prosili za predstavitev rezultatov raziskave na eni od pedagoških konferenc, saj si iskreno želimo, da bi se o različnih oblikah spolnih usmerjenosti več in bolj strokovno pogovarjali in naučili. Želimo si, da bi se z ozaveščanjem mladostnikov zmanjšala nestrpnost in nerazumevanje. Starše bi želeli na tematskem roditeljskem sestanku ozvesti, da sodi pogovor o homoseksualnosti v družino, saj družina predstavlja varno okolje in temelj posameznikovega odraščanja in oblikovanja osebnosti.

Želimo si, da bi bila naša raziskava slišana v širši pedagoški javnosti in da bi odgovorni za vzgojo in izobraževanje otrok vključili teme o učenju in razumevanju vseh oblik drugačnosti v šolski kurikulum.

Menimo, da smo z našo raziskovalno nalogo vsaj delno prispevali k ozaveščanju mladostnikov, kar vodi v strpnost, ki je pogoj za delovanje družbe in kvalitetnih medsebojnih odnosov znotraj nje.

3 RAZPRAVA

3.1 VREDNOTENJE HIPOTEZ

Ugotovitve podajamo glede na rezultate ankete in intervjujev in jih interpretiramo na podlagi hipotez.

Hipoteza 1: Pogovori med učitelji, učenci in starši o homoseksualnosti so tabu tema.

Hipotezo 1 lahko potrdimo. Podatke smo pridobili s pomočjo analize anketnega vprašanja in grafov. Saj tako učenci kot starši menijo, da je homoseksualnost in razgovor o različnih spolnih usmerjenostih še vedno tabu tema, starši so predvsem mnjenja, da njihovi otroci niso dovolj opremljeni z znanji, kar vodi v ne sprejemanje in vzbuja nelagodje. Starši izražajo, da bi se o tem morali več pogovarjati v šoli z učitelji in da bi jih le ti opremili s potrebnim znanjem.

Učenci (v večini so bili to odgovori deklet) so navedli, da je homoseksualnost tabu tema, da vedo premalo, da bi se s seznanitvijo zmanjšala nestrpnost in stigmatizacija, da bi se naučili spoštovati LGBT osebe, ker so takšni sošolci med njimi in so deležni nesramnosti in psihičnega nasilja sošolcev. Radi bi se naučili, da to ni nekaj nezdravega in sramotnega, da smo vsi predvsem ljudje. Učenci menijo, da imajo premalo znanj in priložnosti za pogovor na temo homoseksualnosti.

Čeprav večina učiteljev nima teme v učnem načrtu (90%) so odgovorili, da se kar v 60% primerov o tej temi pogovarjajo. Preostali del učiteljev je odgovorilo, da pogovor z učenci ne nanese na temo homoseksualnosti. Učitelji, pri katerih nanese na to temo, se o tej temi pogovarjajo največkrat kar spontano, ko učenci sami izpostavijo kakšno vprašanje, kadar se pogovarjajo o oblikah družin in ko se pojavi sovražen odnos med posamezniki. Učijo jih premagovanja predsodkov, odnosa do drugačnosti, strpnosti in preprečevanja stigmatizacije v družbi nasploh.

Hipoteza 2: Sprejemanje homoseksualnosti se med pripadniki različnih veroizpovedi in narodnosti razlikuje.

Hipotezo 2 prav tako lahko potrdimo. Iz grafa pri vprašanju 12, ankete za učence, lahko razberemo, da se v večini družin in družb znotraj vseh veroizpovedi o homoseksualnosti ne pogovarjajo, v 100 % pri pravoslavcih, v 90 % pri muslimanih, v polovici družin pri katolikih in ateistih. Le majhen odstotek nakazuje, da so v družinah in okolici katolikov in ateistov obkroženi z ljudmi, ki podpirajo homoseksualnost.

Pri anketi, ki so jo izpolnjevali starši, nam odgovor na sprejemanje homoseksualnosti, ponuja graf 10, kjer je prikazana reakcija staršev glede na otrokovo razkritje istospolne usmerjenosti. Tako ateisti kot katoliki bi svoje otroke sprejeli, jih razumeli na njihovi življenjski poti in jih podpirali. Majhen odstotek katolikov bi jim odsvetoval kazanje čustev v javnosti, ter bi jim prepovedal stike s partnerjem. Večina pravoslavcev bi svojim otrokom prepovedalo stike s partnerjem, tako meni tudi več kot 30 % muslimanov. Muslimani menijo, da je homoseksualnost nujno potrebno obravnavati in reševati v praksah psihologov, saj se jih je skoraj 70 % odločilo, da bi otroka peljali k psihologu.

Več kot polovico učiteljev, ki je izpolnjevalo vprašalnik je katoliške veroizpovedi, 40 % učiteljev je ateistov.

Učitelji bi istospolno usmerjenega učenca sprejeli in ga razumeli (80 %), nekaj več kot 10 % učiteljev bi učenca, ki bi mu zaupal istospolno usmerjenost, napotili v svetovalno službo. Nekaj manj kot 5 % bi učencem odsvetovalo kazanje istospolne usmerjenosti v šoli.

Hipoteza 3: Učitelji, starši in učenci ne poznajo oziroma se ne družijo z istospolno usmerjenimi ljudmi.

Hipotezo 3 lahko delno potrdimo, saj lahko iz grafov razberemo, da je več kot 60 % staršev odgovorilo, da pozna istospolno usmerjene ljudi, ki to javno priznavajo.

Prav tako več kot 70 % učiteljev pozna istospolno usmerjene ljudi, kar nakazuje, da imajo izkušnjo ali odnos s homoseksualci.

Pri učencih je odstotek manjši, učenci vseh razredov v večini ne poznajo istospolno usmerjenih ljudi. Vendar pa vsekakor ni nezanemarljiv podatek, da učenci vseh treh razredov v skoraj 20 % in več poznajo osebe, ki so istospolno usmerjeni in to javno priznavajo.

Hipoteza 4: Sprejemanje istospolnih porok se med mlajšimi in starejšimi razlikuje.

Hipotezo 4 lahko zavrnamo, saj iz grafa ankete staršev vidimo, da ateisti v celoti podpirajo istospolne poroke, med katoliki so mnenja deljena, vendar se jih več nagiba k podpori istospolnih porok, med pravoslavci in muslimani pa je odgovor o podpiranju istospolnih porok enoten, saj porok v 100 % ne podpirajo.

Učitelji so se v 90 % opredelili za istospolno poroko.

Učenci so se v podpiranju istospolne poroke ločili, podobno kot starši, po veroizpovedi. Večina katolikov, pravoslavcev in ateistov odobrava istospolno poroko medtem, ko skoraj 80 % muslimanov meni, da istospolne poroke ne odobrava. Učence smo razdelili v odobravanju

istospolnih tudi glede na spol. Več kot 80 % deklet odobrava istospolno poroko medtem, ko so se fantje razdelili na pol. Polovica jo odobrava in polovica ne.

Hipoteza 5: Učitelji imajo ob vseh oblikah dela z učenci profesionalen odnos.

Hipotezo 5 lahko v celoti potrdimo, saj bi več kot 80 % učiteljev učenca sprejelo in ga razumelo, nekaj več kot 10 % učiteljev bi učenca, ki bi mu zaupal istospolno usmerjenost napotili v svetovalno službo.

Učitelji sicer v 60 % menijo, da so osebna mnenja o razumevanju in podpori homoseksualnosti deljena ali pa se v več kot 30 % primerov o tem med seboj ne pogovarjajo. Več kot polovica učiteljev meni, da bi se morali v šoli o istospolni usmerjenosti več pogovarjati. Učitelji menijo, da to ne sme biti več tabu tema, da se je potrebno o tem pogovarjati z učenci, saj bi znanje zmanjšalo nestrpnost in homofobijo. Otroke je potrebno ozaveščati o sprejemanju drugačnosti. Istospolno usmerjeni so del našega življenja, sobivajo v našem času, tudi na naši šoli.

Hipoteza 6: Učenci so si izoblikovali svoje mnenje o homoseksualnosti.

Hipotezo 6 lahko delno potrdimo, skoraj 40 % učencev, tako muslimanov, ateistov in katolikov meni, da je njihovo mnenje različno od mnenja staršev. Več kot 30 % učencev ateistov in muslimanov se strinja z mnenjem staršev, nekaj manj odstotkov katolikov in še manj odstotkov pravoslavcev. Na spreminjanje odnosa do homoseksualnosti pri učencih, opredeljenih kot pravoslavci, kaže tudi podatek v zadnjem stolpcu, saj ima polovico učencev drugačno mnenje od staršev.

Le majhen odstotek učencev meni, da lahko na njihovo mnenje vpliva mnenje učiteljev. Največ pravoslavcev in muslimanov bi prisluhnilo učiteljem, manj katoliki in še manj ateisti. Morda so odgovori na to vprašanje kar pokazatelj šolske klime, odprtosti do drugačnosti.

Hipoteza 7: Tem o homoseksualnosti ni v učnih načrtih, zato se učitelji in učenci o tem ne pogovarjajo.

Hipotezo 7 lahko potrdimo, saj je 90 % učiteljev odgovorilo, da nima v učnem načrtu vsebin o različnih oblikah spolne usmerjenosti.

Hipoteza 8: Neznanje vzbuja nelagodje, nestrpnost in strah, zato si učenci želijo pogovorov o istospolni usmerjenosti ljudi, saj so takšni ljudje del družbe kateri pripadajo.

Hipotezo 8 lahko delno potrdimo. Grafi nam prikazujejo, da si učenci različnih veroizpovedi, v več kot 35 % (muslimani), ne želijo razgovora na to temo in malo pod 35 % tudi učenci

drugih veroizpovedi. Skoraj 40 % ateistov meni, da bi se morali o homoseksualnosti pogovarjati v šoli, sledijo še katoliki. Nad 30 % muslimanov in pravoslavcev meni, da je bolje, da se o tej temi ne pogovarjajo. Iz rezultatov lahko sklepamo, da je skoraj 40 % učencev nelagodno govoriti o tej temi. Dekleta želijo v šoli več izvedeti o različnih spolnih usmerjenostih kot fantje, iz česa lahko sklepamo določeno nezrelost pri fantih in nelagodje ob sprejemanju teme.

Učenci (v večini so bili to odgovori deklet), ki so se odločili za odgovor, da potrebujemo več znanja, so navedli, da je to tabu tema, da vedo premalo, da bi se s seznanitvijo zmanjšala nestrpnost in stigmatizacija in da bi se naučili spoštovati LGBT osebe, ker so takšni sošolci med njimi in so deležni nesramnosti in psihičnega nasilja sošolcev. Radi bi se naučili, da to ni nekaj nezdravega in sramotnega, da smo vsi predvsem ljudje. Učenci menijo, da imajo premalo znanj in priložnosti za pogovor na temo homoseksualnosti.

Učenci, ki so se odločili za odgovor, da ne potrebujejo dodatnih znanj, menijo, da to ni stvar za pogovore, da je homoseksualnost nezdrava in ogabna in da ni njihova stvar. Menijo, da je škoda zgubljanje časa za takšne pogovore, da se vse lahko prebere na spletu. Nekatere to jezi in se ob tem počutijo neudobno, vzbuja jim nelagodje in v določenih primerih strah.

3.3 SAMOEVALVACIJA RAZISKOVALNIH METOD IN RAZISKOVALNEGA DELA

Menimo, da smo pri svojem raziskovalnem delu uporabili veliko raznolikih metod. Posebej bi izpostavili metodo intervjujev, saj nas je ta vzpodbudila k raziskovanju in nam potrdila verodostojnost teoretičnih izhodišč, ki smo jih našli v strokovni literaturi.

Veliko časa smo namenili sestavi anketnega vprašalnika, da bi nam anketiranci odgovorili čim bolj verodostojno, saj so le taki podatki koristni za raziskavo.

Za dejansko stanje smo izvedli anketo med vrstniki, učitelji in starši, pridobljene podatke pa obdelali in prikazali v stolpičih.

Za širši pogled na zastavljeno raziskovalno vprašanje smo prebrali veliko poljudne literature, kar je razvidno iz zbirke literature ob koncu raziskovalne naloge. Ogled filma (Z ljubeznijo Simon) nam je pripomogel k razumevanju homoseksualnih oseb.

Z intervjuji homoseksualnih oseb smo pridobili osebne izkušnje v življenje istospolno usmerjenih oseb. Razjasnili so nam kar nekaj dilem.

Pri obdelavi podatkov nam je v veliki meri koristilo znanje, ki smo si ga pridobili na tehniškem dnevu na začetku šolskega leta in je bil posvečen učenju oblikovanja grafov in preglednic, ter urejanju besedil.

Mentorice so nam ob tem nudile podporo, saj nam je obdelava podatkov in njihova interpretacija predstavljala najzahtevnejši del naloge.

Zavedamo se, da je naloga obširna, saj njena uveljavitev kar kliče po obravnavi teme med mladimi. K raziskavi nas je vodil osebni interes in opazovanje prijateljev, ki se soočajo z razkritjem, iskanjem samega sebe in nelagodjem, ki ga ob tem občutijo. Predvsem pa, da ne bi ob tem ostali osamljeni in negativno izpostavljeni med ljudmi, ki so jim najbližji.

Veseli nas, da je na voljo veliko literature, institucij in dogodkov, kamor se lahko LGBT osebe obrnejo. Prav tako je zaznati počasne, a velike premike v zakonodaji in širšem družbenem interesu v slovenskem prostoru.

4 SKLEP

Dokler bodo zaradi družbenih norm, ki z zakoni, večinoma, podpirajo heteroseksualna razmerja, istospolna partnerstva zaznamovana s številnimi predsodki, bo govorjenje ali pisanje o istospolni usmerjenosti zgolj intimno dejanje, kapljica v morje.

Govor o homoseksualnosti je potrebno pripeljati v šolske učilnice in predavalnice. Pozorni moramo biti na opazke in žaljivke, na sovražni govor in nanje moramo tudi primerno odreagirati. Zaželeno je tudi osebna izkušnja z osebo, ki je identificirana kot LGBT, saj je dokazano, da osebna izkušnja pomaga razbijati stereotipe in predsodke. Vse to so namreč majhni koraki, s pomočjo katerih lahko spreminjamo miselne sheme ljudi in s pomočjo katerih lahko razbijamo stereotipe in predsodke. Le s konkretnimi aktivnostmi bomo prispevali k izgradnji šole, kot inkluzivno naravnane institucije, torej institucije, ki bo vključevala in omogočala participacijo vseh.

Pri učiteljih pa je pomembno (ne glede na osebno stališče), da morajo ravnati v skladu z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah oziroma splošno deklaracijo o človekovih pravicah. Končno pa so učitelji tisti, ki poleg staršev, učijo osnove, na katerih bodo učenci oblikovali svoja stališča in tako kasneje gradili svoja življenja.

Homoseksualnost je le ena od oblik ljubezni, kakor pravi neka stara slikanica. Ljubezen pa je sreča najboljše oblike.

5 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Naša naloga je le drobec v procesu sobivanja ljudi na našem planetu. Menimo pa, da čeprav le kamenček, pripomore k trajnostnemu razvoju odnosov v družbi. Brezpredmetno je predalčkanje ljudi glede na to, s kom si delijo svojo posteljo. Edina zares pomembna kategorija je posameznik. Najbolj ironično je morda spoznanje, da je »drugačnost« istospolnih odnosov, samo v njihovi potrebi po legitimaciji pred »normalno« družbo. Konec koncev smo namreč vsi ljudje, ki »si želimo ljubiti in biti ljubljene, prav vsi in vsak posebej, tu ni nihče drugačen«.

6 VIRI IN LITERATURA

6.1 KNJIŽNI VIRI

- KUHAR, R., (2001) Mi, drugi. Ljubljana: založba Škuc.
- KUHAR, R. (2003) Medijske podobe homoseksualnosti: analiza slovenskih tiskanih medijev od 1970 do 2000. Ljubljana: Mirovni institut.
- KOŠIR, M. (2010) Drugačna razmerja. Ljubljana: Mladinska knjiga
- SULLIVAN, A. (2008) Domala normalen. Argument o homoseksualnosti. Ljubljana: založba Krtina.
- Ustava Republike Slovenije. Uradni list Republike Slovenije 33/1991. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=61579&part=u&highlight=ustava#!/Ustava-RepublikeSlovenije> (12.06.2014).
- ŠVAB, A. in KUHAR, R. (2005) Neznosno udobje zasebnosti : vsakdanje življenje gejev in lezbijk. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- SILVERSTEIN, C. in PICANO F. (2008) Radosti gejevskega seksa. Ljubljana: založba Škuc.
- TRATNIK, S. (2004) Lezbična zgodba – literarna konstrukcija seksualnosti. Ljubljana: založba Škuc.
- ALBERTALLI, B., (2019) Z ljubeznijo, Simon. Tržič: založba Učila International.
- WALKER, K., (2006) Peter. Ljubljana: založba Škuc
- BACH, T., (2007) Punca z Marsa. Ljubljana: Karantanija
- HIRSCHER, P., (2004) Samo za dekleta: vse kar bi rada vedela o odraščanju, ljubezni in spolnosti. Tržič: Učila International
- MAL, V., (2009) Napačna odločitev. Ljubljana: založba Škuc
- GUIBERT, H., (2007) Nor na Vincenta. Ljubljana: založba Škuc
- RIJAVEC, S., (2002) Srce in ljubezen: psihologija ljubezni. Ljubljana: Mladinska knjiga
- CHUSITA, F.F. (2018) To ni knjiga o seksu. Medvode: Malinc
- WEBER, U., (2009) Vse o spolnosti. Za fante. Tržič: Učila International
- PETERS, J. A. , (2006) Daleč od Xanadu. Ljubljana: Grlica
- VIDMAR, J., (2005) Fantje iz gline. Ljubljana: Mladinska knjiga

- MAGIĆ, J., (2012) Prebijmo molk!: priročnik za učitelje pri uvajanju razprave o homoseksualnosti in homofobiji v srednji šoli. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra
- PAN, M., (2007) Ljubezen je ljubezen. Priročnik za učenje in razumevanje človekovih pravic na osnovi spolne identitete ter spolne usmerjenosti. Ljubljana: Amnesty International Slovenije

6.2 SPLETNI VIRI

- https://legebitra.si/wp-content/uploads/2016/01/RAZISKOVALNO_POROCILO_socioloska_raziskava.pdf (pridobljeno: 19. 10. 2019)
- http://www.ljubljana.pride.org/wp-content/uploads/2018/11/Vsakdanje-%C5%BEivljenje-mladih-LGBTIQ-oseb_eknjiga.pdf (pridobljeno: 18.10. 2019)
- https://centerslo.si/wp-content/uploads/2017/06/SSJLK-53_Kuhar.pdf (pridobljeno: 18.10. 2019)
- https://www.dkps.si/fileadmin/user_upload/vsebina/vzgoja/vsebine/V_45__7-9__Cukjati.pdf (pridobljeno: 18.10. 2019)
- <http://www.dih.si/zanimivo/2017/zakaj-obstaja-homoseksualnost> (pridobljeno 28.10.2019)
- <https://govori.se/zanimivosti/6-zastarelih-mitov-o-homoseksualnosti-ki-jim-mnogi-se-vedno-verjamejo/> (pridobljeno 19. 10. 2019)
- https://www.google.com/search?source=hp&ei=TAG3XdTMENKnrgTkpLmgCg&q=homoseksualnost&oq=homoseksualnost&gs_l=psy-ab.12...1411.7764..10053...0.0..0.148.1802.1j14.....0....1..gws-wiz.....0i131j0j0i10.OYt01lojEcc&ved=0ahUKEwjUorj8mr_lAhXSk4sKHWRSDqQ4dUDCAo (pridobljeno 19.10.2019)
- <https://www.rtvsllo.si/svet/homoseksualnost-ni-vec-oznacena-kot-bolezen-a-je-se-vedno-tabu/308994> (pridobljeno 28.10.2019)
- <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201604078.pdf> (pridobljeno 27.10.2019)
- http://www.fuds.si/sites/default/files/dipl._nal._odnos_slo._druzbe_do_homoseksualnosti_neza_jursic_koncna.pdf (pridobljeno 18.10.2019)
- <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/benko-jasna.pdf> (pridobljeno 18.10.2019)

- https://www.bistra.si/images/raziskovalne-naloge/2013/Kako_dijaki_%C5%A0olskega_centra_Ptuj_sprejemajo_homoseksualnost.pdf (pridobljeno 19.10.2019)
- https://www.bistra.si/images/raziskovalne-naloge/OBRAZI_MAVRICE.pdf (pridobljeno 19.10.2019)
- https://zpm-mb.si/wp-content/uploads/2016/01/O%C5%A0_Sociologija_Odziv_druzbe_na_homoseksualnost.pdf (pridobljeno 19.10.2019)
- http://www.prvagim.si/modules/uploader/uploads/system_menu/files_system/RN_Istospolnost_skozi_o_i_mladostnikov.pdf (pridobljeno 19.10.2019)
- http://www.fuds.si/sites/default/files/fuds_bosnak_katja_magistrska_naloga.pdf (pridobljeno 28.10.2019)
- https://legebitra.si/wp-content/uploads/2016/11/Homofobija-na-na%C5%A1i-%C5%A1oli_slo_final.pdf (pridobljeno 28.10.2019)
- http://www.fuds.si/sites/default/files/dipl._nal._odnos_slo._druzbe_do_homoseksualnosti_neza_jursic_koncna.pdf (pridobljeno 19.10.2019)
- https://www.google.com/search?source=hp&ei=kBW3XZ7tMIHHrgTHjLnIDg&q=HOMOSEKSUALNOST+IN+%C5%A0OLA%3A+RAZVIJANJE+INKLUZIVNEGA+%C5%A0OLSKEGA+PROSTORA+ZA+ISTOSPOLNO+USMERJENE+MLADOSTNIKE&oq=HOMOSEKSUALNOST+IN+%C5%A0OLA%3A+RAZVIJANJE+INKLUZIVNEGA+%C5%A0OLSKEGA+PROSTORA+ZA+ISTOSPOLNO+USMERJENE+MLADOSTNIKE&gs_l=psy-ab.12...4694.4694..5880...0.0..0.0.0.....0....2j1..gws-wiz.....0.&ved=0ahUKEwie9cKmrr_lAhWBo4sKHUdGDukQ4dUDCAo (pridobljeno 19.10.2019)
- [http://pefprints.pef.unilj.si/1437/1/Ogulin%2C_T._\(2013\)._Stali%C5%A1%C4%8Da_\(bodo%C4%8Dih\)_razrednih_....pdf](http://pefprints.pef.unilj.si/1437/1/Ogulin%2C_T._(2013)._Stali%C5%A1%C4%8Da_(bodo%C4%8Dih)_razrednih_....pdf) (pridobljeno 19.10.2019)
- <https://www.dnevnik.si/1042734113> (pridobljeno 7.12.2019)

7 PRILOGE

7.1 INTERVJUJI

7.1.1 INTERVJU Z MARTINO IPŠO

Kakšni so vaši spomini na otroštvo, šolske klopi srednjo šolo?

»Takrat mi seveda ni bilo nič jasno, zdaj ko gledam nazaj so mi stvari jasne, da sem prej zbiralala igrače, ki se bi prej fantki igrali z njimi, že zaradi tega, ker so mi bile veliko bolj zanimive, fantje so izdelovali meče in frače in lovili stvari, med tem, ko pa se je od punc pričakovalo, da se bodo igrale trgovino, ti daš meni en kamen, jaz dam tebi dva listka in to se igramo šest ur. In to je bilo meni zelo, zelo dolgočasno. Zato sem večinoma bila v družbi fantkov, ker je bilo to veliko bolj zanimivo. V osnovni šoli sem že slutila, da je nekaj drugače, sicer se s tem nisem preveč ukvarjala, sem samo vedela, da ne čutim istih stvari, kot moje prijateljice, ko so govorile o tem, kaj čutijo do fantov, nisem mela tega občutka nikoli, bila sem kot zatreskana v nekatere, v bistvu sem si jih bolj izbrala kot so to storile druge, ker pač v nekoga moraš biti, potem si pač enega izbereš, ampak mislim, da mi je že v srednji šoli, čez čas postajalo jasno, da sem drugačna na nek način«.

Kako ste se takrat odzvali?

»V bistvu sem to jaz sama pri sebi jemala kot nek eksperiment, jaz sem potem ugotovila, da kar nekaj nas je bilo takih, da smo začeli s tem, a mogoče sem pa biseksualka, mogoče so mi pa vseč fantje in punce, ker se mi je zdelo to bolj spremenljivo, to sam sebi govoriš, potem čez čas, sem pa ugotovila, da so mi res samo punce vseč. Potem pa prva oseba kateri sem povedala je bila socialna delavka. Jaz sem takrat delala kot prostovoljka in seveda to je bilo prvič, da sem jaz to povedala na glas neki odrasli osebi in to je bila ta socialna delavka in mislim, da je meni takrat zelo pomagalo ravno to, da se je ona nenormalno kul odzvala, normalno. Bila je izobražena, vedla je kako se odzivati na te situacije in je potem, seveda se odzvala na najboljši možni način, ker mene je pač bilo strah povedat staršem in sem od nje nekako iskala potrditev ali pa na nek način, nasvet, kako bi jaz lahko to povedla in zaradi tega, ker je ona bila tako kul, mi je bilo potem toliko lažje«.

Kako ste se takrat počutili ko ste začutilo to naklonjenost?

»Nenavadna izkušnja, sprva sem to jemala zelo ležerno, na nek način malo izolirano, zaradi tega, ker jaz sem bila iz Ptuja in bila sem prepričana, da sem jaz edina lezbijka v Sloveniji, to sem jaz in to sem zdaj ugotovila, da to ni tak. Počutiš se malo izolirano, počutiš se kot nek eksperiment, ker te vsaka punca, ki raziskuje svojo spolno usmerjenost misli, da si ti lahko tarča

njene pozornosti ali pa kaj takega, to tudi ni najljubša faza, ker takrat se je bistveno manj govorilo o tem, tudi bistveno manj likov je bilo prisotnih, pa tudi ne spomnim se, da bi v šoli sploh govorili o tej možnosti, da ti je nekdo istega spola lahko všeč. In sem se počutila malo izolirano zaradi tega«.

Komu ste se lahko zaupali?

»Prva je bila ta socialna delavka, potem so bili prijatelji, šele pozneje so bili starši«.

Kako so vas pa sprejeli, predvsem starši?

»Od začetka mislim, da je bil šok, jaz sem se seveda stvari lotila popolnoma napačno. Moji so precej tradicionalni in res nisem vedela, kako bodo odreagirali, sem pa bila vedno tudi precej uporniška, no, po tem sem bila znana, prvič, ko sem res začutila, da je to to, ko sem se zaljubila v eno punco iz tujine in sem šla k njej. In to je bilo na nek način kako so to starši potem zvedeli, zaredi tega, ker me ni bilo. In, ko sem prišla nazaj, smo meli pogovor in to je bilo v bistvu zelo lep trenutek, ker je ata rekel, kako je moralo meni biti hudo, da sem mislila, da mu tega ne morem povedati, kako je mene moglo to težiti, da sem zbrala tak način in ja, seveda, tudi bilo to prilagajanje za njiju, moramo vedeti, da to ni nekaj lahkega, jaz verjamem, da je velik šok. Jaz sem imela srečo, da so to predelali, na nek način, smo meli vmes še kake take stvari, ko smo se morali pogovoriti ali pa reči, glej, ne se sekiraj kaj si drugi mislijo, ker tak kot sem rekla je tudi za njiju bil to velik šok. Samo zdaj smo pa v redu, jaz sem ena od tistih, ki majo srečo, ni pa za vse tako«.

Ste o tej temi kdaj slišali v šoli pri kakšni učni uri?

»Ne spomnim se, če smo se, res ne spomnim«.

Ali menite, da je ta tema pri večini odraslih še vedno tabu?

»Ja! Jaz mislim, da je še vedno, imamo občutek, da če se o tem pogovarjamo, da ne obstaja in potem lažje to daš pod preprogo in potem lažje rečeš, mogoče pa bo minilo in pač se potem o tem ne govori. Jaz ne vem, zakaj zdaj ljudje mislijo, da če se bomo zdaj enkrat pogovarjali o tem, bodo vsi postali lezbijke in geji in mislim, da je nujno, da bi se več pogovarjali o tem«.

Menite, da je odnos družbe diskriminatoren?

»Družba je izredno širok pojem, jaz ne bi hotela generalizirati, ker jaz sem po nekod dobila izjemo pozitivne odzive in iz okolice kjer živim in bi delala krivico, če bi rekla, da je diskriminatorna. Sem toliko starejša, da vidim razlike od prej pa do zdaj in mislim, da smo naredili ogromne korake, mislim, da je treba dati potrditev temu, da se je naredilo veliko premikanja, recimo, tak pogovor, kot ga imava zdaj midve, ne bi bil možen še nekaj let nazaj, da bi se v šoli sploh govorilo o tej temi, kaj šele, da bi se delali takšni projekti. Tako, da smo veliko napredovali, zagotovo je treba še veliko stvari narediti, absolutno diskriminacija še

vedno je na določenih področjih je pa res, da se jaz poskušam ne toliko ukvarjat z njo, tisti ljudje, ki me ne marajo zaradi tega, mogoče tudi niso ljudje, katerih potrditev potrebujem«

Ali imate občutek, da vas po mestu spremljajo neodobravajoči pogledi?

»Jaz mislim, da nas vse spremljajo neodobravajoči pogledi, kako si oblečen ali si suh, predebeli, previsok ali imaš očala, nimaš očal,... lahko, da me spremljajo, ampak kot sem rekla, jaz malo živim v svojem svetu, mislim da je to problem, ja ali se srečam kdaj z ljudmi, ki so absolutno proti in mi to tudi pokažejo, v redu, ampak to je njihov problem ne moj«.

Kakšno mnenje pa imate vi sami o sprejemanju homoseksualnosti v slovenskem prostoru?

»Kot sem že prej omenila, mislim, da se spreminja, da se trudimo, da delamo na tem, da se govori o tem, kar je zelo pomembno, jaz še vedno mislim, da težje sprejemamo geje kot pa lezbijke, da je to še vedno velik problem, tako da je treba omeniti, da so tu še številne druge skupine, ki pa tudi rabijo našo podporo tako, da mislim, da je še veliko za delat, da so taki projekti kot je ta, taki pogovori, take stvari, zelo pomembni«.

Ali se družite v milnem mehurčku (torej v družbi ljudi ki jih dobro poznate in vas sprejemajo takšno kod ste)?

»Ne vem. Jaz imam takšen poklic, da se moram družiti z vsemi, absolutno pa imajo moji najbližji prijatelji podobne vrednote kot jaz, drugače ne bi bili moji najbližji prijatelji. Kar pa ne pomeni, da se izogibam drugih ljudi, ki majo mnenje, ki ni isto mojemu. Absolutno ne, jaz sem na odru in se tam srečujem z vsemi, tudi na odru prosto govorim o tem, kdo sem in kaj sem tako, da kaj se tega tiče, sem okrog mnogih ljudi, tako, da nisem samo v milnem mehurčku, ampak kot sem rekla, najožji krog je definitivno moj«.

Ali menite, da bi učitelji v šoli lahko opozorili na strpnost do homoseksualnosti?

»Menim, da bi bilo potrebno govoriti o strpnosti do vseh manjšin, ne sedaj, jaz sem ta manjšina, zdaj me samo ta zanima. Mislim, da je to zelo pomembno, mislim, da je treba paziti, kako se obnašamo do najšibkejših v družbi, to govorim o vsaki diskriminaciji tudi do starejših in podobnega in mislim, da se o strpnosti treba absolutno pogovarjati na vsakem področju. Ker jaz menim, da je vrednost družbe, da vidimo kako se obnašamo do tistih, ki so najšibkejši v družbi. In potem nam to pokaže, kakšni smo mi in menim, da so ti pogovori najboljši, ko smo mlajši, ker potem je težko spremeniti mnenje nekoga, ki ima že zakoreninjeno zadnjih 30 let«.

Kakšno pa je vaše sporočilo za mlade?

»Sporočila bi jim, da niso sami, da je veliko podpornih skupin, ki jih podpirajo, da je veliko ljudi, ki jih bodo razumeli. In, da so vedno nekje ljudje, ki jih bodo razumeli in jim bodo pomagali. Meni, recimo, je takrat dosti pomenilo to, da sem slišala, da nisem sama«.

Kakšno pa je vaše sporočilo za odrasle (starše)?

»Da so to še vedno isti otroci, kot so bili prej, predno so jim to povedli, da so to popolnoma isti ljudje, z popolnoma istimi željami, istimi strahovi, no, mogoče le z malo večjimi strahovi, ker se bojijo neodobravanja sveta. In da to ni pot, ki so si jo izbrali, to je pot, ki je izbrala njih, zaradi tega, ker ta pot je veliko težja, in veliko lažje jim bo, če boste vi z njimi, zaradi tega, ker hoditi sam po tej poti je izjemno, izjemno težko, lahko je boleče, ampak, če boste zraven vi starši, da boste razumeli, da je to isti otrok, pol se ni ničesar za bat«.

Kaj bi nam povedali o paradi ponosa je to dobra oblika prepoznavnosti in temelj strpnosti do homoseksualcev?

»Mnenja glede parade ponosa, so izredno razdvojena, treba je pogledat od kod izhaja in je zaradi tega zelo pomembna, zaradi tega, ker pripomore k vidnosti. Jaz mislim, da največji problem imamo mi v Sloveniji, ker imam občutek, da je to taki mali procent prebivalstva, to pa res ni, nas je veliko, sicer, takrat se razume, takrat se fokusira ravno na tiste, ki takrat najbolj izstopajo na tej paradi, ampak v paradi so tudi učiteljice, zdravnice, zobozdravniki,... vsi, s katerimi smo ljudje v stiku vsak dan in je pomembno. Jaz si želim še, da bi na parado prišli, ne samo tisti, ki so spolno usmerjeni, ampak tudi njihovi starši, njihovi prijatelji in to, ker ko bi enkrat na ceste prišlo nas 50-100.000 bi pa politiki že rekli, čakaj malo, to pa je že taka skupina, ki je ne moremo zanemarjati, ker navsezadnje pri politiki se gre za število volivcev in za redko kdaj kaj koli drugega. Tako, da parada ponosa je pomembna, jaz samo želim, da bi to postal praznik vseh, tako kot v bistvu v tujini že je, kjer pač pridejo vsi ljudje in se imajo fajn in s tem pokažejo da podprejo in s tem dajo neko ljubezen«.

7.1.2 INTERVJU Z ANONIMNIM ODRASLIM

Kakšni so vaši spomini na otroštvo, šolske klopi, srednjo šolo?

»Večinoma precej prijetni, z izjemo prvega letnika srednje šole, polni družabništva, branja in raziskovanja«.

S kom ste se najraje družili, kakšne igre igrali?

»Najraje sem se družil s prijateljicami, s katerimi smo igrali namizne igre, pantomimo, se skrivali ali v gozdu gradili "bunkerje"«.

Kdaj ste začutili naklonjenost do istega spola?

»Čustva sem razvil do osebe istega spola že v vrtcu (ne do istega spola), vendar takrat še nisem razumel čustev, ki sem jih doživljal«.

Kako ste se takrat odzvali?

»V zgodnjem obdobju (vrtec) precej neobremenjeno, šele kasneje, po koncu prve triade OŠ, sem se naučil, da marsikdo v družbi na homoseksualnost gleda postrani, takrat sem verjetno razvil "sram", ki je vodil v skrivanje mojih čustev do oseb istega spola«.

Kakšne spremembe ste začutili v svojem telesu?

»Skozi najstništvo ogromne pa vseeno normalne za istospolnega fanta«.

Kako ste se takrat počutili, ko ste začutili naklonjenost do istega spola?

»Čudovito, ko začutim naklonjenost, sem vedno srečen in vesel, da sem spoznal nekoga čudovitega«.

Komu ste se lahko zaupali?

»Priateljicam, sčasoma družini in širši družbi«.

Kako so vas sprejeli (predvsem starši)?

»Razen nekaj izjem, so me večinoma vsi dobro sprejeli ali pa jim to sploh ni bila pomembna informacija«.

Ste o tej temi slišali kdaj v šoli, pri kakšni učni uri?

»Šele v srednji šoli, pri sociologiji na lastno pobudo«.

Ali menite da je ta tema pri večini odraslih še vedno tabu?

»Ne, vsekakor ni več tabu, mislim pa, da je večina odraslih premalo informirana o homoseksualnosti, biseksualnosti ali transpolnosti«.

Menite da je odnos družbe do homoseksualcev diskriminatoren?

»Mislim, da bi z vprašanjem na odgovor naredil nov stereotip. Mislim, da se vsak posameznik, ki je homo ali biseksualen, na svoj način znajde v svetu in ima odnose po svojih merilih«.

Ali imate občutek, da vas po mestu spremljajo neodobravajoči pogledi?

»Ne«.

Kakšno je vaše mnenje o sprejemanju homoseksualnosti v slovenskem prostoru?

»Mislim, da ni pomembno kaj meni družba, vsak človek ima nalogo spoštovati sočloveka in menim, da je neprimerno tehtati kakšen je odziv javnosti na to«.

Ali se družite v »milnem mehurčku« (v družbi ljudi, ki jih dobro poznate in vas sprejemajo takšno kot ste?)

»Tudi«.

Ali menite, da bi nas učitelji v šoli lahko opozorili tudi na strpnost in upoštevanje do homoseksualnosti?

»Menim, da bi morale teme, kot so homoseksualnost, biseksualnost in transspolnost, biti del učnega načrta, saj so ne dvomljivo teme, s katerimi se mladi srečujemo med odraščanjem.

Verjamem, da bi to izboljšali informiranost ljudi in posledično vodilo k manj nestrpnosti. Nestrpnost izvira iz neznanja«.

Kakšno je vaše sporočilo za mlade?

»Vsak človek je enota zase«.

Kakšno je vaše sporočilo za odrasle?

»Enako«.

Kaj počnete danes?

»Sem oblikovalec in pesnik, uživam v raziskovanju vsakdana s svojim partnerjem«.

Kaj bi nam povedali o Paradi ponosa? Je to dobra oblika prepoznavnosti in temelj strpnosti do homoseksualcev?

»Parada ponosa je zgodovinsko izjemno pomembna za človekove pravice, ne zgolj LGBT+ skupnosti, ampak tudi rasne pravice in pravice žensk. V sodobnem času ima bolj praznični pridih, v preteklosti pa je bil to pravi protest za človekove pravice. Na dan parade ponosa se spomnimo na te boje«.

Kam naj se mladi obrnejo, komu naj se zaupajo, da se bodo počutili »dobro v svoji koži«?

»Staršem, prijateljem, različnim društvom in svetovalcem. Odsvetujem internet.

Hvala za pogovor in iskrenost«.

7.1.3 INTERVJUI Z UČENCI

Daniella, 16 let

Kdaj si začutila naklonjenost do istega spola?

»Od kar pomnim oziroma, v bistvu je bila to edina privlačnost, ki sem jo čutila kot otrok, ki vstopi v puberteto, ko začne čutiti neko privlačnost do nekoga v ljubezenskem smislu«.

Kako si se takrat odzvala?

»Glede na to, da sem vzgojena v družini, kjer je bil to tabu oziroma je bilo to zelo narobe, negativno, saj takrat še nisem vedela, da je to normalno, zato se mi zdi, da je zelo pomembno v kakšnem okolju je otrok vzgojen«.

Komu si se takrat zaupala?

»Nobenemu, prva oseba, ki je takrat za mene vedela, je bila moja prva punca«.

Kako so pa odreagirali tvoji starši, oziroma kdaj si se jim uspela zaupati?

»Staršem se nikoli nisem ravno zaupala, povedla sem jim en božič, ne spomnim se kateri mislim, da nekje 2, 3 leta nazaj. Napisala sem jima pismo, oče tega ni sprejel, mama je postala odprta do tega, z njo lahko dokaj sproščeno pogovarjam«.

Kako se odzivaš danes?

»Potem, ko sem spoznala prijatelja, geja, sem začela dojemati, da to ni nekaj napačnega, ampak da je to okej. V njem sem našla vzornika, ki mi je veliko pomagal, da sem sprejela sebe in na prihodnost sedaj gledam bolj pozitivno«.

Kristijan, 14 let

Kdaj si začutil naklonjenost do istega spola?

»Že kot majhen deček sem imel najboljšega prijatelja, ki sem ga nadvse rad objemal, se ga dotikal, bil bi najraje ves čas z njim. Ničesar drugega nisem poznal o sebi kot to, da sem bil rad ves čas v njegovi družbi. Vesel sem bil, ko se mi je nasmehnil ali mi naklonil pozornost med ostalimi otroki, ki smo se igrali skupaj. Šele kasneje, mogoče dve leti nazaj, sem se začel počutiti v slačilnici, pred telovadbo nelagodno, saj mislim, da sem se kar vznemiril ob pogledu na kakšnega sošolca. Počutil sem se zelo neprijetno, bilo mi je nerodno. Strah me je bilo, da me bodo sošolci zafrkavali, če bo kdo opazil mojo rdečico in moj pogled«.

Kako si se takrat odzval?

»Mislil sem, da je z menoj nekaj narobe. Začel sem iskati odgovore na spletu in na blogih. Počutil sem se slabo, saj nikjer nismo o tem govorili, kot o nečem normalnem. Ne v družini, ne v šoli, med prijatelji pa so »pedri« bili fantje, ki si ne upajo česa, ki so drugače oblečeni ali pa na splošno, če je bil kak sošolec jezen na drugega. Ta vzdevek je na naši šoli, med fanti, zelo pogost. Sam sem se ob tem zelo slabo počutil, saj sem mislil, da me je kdo prepoznal«.

Komu si se takrat zaupal?

»Nikomur. Nisem hotel razočarati staršev, prijateljev. Iskal sem po spletnih straneh in našel nekaj kontaktov. Pisal sem si z nekaterimi fanti. Nisem pa čisto zaupal, saj nas vsi prepričujejo o pasteh interneta«.

Kako so se odzvali tvoji starši, oziroma kdaj si jim uspel zaupati?

»Za mojo drugačnost sem povedal le mami, ki mislim vsaj, me razume. Vem, da ji ni prav, saj sta starša pričakovala drugačno prihodnost zame. Sta zelo tradicionalna. Sem njun edini otrok. Res ne vem kako bo v prihodnosti«.

Kako se odzivaš danes?

»Sem devetošolec, poskušam biti neviden, da me ne bi drugi prepoznali in spoznali. Nisem še pripravljen na to, da bi se razkril. Mama misli, da je to le eno obdobje, ki bo minilo, ko bom srečal pravo punco. Vem, da ne bo tako. Žal«.

7.2 ANKETNI VPRAŠALNIKI

7.2.1 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE

ANKETA ZA UČITELJE

Pozdravljeni, sva [] in [] in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Ali je ljubezen res dovoljena vsem? & Vse ljubezni so enako lepe.

Prosiva vas za iskrene odgovore, saj boste s tem pripomogli k objektivnosti raziskave.

Hvala za sodelovanje

1. STAROST

_____ let

2. SPOL

Ženski

moški

3. Kaj ste po narodnosti?

a) Slovenec/ka

b) Bosanec/ka

c) Srb/inja

d) Albanec/ka

f) Drugo: _____

4. Kakšne veroizpovedi ste?

a) Katoliške

b) Pravoslavne

d) Muslimanske

e) Sem ateist/ka

5. Ali med vašimi prijatelji, znanci, kolegi, sorodniki katera oseba javno priznava istospolno usmerjenost?

da

ne

6. Ali ste že kdaj videli istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjena (držanje za roke, objemanje, poljubljanje)?

da

ne

7. Po čem bi prepoznali homoseksualca na ulici?

a) Po stilu oblačenja in stopnji urejenosti.

b) Po obnašanju in dri.

c) Po družbi, ki ga obkroža.

d) Nič od naštetega.

8. Kako ste se počutili oz. bi se počutili ob pogledu na istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjenja?

a) Ne bi me motilo.

b) Bil bi mi nelagodno, a tega ne bi izražal/a.

- c) Javni prostor bi zapustil/a.
- č) Rekel/a bi jima, naj prenehata, oziroma našel/a nekoga, ki bi ju ustavil.
- d) Drugo: _____

9. Ali odobravate poroko dveh oseb istega spola? Na kratko pojasnite svoje stališče.

da ne

10. Kaj bi storili, če bi vam učenec/-a zaupal/-a, da je istospolno usmerjen/-a?

- a) Odsvetoval/-a bi mu kazanje istospolne usmerjenosti v šoli.
- b) Bi ga/jo razumela in sprejela.
- c) Obvestil/-a bi starše.
- č) O tem bi obvestil/-a svetovalno službo.
- č) Drugo: _____

11. Kako se vam zdi, da učitelji naše šole dojemajo homoseksualce in kakšen je odnos do njih?

- a) Obkrožen/a sem s homofobi, ki homoseksualnost prezirajo in obsojajo.
- b) V našem kolektivu so mnenja o tem deljena.
- c) Obkrožen/a sem z ljudmi, ki podpirajo homoseksualce.
- d) O tem se ne pogovarjamo.

12. Ali na vaš odnos do homoseksualcev vpliva mnenje vaših kolegov?

- a) Seveda, strinjam se z njihovim mnenjem.
- b) Med drugim, čeprav to ni vodilni dejavnik.
- c) Ne, o tem imamo povsem različna mnenja.
- d) O tem se ne pogovarjamo.

13. Ali ste mnenja, da bi se v šoli morali več pogovarjati o homoseksualnosti?

- a) Da. Zakaj? _____
- b) Ne. Zakaj? _____
- c) Dovolj se pogovarjamo. Kje? _____
- d) Se sploh ne pogovarjamo.

14. Ali imate v učnem načrtu vsebine, ki omenjajo homoseksualnost?

Da Ne

15. Ali kdaj z učenci odprete temo o homoseksualnosti?

Da Ne

Če da, prosim opišite kdaj, na kakšen način

Če ne. Zakaj?

7.2.2 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE

ANKETA ZA UČENCE

Pozdravljeni, sva [] in [] in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Ali je ljubezen res dovoljena vsem? & Vse ljubezni so enako lepe.
Prosiva vas za iskrene odgovore, saj boste s tem pripomogli k objektivnosti raziskave.
Hvala za sodelovanje.

1. RAZRED

7. razred

8. razred

9. razred

2. SPOL

ženski

moški

3. Kaj si po narodnosti?

a) Slovenec/ka

b) Bosanec/ka

c) Srb/inja

d) Albanec/ka

f) Drugo: _____

4. Kakšne veroizpovedi si?

a) Katoliške

b) Pravoslavne

d) Muslimanske

e) Sem ateist/ka

5. Ali med tvojimi prijatelji, sorodniki ali sošolci katera oseba javno priznava istospolno usmerjenost?

da

ne

6. Ali si že kdaj videl/-a istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjena (držanje za roke, objemanje, poljubljanje)?

da ne

7. Po čem bi prepoznal/a homoseksualca na ulici?

- a) Po stilu oblačenja in stopnji urejenosti.
- b) Po obnašanju in drži.
- c) Po družbi, ki ga obkroža.
- d) Nič od naštetega.

8. Kako si se počutil/-a oz. bi se počutil/-a ob pogledu na istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjenja?

- a) Ne bi me motilo.
- b) Bilo bi mi nelagodno, a tega ne bi izražal/a.
- c) Javni prostor bi zapustil.
- č) Rekel/a bi jima, naj prenehata, oziroma našel/a nekoga, ki bi ju ustavil.
- d) Drugo: _____

9. Kaj bi storil/-a, če bi ti prijateljica/prijatelj povedal/-a, da je istospolno usmerjen/-a?

- a) Moj odnos do njega/nje se ne bi spremenil.
- b) Ostala bi prijatelja/prijateljici, a bi nanj/nanjo gledal/-a drugače.
- c) Prekinil/-a bi prijateljstvo.
- č) Drugo: _____

10. Ali odobravaš poroko dveh oseb istega spola? Na kratko pojasni svoje stališče.

da ne

11. Kako se tebi zdi, da tvoja okolica dojema homoseksualce in kakšen je odnos do njih?

- a) Obkrožen/a sem s homofobi, ki homoseksualnost prezirajo in obsojajo.
- b) V moji družbi so mnenja o tem deljena.
- c) Obkrožen/a sem z ljudmi, ki podpirajo homoseksualce.

12. Ali na tvoj odnos do homoseksualcev vpliva mnenje tvojih staršev?

- a) Seveda, strinjam se z njihovim mnenjem.
- b) Med drugim, čeprav to ni vodilni dejavnik.
- c) Ne, moji starši in jaz imamo o tem povsem različna mnenja.

13. Ali na tvoj odnos do homoseksualcev vpliva mnenje učiteljev?

- a) Seveda, strinjam se z njihovim mnenjem.
- b) Med drugim, čeprav to ni vodilni dejavnik.
- c) Ne, učitelji in jaz imamo o tem povsem različna mnenja.

14. Ali si mnenja, da bi se v šoli morali več pogovarjati o homoseksualnosti?

- e) Da. Zakaj? _____

- f) Ne. Zakaj? _____
- g) Dovolj se pogovarjamo. Kje? _____
- h) Se sploh ne pogovarjamo.

7.2.3 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA STARŠE

ANKETA ZA STARŠE

Pozdravljeni, sva [REDACTED] in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Ali je ljubezen res dovoljena vsem? & Vse ljubezni so enako lepe.
Prosiva vas za iskrene odgovore, saj boste s tem pripomogli k objektivnosti raziskave.
Hvala za sodelovanje.

1. STAROST

_____ let

2. SPOL

Ženski

moški

3. Kaj ste po narodnosti?

- a) Slovenec/ka
- b) Bosanec/ka
- c) Srb/inja
- d) Albanec/ka
- f) Drugo: _____

4. Kakšne veroizpovedi ste?

- a) Katoliške
- b) Pravoslavne
- c) Muslimanske
- d) Sem ateist/ka

5. Ali med vašimi prijatelji, znanci, kolegi, sorodniki katera oseba javno priznava istospolno usmerjenost?

da ne

6. Ali ste že kdaj videli istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjena (držanje za roke, objemanje, poljubljanje)?

da ne

7. Po čem bi prepoznali homoseksualca na ulici?

- a) Po stilu oblačenja in stopnji urejenosti.
- b) Po obnašanju in drži.
- c) Po družbi, ki ga obkroža.
- d) Nič od naštetega.

8. Kako ste se počutili oz. bi se počutili ob pogledu na istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja nagnjenja?

- a) Ne bi me motilo.
- b) Bilo bi mi nelagodno, a tega ne bi izražal.
- c) Javni prostor bi zapustil/a.
- č) Rekel/a bi jima, naj prenehata, oziroma našel/a nekoga, ki bi ju ustavil
- d) Drugo: _____

9. Ali odobravate poroko dveh oseb istega spola? Na kratko pojasnite svoje stališče.

da ne

10. Kaj bi storili, če bi vam otrok povedal, da je istospolno usmerjen/-a?

- a) Odsvetoval/-a bi mu kazanje istospolne usmerjenosti v javnosti.
- b) Bi ga/jo razumel/-a in sprejel/-a.
- c) Prepovedal/-a bi mu vse stike s partnerjem.
- č) Otroka bi peljal/a k psihologu.
- č) Drugo: _____

11. Kakšen odnos bi, po vašem mnenju, morali imeti učitelji na šoli do homoseksualnosti?

- a) Tega ne smejo podpirati.
- b) Morajo sprejemati vse oblike spolne usmerjenosti.
- c) Drugo: _____

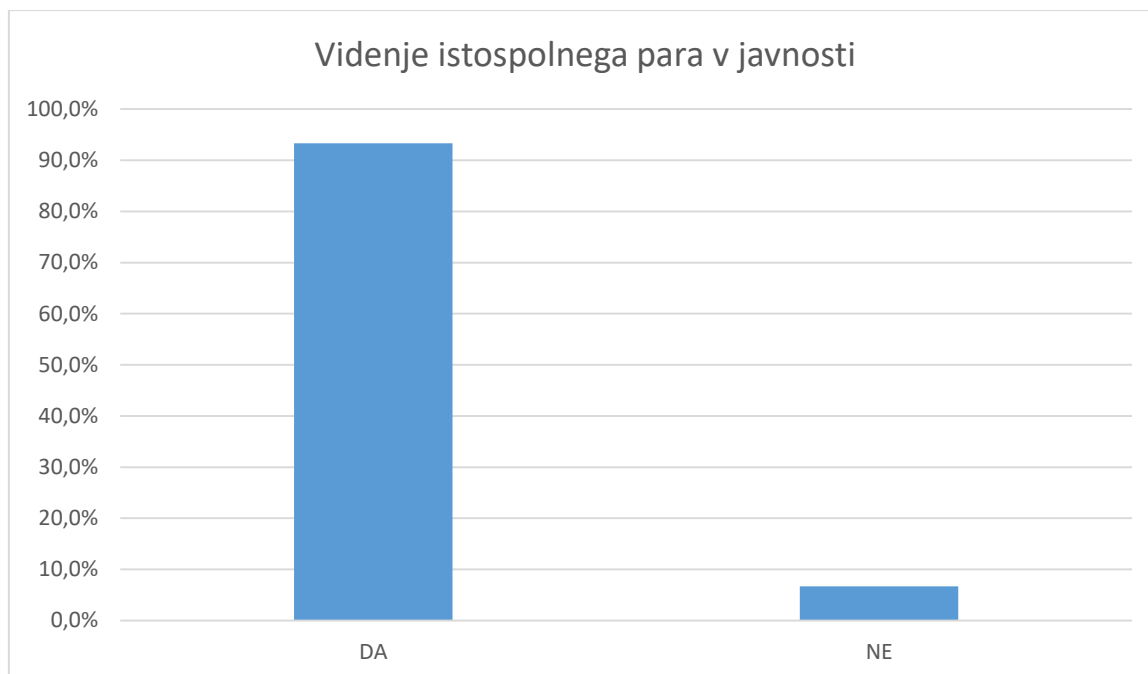
12. Ali ste mnenja, da bi se v šoli morali več pogovarjati o strpnosti do različnih spolnih usmerjenosti?

- 1. Da. Zakaj? _____
- 2. Ne. Zakaj? _____
- 3. Dovolj se pogovarjajo. Kje? _____
- 4. Se sploh ne pogovarjajo.

7.3 TABELE IN GRAFI

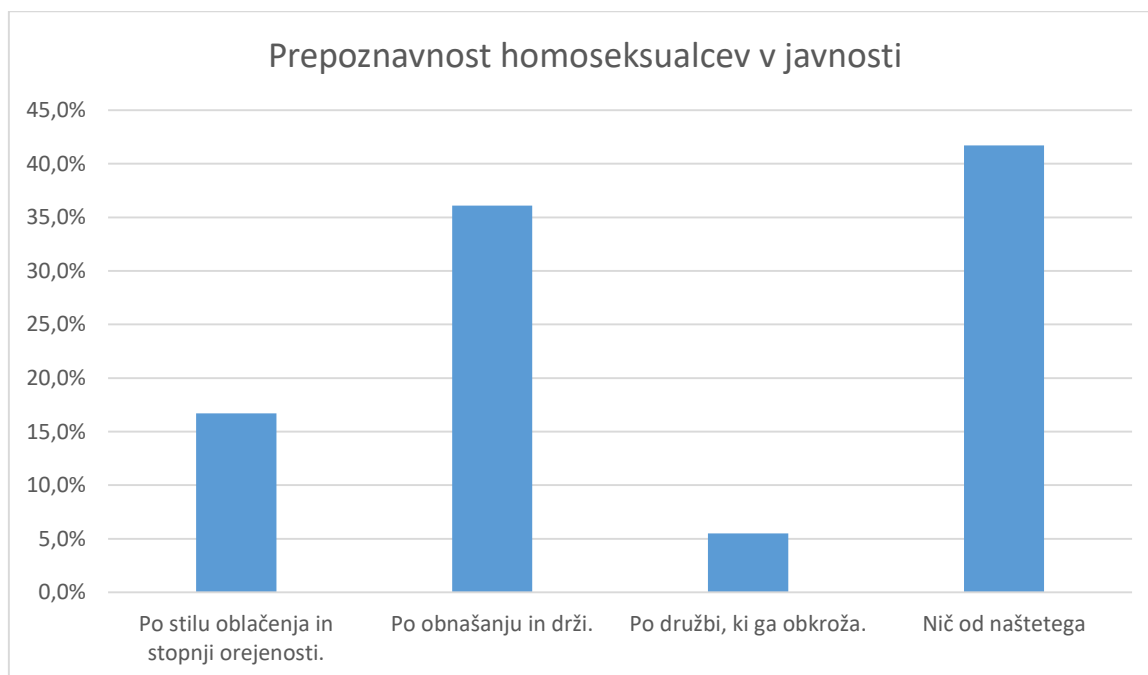
7.3.1 UČITELJI

Graf 35: Videnje istospolnega para v javnosti

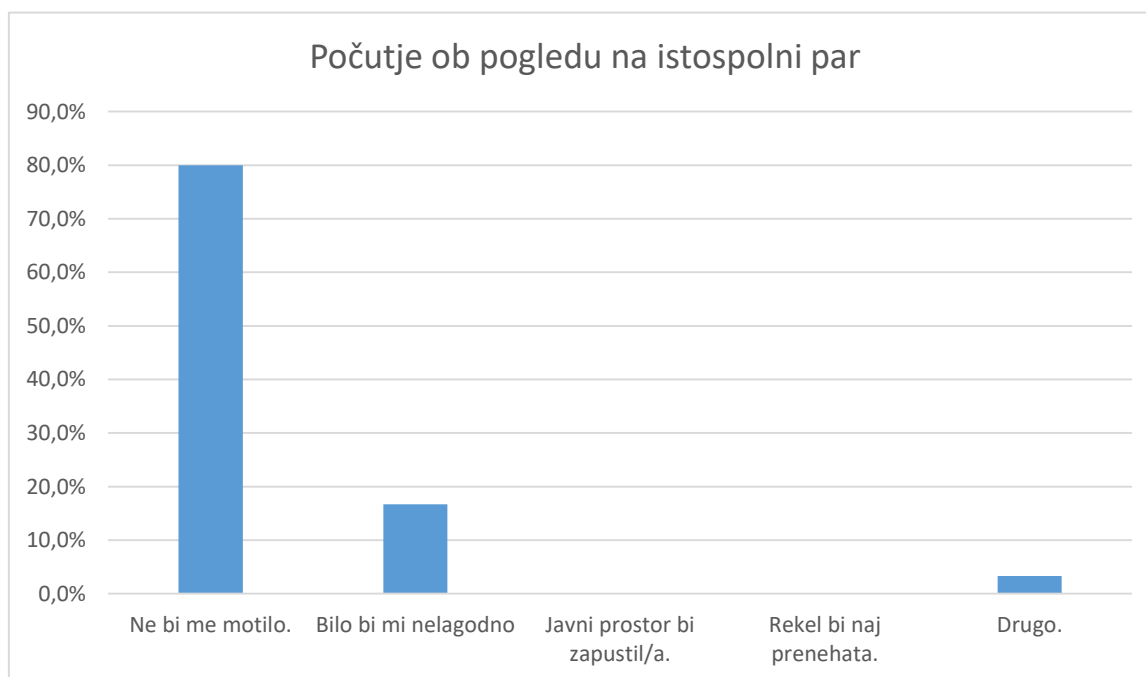
Več kot 90 % učiteljev je že videlo istospolni par v javnosti.

Graf 36: Prepoznavnost homoseksualcev v javnosti

Največ učiteljev je odgovorilo da bi homoseksualca na ulici prepoznali po obnašanju in drži, nekaj manj po stilu oblačenja in urejenosti. Največ odgovorov so dodelili možnosti nič od naštetega, kar nakazuje, da se homoseksualci v javnosti ne razlikujejo po »zunanjih znakih« od ostalih ljudi.

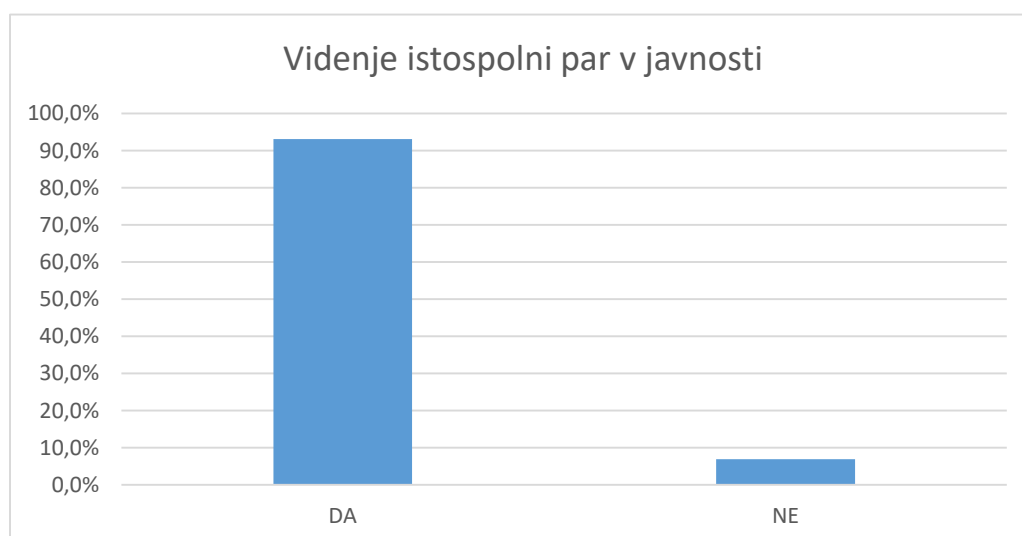
Graf 37: Počutje ob pogledu na istospolni par

Večino učiteljev ne bi motil pogled na istospolni par, ki v javnosti izkazuje svoja čustva, skoraj 20 % učiteljev bi bilo ob pogledu na istospolni par nelagodno.

7.3.2 STARŠI

Graf 38: Videnje istospolnega para v javnosti

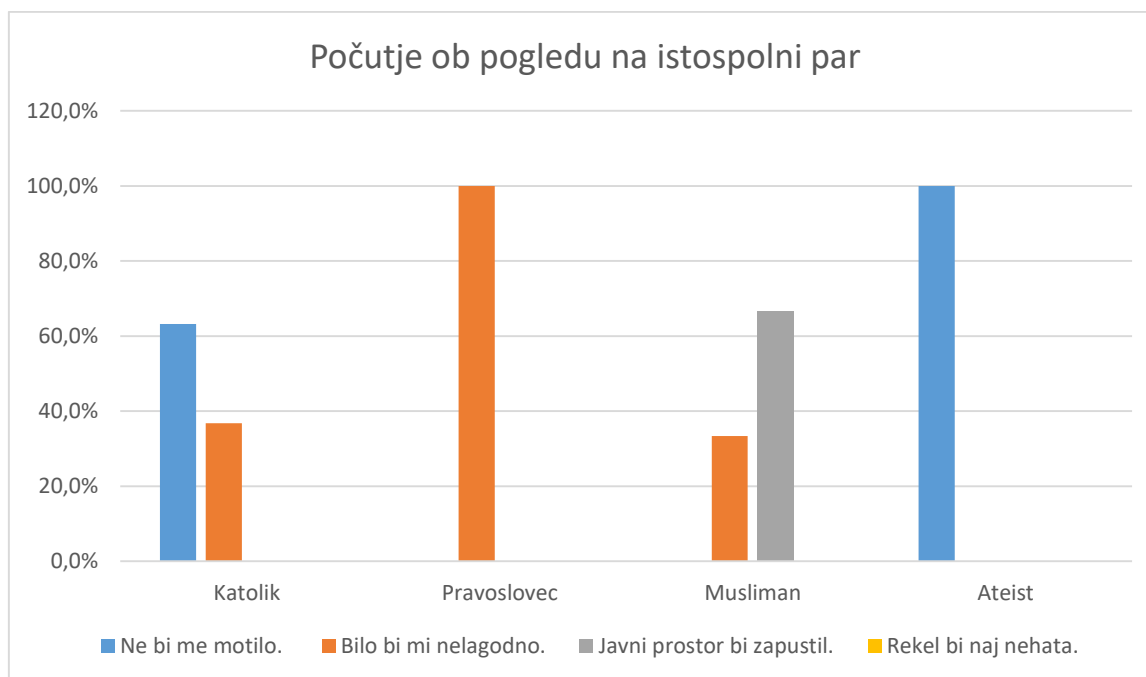
Več kot 90 % staršev je odgovorilo, da so videli istospolni par v javnosti, kar nam nakazuje vse večje odkritje istospolno usmerjenih.

Graf 39: Prepoznavnost homoseksualcev v javnosti

V skoraj 35 % so si starši enotni v odgovoru, da bi homoseksualca na ulici prepoznali po obnašanju in drži, skoraj enak odstotek, pa pravi, da nič od naštetega. Sledita še stil oblačenja homoseksualnih ljudi in družbi, ki ga obdaja.

Graf 40: Počutje ob pogledu na istospolni par

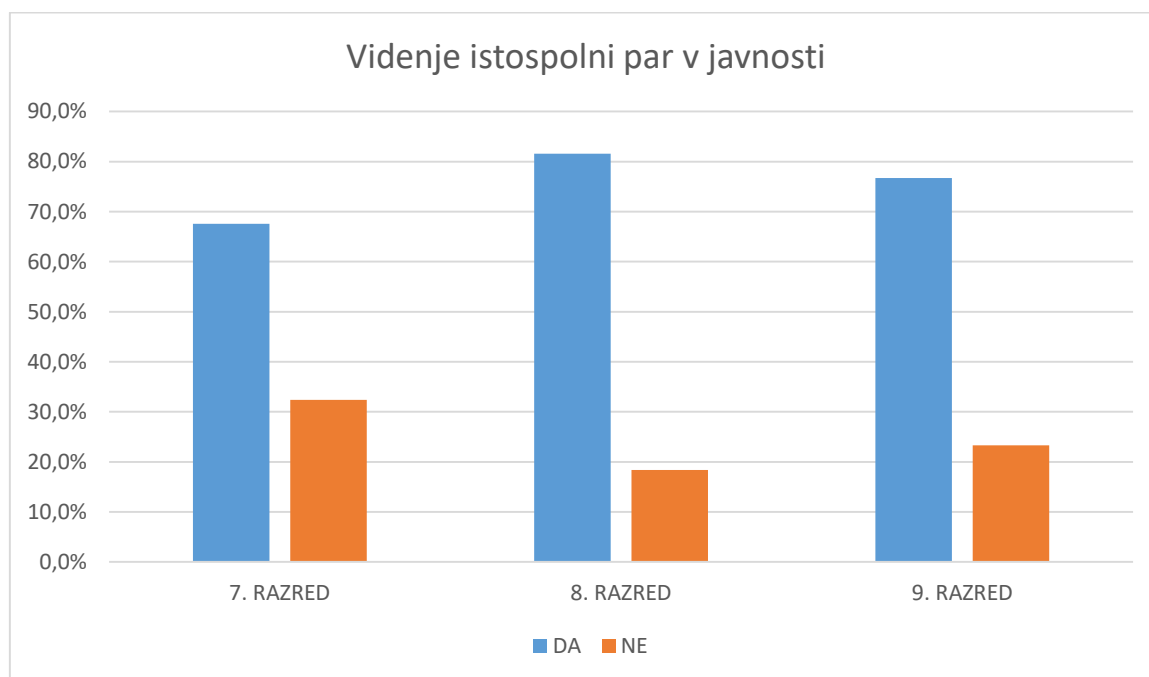

Zaradi večjih odstopanj in zanimivih primerjav smo pri tem vprašanju odgovore staršev ločili po veroizpovedi. Ateisti kar v 100 % zagovarjajo stališče, da jih ne moti istospolni par v

javnosti, katoliki so v nekaj več kot 60 % prepričani, da jih istospolni par v javnosti ne moti, manj kot 40 % bi bilo ob pogledu na istospolni par nelagodno, pravoslavcem bi bilo v 100 % nelagodno, muslimani bi celo več kot 60 % javni prostor zapustili oziroma, bi jim bilo ob pogledu na istospolni par v javnosti nelagodno. Sklepamo lahko, da ima vera vpliv na pogled ljudi na istospolno usmerjenost ljudi.

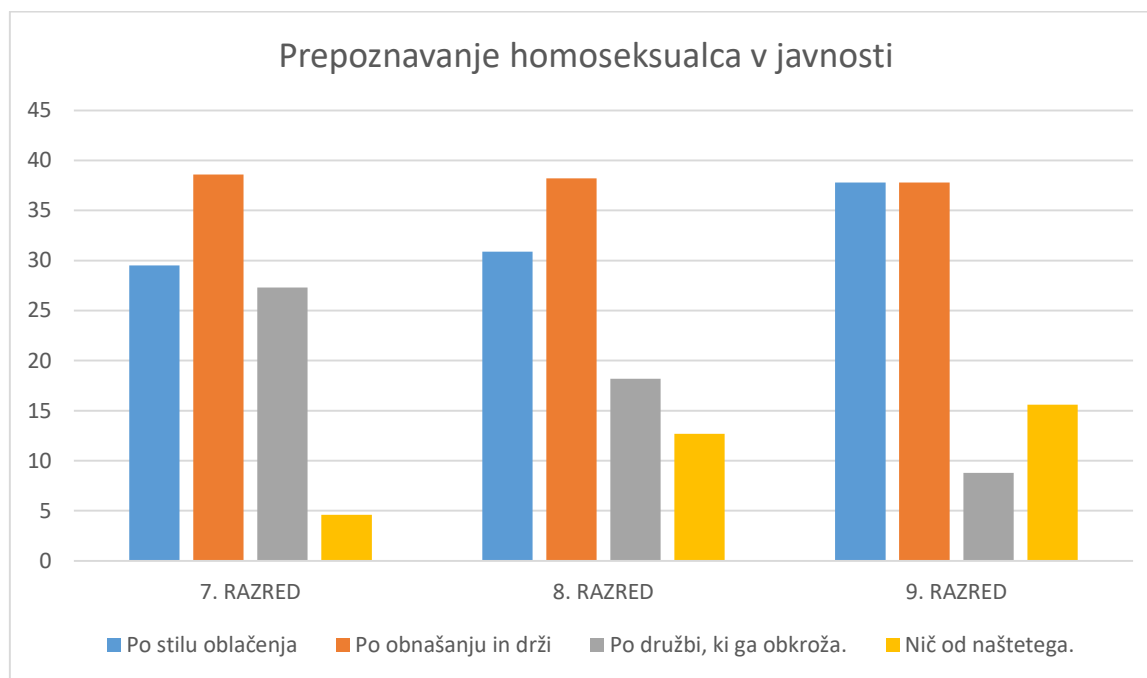
7.3.2 UČENCI

Graf 41: Videnje istospolnega para v javnosti

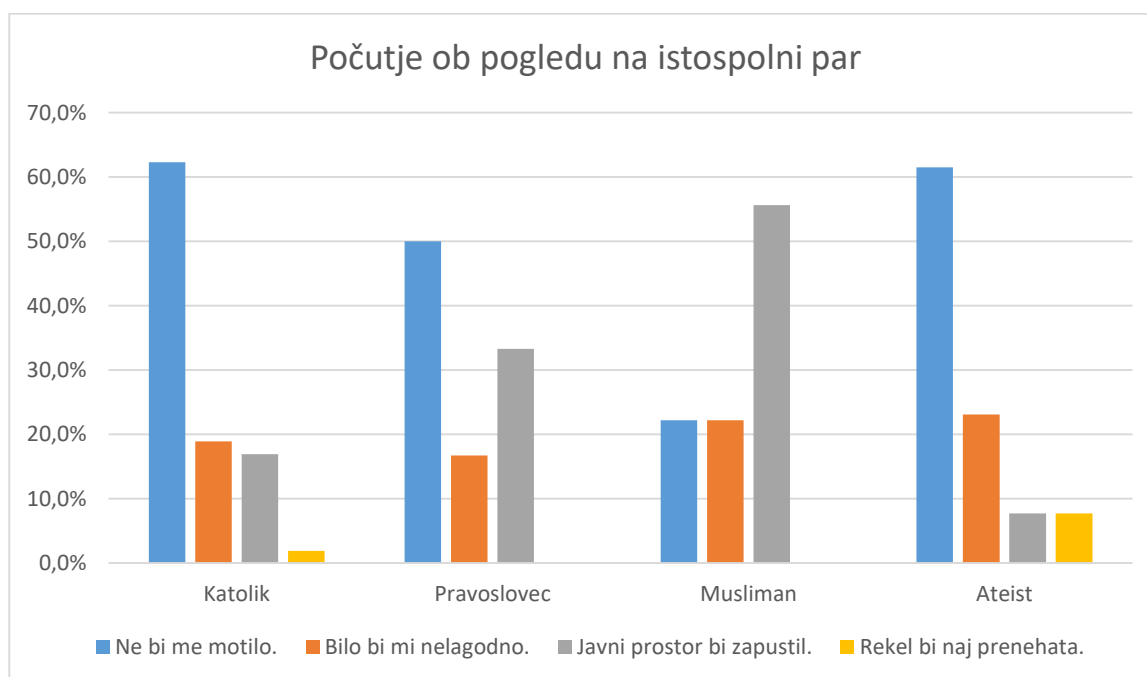
Učenci odgovarjajo, da so v več kot 70 % ,že videli istospolni par v javnosti.

Graf 42: Prepoznavanje homoseksualca v javnosti

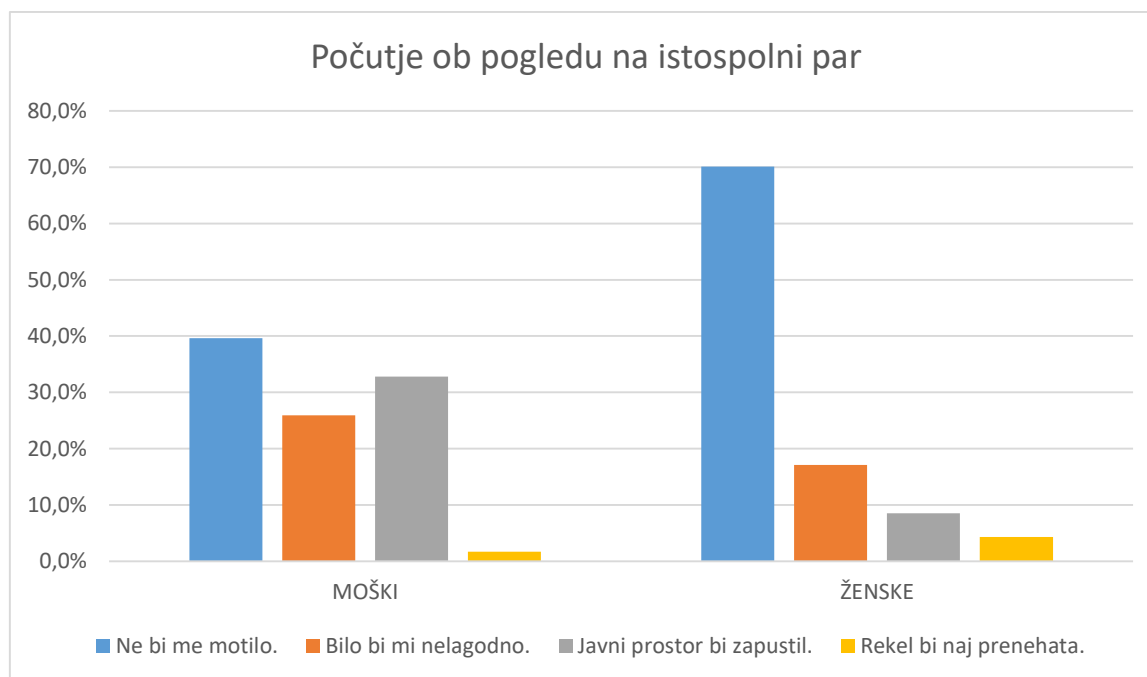
Vsem anketiranim učencem je skupen odgovor, da bi homoseksualca na ulici prepoznali, predvsem po obnašanju in drži, sledi odgovor po stilu oblačenja. Učenci 7. razreda bi homoseksualca prepoznali po družbi, ki ga obdaja. V skoraj 20 % menijo tako tudi osmošolci, medtem, ko devetošolci temu pripisujejo manj verjetnosti (manj kot 10 %). Sklepamo lahko, da učenci homoseksualnost povezujejo z »zunanji znaki« ljudi. Šele nekaj učencev (15 %) devetega razreda ocenjuje, da ti znaki niso pomembni.

Graf 43: Občutek ob pogledu na istospolni par glede na veroizpoved

Večina katolikov meni, da jih ne bi motilo, če bi v javnosti videlo istospolni par. Pravoslavci in muslimani bi javni prostor zapustili ali bi jim bilo v manjšem odstotku nelagodno. Katoliki so se v 50% izrekli, da bi jim bilo ob pogledu na istospolni par nelagodno, v 20 % bi javni prostor zapustili in kar v 60 % bi rekli , da naj prenehata. Ob tem lahko sklepamo, da mladi niso poučeni o homoseksualnosti in se želijo izogniti ali celo stigmatizirati istospolno usmerjene.

Graf 44: Občutek ob pogledu na istospolni par glede na spol

Ob pogledu na graf, glede na spol lahko razberemo, da so fantje manj poučeni in naklonjeni kot dekleta, saj bi več kot 30 % učencev javni prostor zapustilo in skoraj 30 % bi jim bilo nelagodno.

Deklet, v 70 %, pogled na istospolni par, ne bi motil. Skoraj 20 % bi bilo nelagodno in skoraj 10 % učenk bi javni prostor zapustilo.